

lonés
CA

MS-19
Ateneo Barcelonés
BIBLIOTECA

N.º 2427

Arm. ~~Sota~~ 53

Est. III - 10

~~271UH~~

R. 318826

Havent parat a las mias mans una Dissertacio en q^e fa evidencia, de la utilitat delh Ordes Religiosos envers la Iglesia, y lo Estat: de q^e per consequent deuria ser protegits: Encaraq^e escrit en frances, de q^e no so sobrat afecte, ni practich: pero ab lo poch q^e entench, haventme aparegut molt util, encaraq^e no aparega necessari en n^{ra} Regne, be q^e nos deu percordar lo adagi catala: quant vejas la barba de ton ve cremar, posa la tua a remullar: Me ha aparegut empenher un bon entreteniment, posant me a traduirlo en n^{ra} llengua, encaraq^e a ma moda, y sens aquella propietat de termes, q^e altres habils, y mes versats en aquella podian traduirlo. Per ultim lo Autor apart frances, Religios y amant de son Estat, y de bon zel: y aixis encara q^e no sia firmat en la obra: pero essent esta molt bona, ha meregut lo meu apreui, y q^e jo emprengués una especie de traduccio, q^e encaraq^e no sia exacta, y cabal, no deixara de serme molt treballosa per los motius dits: y ab tot va per modo de entreteniment; perq^e me afermo en q^e carga q^e plau, no pesa. Aquest es lo titol: Dissertation dans laquelle on prouve que les ordres Religieux sont tres-utiles a l'Eglise, et a l'Estat. y aquesta es la mia traduccio. Dissertacio en ques prova, que els Ordes Regulars son utilissims a la Iglesia, y al Estat.

[The text on this page is extremely faint and illegible due to fading and bleed-through from the reverse side. It appears to be a dense block of handwritten text, possibly in a historical or scientific context.]

St. Maria.

Subleu
no conp
del estat
regular
lenfraca
y perq

Los exiis, o clamors, q. desde alguns anys se han alsat contra del
Estat regular, son cada dia majors, y mes univesyals. Janq.
pasla mes, q. de suprimirlo, y trastornarlo. Se pot ja dir:
qel' mon ha reservat tota sa malignitat, y amargura contra
del regular: ell se peyor tot a si mateix: ell perdona als
q. li semblan, y los mes grans excessos destos troban opoyo en
son tribunal. Los desordres, y exandols, poch abans haurian es-
tat castigats ab lo despreciu, y publica indignacio, ja no serveixen
de deshonra, per ser tan comuns. Lo mes vergonosa molleja, y la mes
horrible depravada de costum, las mes altas blasfemias, son honrades,
ab lo nom de filosofia. Mes aquest mon tant indulgent pera si propi,
es d'una severitat inexorable contra dels Instituts Religiosos; ell non pot
la sino ab deuen, y horror: Cada dia te, y note altre cosa en sa boca,
sino: assolarlos, assolarlos fins als fonaments. Si los desitjs foren la ve-
lta dels fets, tots los Monastis serian luego tancats, o destruits.

Sobre tot ja no hi ha que estranyar, quels homens pervertits per
la incredulitat declamen ab tanta rabia, com indecencia contra d'una
institucio, que sa vista sola los repelleixen cesant sas espantosas idees, y re-
bat la sua oporteria: pero pot hom de trobarse sorpres, y afligit, vent
q. la preteja filosofia comunica molta part de son agrox als mes de aquelly
q. aman, y honran encara la Religio. Los personas d'altre part respecta-
bles, nos desfan pas bastant dels artificis de impietat. Sem saber,
y sem voler se entran en sos camins, aprobant son llenguatge, y fa-
vorint sas empresas. Ells condemnan ab rigor excessiu los relax-
aments, que la desgracia ha intro duit dins la major part dels Mon-
Sobradament tocats, y magis destos abusos, no fan sino una massa comuna
de tots los abitan los Claustrs, y ls portan y exposan igualment al
menyspreu, y odi comu. Ells embolican en una general proscriptio,
tots los Conos, y tots sos membres: ells se extenen fins a la mateixa pro-
fessio, tan s. y tant respectable, la aversio, que no es deguda sino
a la relaxacio, y als exandols q. la acompanyan ab deshonra de aquella.
Apareixentlos q. mal a ja arribat al ultim terme, y superior a tot remey,
se mizan ab gust la decadencia de las Religions, fent cada dia unay perdona
irreparable, current a mes correr al terme fatal de sa total ruina.

Pla d'obra:
Origen del Estat Religios.
antich.
sua y relig.

Ensagemnos en dejençar als homens sincerament
atacats a la Religio (ço es, al Christian.) pero q. deixat al corrent
de la opinio publica, y seduïts ab lo to sobreposat de la nova filo-
sofia i y femlos veurer, que son del es amach, y sas censuras contra
la relaxacio del Conos regulars son injustas, y ultrajadas: que se la
dissipacio, y escandols dels Claustrs mereixen sa indignacio: pero la
institucio Regular te sempre dret a sos respectes, y honor; perq. ella es
santa, e independent dels desarreglos de aquell, q. no tenen lo expeit,
encara q. portin lo vestit. Provenlos, qe ella es infinitament res-
pectable ja en son origen, com en son fi, y efectes: que en tots
temps ha rendit a la Iglesia importants servels: que la Religio,
y lo Estat tenen igual interes en protegi-la, y alzar-la del envi-
lissament en q. ha caigut, y tornarla en sa primera estimacio:
que aquesta felis epoca no es pas impossible: que seua contrada
be de la religio [Christ.] y de la Patria, desesperat del veney, o
posatli obstacles, o embarrasos.

Per a trobar l'origen del Estat Religios, es menester pujar, o
reular, fins als primers sigles del Christianisme. Los P.P. y altres Es-
criptos ecclesiasticls trobaren son principi dels Profetas, y sos deix-
bles, com en S. Joan Batista, y en la primera Iglesia de Jeruyalm.
La unio, y caritat de aquells primers fachs, la oracio continua, lo de-
sembaras de totas las cosas visibles, y pasajeras; ne han fet un modelo
excelent, y com a planter de la vida Monastica: Los Monjes, diu lo P.
Tomasi, han trobat entrels primers Christians, entrels Apostols, y lo
enixable de viatuts, qe ells han practicat excellentment: De Egipte
y de la Palestina ahon aquesta Sa Instit. prenque principi, se extor-
que per tota la demerxia, los progressos foren tan rapid, ayuda
de Kleri, y lo num. dels Relig. cresque talment, qe. Dins lo Egipte
sol, ahon ells eran tant perfets, senhi contaven a la fi del Sigle qut
mes de xexanta sis mil... Podra donch un Christia deixar d'estimar
una Instit. nascuda en uns sigles tan clars, y pur.

Thomassin.
antig. Disc.
part. 1. lib.
3. c. 12.

Kleri.
vill. disc.
sob. la
Hist. eccl.

Lo Estat
Relig. es igual
respect. pel
son obje

Si l'Origen de la profesio Religiosa es respect. pel son obje
y fins i es menos. Totas preceptes, q. indispensabl. seu obser-
varse, lo Legislador del Christ. ayuda los concalls, lo cumplint
dels

dels quals conduex mes segurament á la perfeccio á la que tots tenim obligacio de caminar. Aquesta es una de las mes preciosas prerrogatives de la Iglesia, de tenir sempre en son seno un gran num.^o de Justos que caminan per lo camí sublíme dels concells; q.^e renunciant tots los cuydacos, y patercion del mon, se consagran sens rejeva pesa sempre á la contemplacio de las cosas celestials, y ofereixen al mon un espectacle, q.^e la filosofia humana sempre prometa, y may lo cumpleix. Lo cumpliment dels concells no es pas necessari á cada faet en particular, pero si á la Iglesia: puix no en va se han ajustat al sagrat codigo de la Iglesia, ó del Christianisme; ells pertanien al cos de la moral evangelica: y aquest moral divi, ben superior á las inútils, y pomposas lliçons de la filosofia, es igualment eficaz que sublímet. Ell no hi poden faltar observadors, ni deixebles, perq.^e ella mateixa los forma per la unio secreta, q.^e l'acompanya. Per aquesta practica dels concells, la Iglesia sempre semblant á si mateixa, contra tanta diferencia de lloch y temps, conserva aixís de una manera mes, ó mes nos illustre, las prerrogatives de son primer origen: y ella nos posa sens cesar, devant dels ulls aquell admirable espectacle q.^e donaren al mon los primers fidels de la Iglesia de Jerusalem.

En tots temps, y desde el primer origen del Christianisme hi ha hagut Christians de una virtut eroica, q.^e abraçaren la pobresa voluntaria, y la continencia perfecta: pero aquests exemplars rars, y dispersos, y per lo tant menos vistosos, que la humilitat, q.^e forma los sants, ils porta al despreci del mon, no bastan pas á umplir los camins de la D^{na} Providencia, esta reserva als monastirs la gloria de perpetuar de sigle en sigle la practica dels concells, y una tradicio de veraders filosofos, en qui los vany discursos fins en aquella Epoca honrats ab tal nom, no tenien pas la mateixa idea. Ato fou despuys del establiment de la vida Monastica, q.^e se veu aparèixer dins tot lo unives una prodigiosa multitud de homes extraord.^s q.^e plenament desprejos, de totas las cosas fragils, y passatgeras, no treballavan gustja sino en alcançar la verda sabiduria, y procurar per la vida eterna.

Ells fugian dels poblats, renunciant totas las voluptats de la

vida per enmortallarse d'iny dels mes aprey de juy, en q. conygravan
son esperit, y son cor al estudi de la veritat, il' cos a la mes auster
nitencia. Ells no escapant de la rabie dels tyrans, mes q. per exercitar un
nou genero de martiri, tant mes digne de admiracio, qant mes llach
mes voluntari eray q. ells no tenian mes q. a Deu per testimoni de llurs
treballs, y penitencia.

Aixis lo Institut Monastic desde las primeras centurias de la era eme
ment lligat, sino a la Constitucio essencial, al menys a la gloria de la Iglesia
ell fou lo medi q. aparague. a Deu escullir pera formar en fort seno del
Christianisme, y al mitz de la corrupcio, que de dia en dia exdevenia mes
general, una societat tant santa com numerosa de Christians, especialt
avocats a las peccarias, als exercicis de penitencia, al menys preu de las cosas
temporals, a la continencia perfecta, a la pobreza voluntaria, y a tota la

Alteuay
Disc. VIII.
n. 1.

santedat, y perfeccio del evangelio. Lo q. coneix, diu un escriptor celebre,
la essent del evangelio no pot dubtar q. la professio religiosa no sia de
Institucio divina, puix q. ella consisteix essencialment en practicar los con
sells de Jesuchrist, renunciant al matrimoni, y als bens temporals, y abraçant
la continencia perfecta, y la pobreza...

Importa donchs q. se admira de q. en tot temps la Iglesia ha pres un
spicet gran interes per una Institucio aixis s^{ta}, q. fa la practica del concell
evangelich mes comuna, y facil, y perpetua, y fa revivir en totes las Provincias
Christianas la pietat, y favor dels pimes fact. Pera coneix al menys una
part dels evantatges q. la Iglesia na tirat, basta pegar una ullada sobre
la Constitucio essencial. Entre tots los Caractes q. distingeixen la Iglesia de
las demes Societats, non hy ha d'altre mes necessari, ni mes august q. de la
santedat. Aquet es lo terme, y lo fruit de tot lo qe te la Iglesia. Co es
pera fer Justos, y Sants als adoradors en esperit, y veritat, q. ella ha rebut
lo Deposit de las Escrituras, los Sacraments, la authoritat del Ministeri, la successio dels
Prelats, la seguresat de una proteccio no interropida, y d'una eterna duccio. Puix,
la Iglesia es s^{ta}, no solament per son Cap, q. es lo Just per excelencia, y la font de
tota justicia, sino per son Culto, per sa doctrina, per las ceremonias, mes en
cora per los Justos q. ella conte en son gremi. Ja no seria ella unida ab son
Cap com deu serho; ni seria mes del corde Jesuchrist, sino estay animada de son
esperit, si la caritat estay del tot apagada en los diversos membres q. la com
ponen. Ella puey es mes, o menos florida, y felis al pay q. la pietat hi es mes
rica, y delit p^o mes pura, y abundanta. Pero propiament no esta en la pau
temporal, ni en la pompa del Culto exterior, ni en la grandor dels temples,
ni en

ni en la magestat de las ceremonias, q. han por atender con las riquezas, y fuerzas de la Iglesia. Los veritables bienes de superior Orde, y son la abundancia de la gracia, lo ardor de la caridad, lo menspuen de las cosas presens, l'ama de los bens eternas, q. son la verdadera medida de sa entereza, y de la gloria. Ella esta plena de vigor, y en sa prosperidad, qant a queste virtuti interior son mas comunas, mas firmes en los Cor de los fideles, mas fecundas, y quanto hi producen abundantemte los fruit de santedad, y justicia.

Suposat això: ja ho heu pot dubtar, qell Institut Relig. hayan rendit a la Iglesia los mas importants serveis, q. no hayan infinitam. contribut a sa gloria, q. no hayan estat un de sos principals ornament, y los mas fermes apoyos. Quina abundancia de justicia no ha reapreigut deu sobre dels monastis? Ahont las virtut Christianas, y la pureza evangelica han aparegut ab mes resplendor, q. dits de aquesta multitud innumerable de Religiosos, quens ofereix lo segle quasi. La caritat que uneix los cors, lo desinteres, q. prevé las disensiones, lo amor a la penitencia, lo desig dels bens esperats, lo menspuen de tot lo que acalora, y atrau la cupiditat, las oracions continuy, la meditació de las cosas celestials, y tantas altres virtuts de q. los monastis de Egipte, y de Siria donaten tant eficaces exemples, dispersitzen sobre la Iglesia uns resplendor extraordinari, q. la feren admirable fins a sos enemichs.

En efecte, quin espectacular, com aquesta multitud de Christians fervorosos, q. saberen unir la pureza de la innocencia ab tots los exercicis d'una mes rigurosa penitencia? Sa sua virtut eminent dona un testimoni publich, y sempre subsistent de la santedad de la Igle, de la veritat de la religio, de la castitut, y grandesa de sas promessy. Ella justifica altament la moral evang. contra las oposicions dels enemichs, que confesjan, haver estat a la veritat pura, y sublimada, pero q. no passa d'una vana especulatio sobradam. elevada sobre la flaqueza humana. Pendent una llarga seguida d'ans la filosofia pagana anunciá al mon los savis, quens foren l'ornament, y model. Mas sas fastuosas promessy foren sempre sens efecte. Los q. usurparen aq. nom, no foren mes q. cíacos, y presuntuosos, en qui las virtutj aparentavan empocadors per l'orgull, o per vicis encara mes vergonosos: aco es la filosofia Christiana, a qui estava reservat el format savis veritables. S. Joan Chist. Apol. per los Menz.

∴ Elevats per la grandor de sa fe sobre tot lo q̄a passa, li utadany del cel
= per llur esperança, ells miravan sans inquietat, ni commocio aquest
= universal naufragi, que acaba ab totas las cosas visibles, y temporals: ells
= ni aprovant la inflor vana de la prosperitat, ni l'abatiment, y deses-
= peracio q̄. acompanyan los revesos. Lo interey particular q̄. acompanya
= en altres tantas divisions, y turbulencias; no trobava lloch pera penetrar
= la llur solitud; ahon tot y coma, la caya, la taula, y li habitz. Ells
= estan animats d'un mateix esperit: ells tots tenen una igual noble-
= sa, los mateixos desitjs, y la mateixa voluntat, los mateixos
= plaers, y las mateixas estreixas esperanças ∴∴

Pos hom bastantant admirar la Providencia de Deu sobre
sa Iglesia? Tant q̄. ella esta exposada al foc de la persecu-
cio; que la Professio Christiana, es una seria obligacio, q̄.
no pot hom conservar lo deposit de la fe, sino desprementre
dels bens temporals, lo fevor se conserva entrels fachs.
Los combats continuos, que pateixen per sustenir los p̄dezo-
sos de la terra, la mort de llurs Germans, lo espectacle de llurs
torments, y de llur paciència, los tenen sempre en peu.
La vigilancia y la oracio, la mortificacio, y desapego de tots
los bens visibles, son las virtuts mes comunes entrels deixebles de
la fe. Mes apres de la conversio del Emperador, cessant las per-
secucions, y combats; q̄nt hom pot ser Christian, no sols sens perill,
sino ab molta honra, la Xuyra de carnal se ha ficat en la l̄sta.
Ella ha tingut lo dolor de veurer en son Exeni una multitud de Christians
flachs, sens fevor, ans corromperts, q̄. deshonran per lo deshonregle de
los costums, la fe q̄. han abaytat. Mas lo Sr̄ l̄ha provehida d'una font
abundant. Hom veu per totas parts elevarse vedados avillos, en q̄.
La innocencia esta segura contra'l contagi q̄. fosa de lly causa tant
traytoifre, en q̄. la pureza del costum, l'amor de la penitencia, la
continuacio de las oracions, lo desapego de totas las cosas temporals, han
fet reviver la santedat, y fevor dels p̄imes sigles del Christa.
La observancia del manament, la practica del concelly hi han
estat sens comparacio mes facil, q̄. entals perills, y embrogos del
mon, las tentacions mes raras, y menos violentas, los socorros
mes forts, y mes abundans. Hom es lo tinguat per lo ex̄, un mobil
tant

tant eficaz per lo be, com per lo mal. Hom y viu haix lo im-
peri d'una regla, q. no dexa res a la lleugeresa del esperit huma.
La obediencia ho santifica totas las acciones, y la caritat de exerci-
cis preve los vicijs, y la innocencia.

Flegis
II. disc.
lib. Ia
Hist. Eccl.
n. 3.

Entre los granys espectacles, que en ofereix l'Historia de la Religio,
pochs ni ha q. sian tant dignes de nra admiracio com la Institucio
Monastica. A pesar deq. d'altres d'uns d'altres q. hom no dubtaria
pas de posarli ben a proposit lo que de Religios, veient un espectacle
tant maravellos en los solitarios. Jo comprench baix de aqueix no
aquell qe hom anomena Anacorets en los primers sigles, los Monjes
y Anacoretas. Hom los pot anomenar los Martyrs de la penitencia.
En q. los suspirs son tant mes maravellosos, quant son mes vo-
luntaris, y prolongats, y q. en lloch d'uns suspirs de pocas horas, hom
portat fielment la creu per lo temps de 40 o 50. anys... Hom mi-
ra los santos solitarios com a modelos de la perfeccio Christiana
Aquesto foren los verdaderos filosofos, com los antics los anomenava
sumos. Elly se apartavan del mon per a meditar las cosas celestials, pera
contemplar la grandesa de deu, meditar los benefecis, los preceptes de la
ley sta, y purificar llur cor. Tot son estudi era lo moral, es dir, la prac-
tica de las virtuts, sens disputar, ni parlar, sens menysprear persona. Elly
se amagavan del homeny tant quant podian, buscant sols el agradar
a deu. Y sols lo replandor de las virtuts, acompañadas a menut dels
miracles lo quels descubria. Hom no podia objectarlo, ni mofarlo de
interesats. Elly se reduian a una extrema pobreza, guañavan ab
son treball lo poch q. necessitavan pera viure, y anecia tenian per
fer limosnas...

ibid.
viii. disc.
n. 1.

Tals eran los Monjes a labats de S. J. Chrysostom,
de S. Agusti, y de mes Pores, y llur Institut per moltes centurias
continua en la pureja. En los Monasteris principalment se conserva
la practica de la pietat mes sublimada. Aqsta pietat interior
mes comuna entre los Christians, se ataca mes q. en altres lloch
en los Monasteris. La devocio dels Monjos era gran, simple,
y solida... Tals era los Monjos tant estimats dels Santos. de S. Ba-
sili, q. emprengue llany viatge pera coneixerlos de vista, lo que
d'u: qe vivint com en carn esta ana, mostravan per lo qe
q. cosa sia viurea assi com a viatgers, y co a Ciudad del Cel.

Vos

= Vos haveu vist quant be S. Joan Chastotom, lo posa sobre la pa-
gana Filosofia, y com ell emprengue llur defensa, contra dels
q. malparlants son Institut, per tres llibres q. compongue sobre
dest assumto. S. Agustin fa tal elogi en diferent lloch de
Sas obras, particularment en lo tractat de la ciutat de la Igle-
= catolica; ahont ell defensa contra dels Maniqueus, lo q. tenia dit.

No altres deven aplejar nosres judicis conforme als dels
de aquestos S. Doctors. Ells venian al estat Relig. en gran esti-
ma, ells lo respectavan com a una de las gran maravellay de
la Religio. Ells estavan persuadits, q. aquesta S. Institucio ha-
via ja rendit a la Iglesia, y li rendia encara en lo eiderent
molt gran servey. Perco la defensaven ells ab tal zel contra
dels enemichs d'afora, ques' atraveixen a impugnarlo, y dels
Catholic ignorantis, o apassionats, q. menysprehan una pro-
fessio tant util, y honorable a la Iglesia. Sena d'homey
de entement lo preferit al judici de aquestos homey savis las de-
clamacions de unsy petis filarsos, de aquestos vany discursus en
politicas, de aquestos especis frivols, y corrompits, a qui la Estat
Relig. lor desplau, sino per que l' Chistianisme dels ha fet di-
os, o nos acomoda.

Los gran exemples q. donaren a la Iglesia ^{al mon} los martyrs
de la penitencia, no han pay estat per lo resto de faely un
estil expectable. La santedat, y perfeccio de aquestos admira-
bles solitarios fou un foch sagrat, q. deu havia ences al mitz
de sa Iglesia, y q. portava llun lo calor, y la llum. Aquesta
fou una virtut digre contra dels insats dels vicijs, y abuy
q. seny aquesta saludable banera havian inundat tot l'impe-
ri de Jesu Christ. La vida destos homey admirables, que se-
nunciaven tot per seguir a Jesu Christ. que menyspreaven los
deleytes, honras, y riquesas, y tot lo q. excita l'orgull, o la
sensualitat dels homey, fou per los demes Christs una ex-
ortacio continua, y eficaz: esta encoratjava los fort, y sus-
tenia los flachy; ella al relaxat, y sensual, causava una
confusio saludable. Ell bastava posar los ull sobre destos

Victi-

víctimas de la penitencia, para des^{verarse}acostumarse dels errors,
 y de las vanitats del mon, per menysprear sos injuytos plaers, y
 falsas promesas; pesa convenyendre de q. hi ha altres bens
 mes dignes del homeny, q. els que s'ofereixen ayli baix a sos ulls,
 y q. atrauben llur concupiscencia. La santedat extraord.
 dels primers fundadors del Orde Relig. y dels q. ha corregut
 tray ells en aquesta penosa carrera, ha produyt los mes
 abundant fruits. Ella ha estat per tota la Iglesia una
 font, y sustentador publich de benediccion, y de gra. Dels di-
 versos principis de las diccions exterior y del homeny, diu un
 Autor celebre, no ni ha pas de mes eficas q. els exemples.
 Ells se respergeixen com un olor per tot aq. els q. els saben.
 Ells penetran insensiblement fins al fondo del cor: Ell es
 una q. deu dona a animas de graves excellents, y plenas d'un
 extraord. amor, q. no se lesvesca pesa inflamca molt cor,
 y produu en la Iglesia grandiosos efectes. Que cambi no ha
 fet deu en lo mon per los ss. fundadors dels ordres Relig. y
 quant ses esta estesa l'olor de las gracias de deu los feu per
 tota la Iglesia. Hi ha jamay hayut una fertilitat igual a
 la de la gr. de S. Antoni, de S. Benet, de S. Bernat, de S. Jo-
 an de Mata, de S. Francesch, de S. Domingo, de S. Theres-
 sa, de S. y ab q. tanta veritat pot hom dir, q. tota la Ista,
 fou plena del olor de aquelly perfum. Quina es la in-
 justicia, y temeritat de aquells q. en ntros dias vocejan
 ab tant agrox contra dels instituts Religiosos, sen's ferre
 carrech algun dels bens infinits, q. ells han procurat a la Ista?
 A la claredat de llurs virtuts, y exemples, han encarat los
 Relig. ajustat, las plegarias, y bonas obras, y aqueste es un
 nou titol, q. se ha adquirit per la reconeixensa de la Ista.
 La religio nos pot pas conservar per mit del homeny, ni's pot
 santificarnos ab la gracia, y proteccio de son divino Fundador.

Esai de
 moral.
 explit.
 del Evan.
 del dill.
 de la sen.
 Santa.
 t. 11.

Mes

Mes aquesta Proteccio, qui la suste, y aquesta gracia, q̄i la fecundia,
no son las prerogativas de la Iglesia. Aquestos preciosos dons de ita-
llan ab mes, o menos abundancia sobre la terra, al pay q̄. las ora-
cions q̄. pujan al cel son mes, o menos puras, y fervorosas. Si ellas
son flacas, debils, y tardas, la Iglesia esta com a devalgada, y
malaltissa. Es necessari puix q̄. tinga ella en son Gremi un gran
num̄. de Personas consagradas al ministeri de la oracio, a fi que
per llas instancias, y gemechs obtinga ella aquesta gracia, y vigor epi-
situal de q̄. necessita per desmatar al justat, per retraure los dels perilly
q̄. els amenassan, per triunfarne, y per desterrar de son Gremi los abusos,
q̄. la maculan, y los escandols q̄. la deshonan; pera formar verdaders
adonadors en esperit, y santedat, y preparar a son Esp̄. un noble perfet.
Que han donchs ell cors a la Iglesia, aquestos piadosos solitudinarios ab los
vincles de la caritat, y d'una mateixa professio, alçan sens' cessar las mans
limpias al cel. Ells fan a deu una santa violencia per las oracions infla-
madas, y may interrompudas; ells desatman la justicia, ells convierten
la divina indignacio en misericordia: Ells pregan, ells suspiran, ell non
deixen gracias en nom de tot lo noble fidel.

Puix nos pot pas creuser, q̄. per haver renunçat als cuidados, y
solicitudes del sigle, se hajan tornat indiferents, o se hajan distret dels
interessos de la Iglesia. Ells s'aman ab molta ternura; ells prenen molta part
en sos bens, y en sos mals; ells s'ocupan en sas urgencias; ells tremolan en
sos perilly; y se affligeixen amargamen en sas perduts, y desgracias.
Desdeu port de la soledat hont estan ells ab seguretat, veuen ab una
santa concueio, las tempestats q̄. truban lo mar, y ls danis q̄. ame-
nassan a llus germans. Sas mans apareixen immobils, perq̄. ell
ni tenen los vents, nil' timo: mes la sua tranquillitat aparent previe
lo naufragi, ^{moira} aparta, o fa cessar la tempestat.

Nosaltres sabem, p̄. S. Agustí, q̄. els antics Exerces representan
als Monjos una profundo retiro, la renuncia univsal de totas las cosas
humanas; quels acusan de haverse fet unials per aquest medi, a la re-
ligio, y societat. Que respon a quest S. D. a taly declamacion, tan to-
muncy en el dia? Eh! com no veheu pas vatters, diu ell, q̄. la inaccio
dels religiosos no es mes q̄. aparent? Al repararse del començ del homent
fendixen major servei a la societat, q̄. la major part de aquells q̄. hi
exercitan sas funcions, que obtenen las dignitats, y triun sos reddits.
Las suay oracions continues, sostengudes per la pureza d'una vida ange-
lical

lical, son ana canal publica de gracia. Llurs ex. y virtuts son un dels principals ornament, y una del pmej preciosos fonts de la Iglesia. :: Aquesta resposta diu Thomas, es encara mej eficaz contra de aquells, qe acusan de inutilis a tots los Religiosos, y Comunitats, qe se aplican per a la salut del proxim, encara qe efectivament, llurs exemples, y oracions, y caritats, contribueixen molt a la edificacio dels fidels; y qe Rufino se amaga per dir: qel mon no subsisteix sino per medi de llurs prechs.

S. Ag. de morib. Eccl. =
 Thomay. p. l =
 lib. 3. ch. 23. =
 n. 5.

Videntur nonnullis Monachis res humanas plura quam oportet desiderare, non intelligentibus quantum nobis Animus in orationibus proxiis, et vicia ad exemplum. =
 Ut dubitari non debeat ipsorum meritis adhuc stare mundum. =

Los Religiosos, y solitarios son dins del cor mystich, lo q. es lo cor, y las entrañas en lo cor natural. Los ciegos, e imprudent nols hi contravenen, per q. Ells nols venhen per. Los esperits frivols los tractan d'hom. ociosos, e inutilis: mes los homens instruits, y savis, nols miran, ni tractan aixis. Ells saben, q. de la disposicio de las parts interias, no conseguen dependreix la salut del cor. Sens lo esperit de vida, y de forza, qe deriva sens cessar per los canals secrets, los membres exteriors no podrien cumplir los officis deveyos, q. la natura te destinats a cada un de ells; ells tombarian luego en una fraquesa, y torpor gran. O ells no entreprenedian res, o treballarian en va. Los solitarios son los qui atizan sobre dels Pastors lo esperit de vida, y de gracia, de q. dependeix lo succes del S. Ministeri. Llurs suspirs son los q. fecundisan la llavor evangelica. Ells se miran com a encarregats de las necessitats de la Iglesia. Exey del esperit, y profesio de profesos, invocan sens cessar sobre del Poble Christia, la proteccio de Deu, y las gracias necessarias. Ells estan ociosos en la aparencia, a fi de obtenir per los q. treballan, lo zel, la perseverancia, y bon succes. Ells apareixen llun del perill, y de la malaltia; mes ells tenen las mans elevadas al cel, com a almes Monjes. Y se deu a llurs pregarias, e instancias, quel's q. combaten contra del error, y escandols del segle, tingan la coratge, y forza q. necessitan per a triunfar, y portar en la victoria.

Laques no fan, l'aho un S. D. nomera anomena als Primes fundadors de la vida monastica, las Columnas de la Iglesia; puix en afecte son ells lo sosteniment, y la gloria. Ells han edificada per sos exemples, ells han honrada per la santedat de llurs vidas; ells han sostenida per lo favor de suplicacions; ells han contribuist a las victorias contra dels enemichs de dins, y de fora.

ella

ella sen'ha servit ab advantage per adrean la entrepresa de aquells, qe volian,
o corrompre la fe, o transformar la disciplina. Ha estat ella exposada a alguna
tempestat? Ha vist hom soia dels deparats uns homes, venerables, encanits en los
treballs de la penitencia, superiors a tots los temors, y a totty la esperanca ha-
manas. Sua eminent virtut, sostenida per la authoitat dels miracles, a-
bonancia, y calma la tempestat excitada contra la Iglesia, y confongue lluy
arenichs. Mes d'una vegada la salvaren ell contra las diffrencions domes-
ticas, que la desfeian de dins, y contra los persecucions foraseras, qe la a-
menasavan dels estranyes.

Fileu. II.
Diss. 3.

Los Monastios son lo loch ahont se han format tant Sants Bisbes,
tant illustres defensas, com hi ha agut entots llochs, y segles, qe han estat son
consol, y animo, o apoyo. Tals foren S. Basili, S. Greg. Nazianz. S. Chrysost. S.
Serom, S. Fulgenci, S. Greg. Magno, y una infinitat d'altres, que poraren dins
del retiro unas ~~virtuts~~ llum abundants, una generosa libertat, un curat-
ge intrepit, y ques prepararen per los exercicis de la vida monastica
als treballs, y combats del S. Ministre. Ell fou ordinari, diu M. Fileu
de pendre los mes sants entrels monjos, pera fer los Sacerdots, y Clergues.
Aquest era el fondo en qels Bisbes estavan assegurats de trobar excel-
lents subjectes: y los Abats preferian voluntariament la utilitat gene-
ral de la Iglesia als avantatges de propria comunitat. y seria inuhl-
citar exemples; per qe ell se ofereixen en cobla als qe saben l'Historia
Eclia. La sola sola de Florens qins seveys no ha rendit a la Iglesia?
La Igta de Franca li deu gran part de la gloria. De aquesta celebre
soledat han sortit tants Pontifices celebrats en santedat y doctrina.
La fecunditat admirable desta privilegiada terra, per molt temps ati-
ra la admiracio del Cel, y de la terra.

A que penjan Vos, me diran, pot ser, ayi los detractors del Es-
tat Religios, de rebre ab tant ayudaco lo Estat Relig., y la santedat
dels Monjos antichs! Lo fervor de aquells es la condemnacio,
y no la Apologia dels qe viuen al dia. La ociositat, la delicadesa,
la relaxacio dels ultims, despreciosos de las penitencias, y de la
regularitat dels solitans, qe foren ja dich l'ornament, y
reputament de la Iglesia, no son sino mes inexcusables, y
mes revolts. Jols dire, quant me toqui, que si los Relig. han
degenerat de son esperit primer, suspireu, y gemiu en hora bona,
de say relaxacions; desitjeu cinserament, qels diferent Intrants
retornin a lluy antich fervor; condemneu los abusos, ab los
autors; pero no censureu lo Estat mateix: ni aboressen als
Relig.

Religiosos, precisament perquè ii son, y abans de saber si son, o no
fidelis á sa vocacio, o han violat sas obligacions: mes no contribu-
yan pas ab vostres murmurations amalgas, per vñes injustos manj,
preus, per vñes insolentas exageracions, á desacreditar una profes-
sio santa, y moltíssim util á la Iglta. ni aplaudiu las operacions, lo
efecte del qual es trastornar los Monastis, y fer acabar tota la
esperanza de reforma, y restabliment, o restauracio.

VII
Los Relig.
han conser-
vat los titols
y monum.
de la Religio.
co també
los bons es-
tudis.

Los reueys de quen's deixem de parlar, no son pas sols los q.
y Instituts Monasticos han rendit á la Iglta, y qels han adqirits
uns drets tant amples, com illegitims á son reconeixement. Los
Monjos son, quins han conseruat, y trames los mes preciosos monum.
de la antiquitat Eccl^{ca}. Sills escrits dels Pares, sills decrets dels
Concilis, sills titols augustos, qe son al dia los reparats, y las
riquezas de la Iglesia han pervingut fin á nãstres, ha estat
tot per lo cuydado dels Monjos, y per son treball. Sens los Mo-
nastis, la ignorancia, ab tots los vicis qe aqsta encadena á
la seguida, hauia exdevingut general, y l' renovament del
estudis hauia fet impossible. Los Relig. son, qui ans de la
invenio de la imprenta, transcriueren, y multiplicaren per
est util exercici los exemplars de una multitud de Obraj Eccl^{ca},
o literarias, qe sens ells hauia exdevingut raras, o se hau-
rian fet tot perdut. Llus Bibliotecas foren los asilos públics
en q. tots los monumentos, qe interessan á la Religio, y á las
lletres se refugiaren allí per escapar de la depravacio del gust, y
de la inundacio, y reueys dels barbaos, del furor de las guerras
civils, y foraneas. Non deu atendre los Monastis, com un dels
medis principals de qe la Providencia se ha servit pera conser-
uar la fe de la Iglta, la tradicio, la disciplina, y llus ceremon.
Y se demana perqe hom se via á la Religio, demanant la
supressio dels instituts Religiosos? Y dels homens qes' diuen Chst.
Vindramnos á demanar fredament, peraqe son bons los Monjos?
III. disc. Quina ignorancia! O quina ingratitude!... La major part
isthot. de las Escolas, diu M. Fleuri, ha estat dins dels Monastis, las
Eccl. n. 22. mateix cathedrales han estat servidas de Monjos, en certs paýs,
com en Inglaterra, y Alemania. (diria jo, y en cataluña.)...

Itava, como jo los Monastios enta els principals medijs de q̄ se ha
servit la Providencia, pera conservar la religio dins los temps mes
miserables. Aquest fou lo assilo per la doctrina, y pietat mentres que
la ignorancia, los vicijs, y la barbarie inundavan lo resto del mon.
Hom hi seguia la tradicio antiga, ja fos per la celebracio del divinos officis,
ja per la practica de las virtutes Christianas, en q̄ la gent joce uiaja
los exemplos dels ancians. Hom hi guardava los llibres de molt y centars,
y hom hi escrivia nous exemplars. Aquesta era una de las ocupacions dels
Monjos; y non's haurian restat guaires llibres, sen las Bibliotecas dels Monjos.
Aquestes foren las curiositats dels doctes Abats, lo treball de llurs Monjos,
q̄nis han conservat los llibres de bona antiquitat eccl̄a y profana. ...
S. Augustin y altres, q̄ S. Greg. envia a plantar la fe en Inglaterra, hi fo-
raren una escola q̄ conserva los estudis menys que decaygueren dins lo
restant de la Europa; en Italia per los sauejas dels Longobars, en España
per la invasio dels Saracenos, en França per las guerras civils. De aquesta
Escola de Inglia sortí S. Bonifaci l'apostol de Alemania, fundador de la esco-
la de Maguncia. La Inglaterra doná en seguida a França al Savi Alcu-
no, q̄ dins la Escola de Tours, forma lo ilustre deixeble, q̄ jo honrat en la
Historia los nomys, y escrits; d'alla vingue la escola del Palau de Carlo Magno,
celebrissima encara en temps de Carlos Calvo; la de S. Germa de Paris; la de
S. Germa de Auxera. Los Normans desolaren en seguida totas las Provincias
maritimas de França, y los estudis se conservaren dins las Iglesias, y monastios
mes retirats al Mosla, al Rin, al Danubio, y mes allá en lo fondo de Ale-
mania, ahont los estudis florixen baix lo regnat de Oton. III

Flauri
Hist. eccl.
lib. 49.
n. 32.

Flauri
Disc. III.
n. 22.

Y qui pot dir, q̄ los temps de barie, e ignorancia, q̄ venen
ntres Paues, no tornaran mes? Que las edats sequents no tenen ja,
q̄ temer lo gen. naufragi, q̄ sens los Monastios haura ja ficat los
mes preciosos monumentes dins lo abisme del olvit. Las revolucions lentas,
o subitas poden aportar las desgracias, q̄nis apateixen al dia invisi-
simils. Aquesto deponit respectable, ahont la religio retira en altre
temps tanti avantatges, poden epreveni encara moltissims necessaris
per tenir en seguretat sos titols, y monumentes. Es donch per
lo passat una ingratitude inexcusable, y per lo epreveni una
impudencia visible el concurre a una decadencia dels in-
stitutis Religiosos, y a la ruina dels Monastios. Los literats
saben be, q̄ a aquestos Monjos, objecte de llurs Satyras, y des-
precis, son ells mateixos deutz de la conservacio de totas las obras
princip.

principals de la antiquitat, qe finsal present son llurs delicia y modelos. Los Homeros, los Virgili, los Ovidio, los Ciceron, los Titoliuio, per naltres estarian perduts, y naltres ignorariam fins los noms si los Monastis no hazueran ressaluat del olvit las obras de aquejtos grans homens.

Continuem a perseguir los diferent generos de seruitut, qels Yelig. han rendit a la Ista. La una de los mes padesas prerrogatiu es la fecunditat. Ella ha tingut tot temps un zel pur y una caritati per la salut dels Pobles. Ella no ha james cessat de treballar pera fer conixer al Deu verdader, y a Jesu-Christ son fill unich a las Nacions encara sepultadas entre las sombras de la mort. Aquest esperit ser perpetuat en ella de centuria en centuria, senq. ninguna societat estrangera huya ja mai tentat de llevarli aquesta gloria, ni volez tenir part en ella. Mes perqui la Iglesia ha complit aquest ministeri laborios, y rodejat de perills? Aquest es un fet public y notori, quel Yelig. hi han tingut la major part. Ells han recullit aquesta preciosa successio del esperit Apostolic. Son zel encas e infangable per los interejos de J. C. y la Ista, a patra exdevingut despres duna llarga serie de segles llur Patrimoni, y herencia. Ells estan sempre prompts a renunciar tot, a exponer al mayor dan, y feye al mes indol crabat, pera submeter a J. C. los Pobles ficats en las tenebras, y desordes de la idolatria.

Quant lo scisma, y heretgia comencaten a rebolder las Provincias del orient, la Iglesia traba en los Claustros grans resurtim. pera reparar las perdidas, y desgracias. Hom ne veu sextit homens Apstich, que per la santedat de llur vida, y per la feye de las oracions, per lo replandor, y grandesa de los miracles, expandiren la llum del evang.

Preu. 11. En vastos, y dilatades Provincias, y subietades a J. C. tot los Regnos del Nost. =
Disc. Job. = Los segles moderns han tingut llurs Apst. q. han fundat noves Ista
la Hist. n. = entiel r. infiel ab costa de sa sang, y aqstos Apst. han estat dels
24' Monja. lo conto entiel primer a S. Agust. de Inglaterra y los companys
enviats per S. Greg. q. si be no patixen martiri, ne han tingut lo merit,
per lo coratge ab qe s. han exposat al mig duna Nacio encara bar-
bara. Les ha mes edificant qe la historia del naixent Ista, qe hi ha
conter

conservat

Bedo, en q. hom veu las virtuts, y miracles dignes dels primers Segles.
 Aixís per dir ho m. q. en tots temps hi ha hagut primitiva Ista. Aquella
 de Inglaterra fon una font abundant de la del Noit. Los Inglesos Sax-
 ons fets Chriſtians, tingueren compagio de llurs Sermanes, los antichilaxons
 de la Germania encara idolatras, y empregonerian ab gran zel transportar
 l'evang. De allá y que la missio de S. Vi-
 lledad en Frisia, y de S. Bonifaci en Alemana... Per aferrar aquestes
 noves Ista, hom fundá monastres desde el principi. Aquestos eran
 los seminarios aon portavan als infants del País per instruirlos en la
 y religio q. en las letras, per formarlos en la virtud, y fexer capaxos de
 las funciones ecclias. Aixís en poch temps, aquestas Iglesias foren en
 estat de sustentarse ellas mateixas sen necessitat de soco estrany.

==
 1612.

J.
 Hi
 li
 n

Sab hom ab quin furor las heretrias de aquestes darrers Segles
 atacasen la Ista, y li llevaren una multitud de Provincias, y Regnes.
 Mes Sea que sempre vetlla sobre d'ella, li maneja per las Mis-
 sions del nou mon, com reparasse de estos desfalchs. Aquestos
 son los Velig. que han desbattat aquestas terras incultas, y han
 regat, o arrosat ab sol suor y sanch aquellas immensa con-
 tieras. Despres del descubrimient de las Indias Occidentals, los

J
 2
 n

Thomasi
 Antiq. disc.
 p. 1. lib. 3
 c. 16. n. 2.

Velig. (dins Thomasi) han tingut la major part en los treball
 de la Predic. evang. per mitz de tantas Naciones barbaras, e
 idolatras, y hom esta encara precisat a confiarlos la major parte
 Curats. Y pot hom admirar a mes de asse, la Provida del Epos
 immortal de la Iglesia, qe volent submeter un nou mon
 a sa Ista, a suscitar per aquest fi, despres de alguns segles tras

== Ilustres Comunitats Religiosas.

Encara en el dia los Religiosos estan encarregats de
 la major part de las Misiones dins del Egipte, y de vall del
 ca, dins de la Grecia, dins la Georgia, l'Armenia, la Persia, y dins
 de tots los Regnes fins a las extremitats del Asia; dins occi-
 dent, dins las Islas, y terras fermas de aquell continent vast
 siuix seria donar un colp sensible a la Religio, y llevarli un po-
 deses report, el aruinar los Monastres. Qualsevol qe fos ca-
 paz de aplaudir, o contribuir a tals traytors, se devia
 tenir

capit. del
 col. 378
 not. 171

taria per enemich de la Igle. Si vos destruiren los
 Instituts Religiosos, ahont trobarian Ministres per totas las Missiones
 en tantos diferentes llochys de la terra? Lo Clero secular es poch ja, y cada
 dia va peident, y los Ministres ordinaris a penas bastant per la Europa.
 Que podran donchs oferir ellis a las otras parts del mon? Los priores
 Pastors mes obligats al cuydado de las necessitats dels pobles remots, q.
 del interey de las proprias ovelhas, cediran ellis los millors subjectes seny
 repugnancia pera sustenir las Missiones del America, o del Asia? Dont
 los fochs de la Persia, de Tonquin, de la Xina, y Japo, de las Indias, y del
 continent de America traurian los Ministres, y Pastors? Quant no hi
 hagueran mes Religiosos, quis dedicara a estos penosos Minis, que
 demanan uncs qualitat raras, y dificultosas de reunir? Agra
 uba demana homens abrajats d'un zel pur, y adems per la gloria
 de J. C. y de sa Igle, acostumats de molt temps al jou de la obed-
 y a portar una vida dura, y laboriosa: homens bastant desin-
 teresats, e intrapits pera deixas llur Patria, y exposarse a las
 fatigas dels mes llarchs viatges, per trayarse los perills d'un
 clima devorador, y amar a buscar al della del, en unas Regions
 distantissimas, no del or, y dels plaers, mes una molt poch
 bonda, unas malalties fortas: ab un mot, homens qe ni esti-
 gan hereditat, ni tingan establiment, qe conyugal, ni proprie-
 tats qe conyugal, ni herencia qe ajuntal, y transmetten;
 y qui estigan cada dia promptes a volar per tot alla, ahont
 lo interey de la Igle, y de la lley de la obediencia los crida.
 Donchs totas aqueixas Missiones apareixen essencialment li-
 gadas al destino dels Conos Regulars: la ruina dels uns
 encadenara la dels altres. Lo mateix colp que transfor-
 ra los Monastis, no pot mancar de portar la desolacio de
 aquells establimentos, qe honran la Igle, y li asseguren
 lo caracte augur de Catolicos. Y no seria ayso una gran desgracia
 per la Regio, qe en mateix temps, qe te tantas perdudas en la Europa, per los
 reversos de la incredulitat, se vesella encara privada dels operanis evang.
 de qui necessita pera sustenirse, y extendre en las demes parts del univers?

Jo se be, qe tot aço no feuria pas gasne, á aquesta multitud de personas de tots
sexos, y rancys qe la pervertit la incredulitat, á que sen adoptan absolutament
algun systema de impietat, vinten ab una indiferencia absoluta per la Reli-
gio, y tot lo qe li toca. Y aixis no son de aquest calibre los homens á qui s'
feiran aquestas reflexions; sino á n. s. los Bisbes de França y al Clero
de segon orde, qe honran, y estiman la Religio, á las animas Christianes
simezant. tocadas dels mals, y dels bens de la Iglesia. Els no poden dissi-
mular, qe la major part dels Bisbats del Regne estan faltas de Ministres essencia-
ls, qe los Colles Regulars Xafats de la ecclesiastic de tot algun país, no ofereixen sino
molt debils resustiments pera suplirlos. Mes si aquest suplement mateix
seu es llevat, diferents Ministeris seran absolutament deixats per falta
de subjectes, y seran molt umplex; per. caldrá confiar á un sol la funci-
on, y tres alls, quel zel de molts apenas podria cumplir. Palesseu
cent, que subumbant los Instituts Regulars als atacs qe per totas parts s'au-
destinats: dexerán un b uyt sensible, y dificultos de cumplir.

La Religio, nis' suste, nis' trasmet, sino per los mateixos medis ab qe
se funda, es diu, per la ensenansa, y predicacio del Evang. Seria puey des-
tucarla, llevant los Ministres, ó tapant los la boca; puey sera enflaquec
fexa moria, fex qe la predicacio de la sana doctrina sia mes rara, y me-
nos perfecta: aixo es exposar als fiels á perdre de vista las veritats Christ.
las maxims Evang.; aixos es preparar los camins, á la ignorancia, y á tot
los mals qe la requieren. Mes, si la instruccio dels fiels, la conservacio del
sagrado deposit, la ensenansa, y defensa de la tradicio interessen esencialment
á la Religio, pot hom negar qe els Relig. no prengan en aquestas funcions tot
necessarias una parte molt abundant. No sacriam pas de la Capital, el nombre
Clero secular es tant numeros, y tirem un colp d'ull sobre la Nissa dels Pre-
dicadors, destinats á cumplir las dife- estacions de Advent, y Quares-
ceptat un petit num. tots los altres son dels Relig. Quis' reempla-
sara, si el projecte pera anihilarlos no encontra obstacle algun en sa
execucio? Los Pastors ordinaris, diu hom; pero de quel dia ells ho farian,
si puguessen. Puey es necessari dirho aixis, puey qe nos pot dissimulari
quant los Relig. no se emplean sino á falta d'altres, si puey hom
passasse seny ells, no s'emplearia pas ells, serian reduit luego á la
inaccio, puey qe prou sovint se obstant la penuria de Ministres, y las
necessitats forrosas de sas ouellas, de pena hom llurs serveis, los trae
om ab altanera, y atent sempre ab desprecio son ta imperios, y
amenasants. Ell no hi ha sino la impotencia en qe los super. Ord.
estan

estan de baixos per si sols á totas las oblig. en quey troban, que's deter-
mina ó parteu ab los Relig. algunas de las funcions. Serian puix ellas,
ó abandonadas, ó mal cumplidas, si se perdessen los Instituy Religiosos.

Mej direu vos, las instruccions publicas fetas per los Religiosos, ó per al-
tres encarregats de la ensenansa, son tant imperfectas, y viciadas, qe la
supressio deytos exercicis, seria tal vegada millor; ó si se seguir algun mal,
seria de poca consideracio, y no digne de nostre sentiment. Si pues
los Relig. no tenen altre titol que's valga, no hi ha qe mouerse per los
projectes qe tizon á enflaqueylos, y destruylos. Jo confesso qe aquesta
funcio tant s. y sublime, no es pas de molt ja de temps, lo qe deuria
ser. Las declamacions fredas, y puerils, juguinas de veuy, una ridicul
afectacio de bell esperit, y altres defectes encara majors abaixant prou
sovint lo ministeri de la paraula. Mej encara hi ha predicadors, que
anuncian dignament las veritats evang. que contribueixen á conser-
uar, y transmetre lo deposit, qe naltres havem rebut de nrtres Pares; qe
deytoban per una reclamacio publica, y no interrompuda, qe los max-
imay mundanas no prevalgan contra las reglas del evang. y hom no
tem pas de assegurar, qe seria una desgracia publica el reduir al si-
lenci una multitud de bocay, qe parlan tots los dias pera testificar á
J. C. á la veritat de sa doctrina, á la pureza de son moral, y á la
grandesa, y certitut de sas promesas. Mej pera prevenir aqsta des-
gracia conve conservar los Monastios, en qe los Pastors traban enca-
ra sus resentiments. Ah! ab tots aqstos socors, la religio es poch co-
neguda, y los fael's estan mal instruyts: ells ignoran lo esperit los titols,
las provas, y fonaments. Los sofismes vany de la incredulitat los ol-
vidan sovint, y t'aytorzan. Las conversacions imprudens, y las
lecturas danosas, los discursos emponsonats d'un libertino los met
de cop en dubte, y per lo dubte los t'endueix á una infidelitat
entera. Semblants als soldats desnuyts, y desarmats en un dia de combats,
los mes debils tras, qe una instruccio solida los avia posats, y reduits
en fum, los fexeixen, y donan la mort. Ells perden sans retorn lo tre-
sor de la fe, perqe jamas ells ne han conegut lo preu. Ab un mot,
la ignorancia es aldía un dels majors ayots, qe affligeix la Ista. A estas
voluntarias tenebras de la Irreligio una gran parte deytos funestos successos.

A mes

A mesme any: aquells que declaman sens cessar contra dels instituts Religiosos,
quens digan, si la instruccio del Poble, y los interessos de la Igleja no tingueren
res que sufrir en una supressio que ell desitjan ab mes calor, que llum. Ab tot
tots los reuolucions dels Monastis, la instruccio esta imperfecta, e insuficient.
Ab tots los efforts reuerits del Clero secular, y regular la Religio fa cada dia
tantay perduda. La incredulitat esta tant lluny sostrastada! Que sera donchs
alio, qnt la Igleja haura perdut una gran part de sos defensors? Si la fama de la
paraula de J. C. quant mes gen. e devindra, agt apot
terrible, qnt los instituts regulars anihilats, o deshonrats no tindran seg.
ofensa als Pastors ordinaris; qnt tots los Pied^{rs} que forman uny en los Mon^{os}
ja no hi seran: qnt totas las Cathedras que ocupan los Relig^{os} dirij la Unioⁿ;
y Colegis estaran vacants: o qnt per remplassar los antichs fund^{ors} sia
hom obligat a deixar altres funcions del Ministeri, a una part de aquell
q. a penas hi pugan bastar? Pux la extincio dels instituts regulars fa-
ta pla lo camí de la incredulitat. No trobant ja ningun doctor se ref
pagira ab mes furor: los fanatichs apotols treballaran ab major audacia
a pervertir los Pobles, y la apostasia esdevindra de dia en dia mes ori-
ble, y gen. No es pues inconsequent quels homeny que gloriam. La
mor la Igleja, se esforcia a fer veritat entre ls traels, y los Pastors los
socorsos q. traban en los Corsos regulars: que per lluy clamor, o altres me-
dis mes efraços treballin a reduir a la inaccio, y al silenci una mul-
titud de Ministres euang^{os}. Y qin moment escul encara hom per aquestes
operacions funestas? Aquello mateix en q. una secta numerosa y ardent
fa los majors efforts pera trastornar la fe antiga, y qe en los pas sobra-
d. rapidos progressos nos deu fer temer una revolucio general.

Sos dogmas son espantosos, y sas pretensions orribles. Ella amena-
ca a tots los Estatuts; pero sobre tot a la Religio. Sa rabia contra del
Christisme sobrepaja la dels antichs tyrans; ella no pot estar satisfeta,
sinos ab lo trastorn enter de la Religio, de sos dogmas, y misteris, y culto.
Ella vol regnar sola, y ferho sem obstacle. Ella se irrita contra tot lo q.
li puga posarse, o reprimir sas empreses. De aqui son despendenam^{ts}
contra dels Preytes, y mes contra dels Religiosos. Ab tota sa fiereja, ella
sab abaxarse en agst punt fins a las injurias meyoroseras, e indecentes.
La humanitat en que dete, il' tolerancisme univ. de qe parla ab tanta os-
tentacio, aqui s'abandonna, y ho cambia en furor, qnt la dolçura dels cos-
tums

tumy nos devia tenir en cubert sempre. Ella perdona á tota secta llurs
 errors, y vicijs, fins la idolatria, supersticio, y demes absurdos impijs.
 Pero ella no sabria perdonar als feligs. llurs professio, ni tant sol l'habit.
 Ell no s'ant pas de son talter una miserable tallatada en qe nos noti
 un odi, una animositat, y un encarnissament contre dels Religiosos que
 atzona: ell hi son tractats de estupids, d'insectes, de miserables,
 de homenys perniciosos al estat ^{la societat}, indignes de tenir part al. en son ben.
 Ah! Perqe donchs una filosofia, quera venter tanta beneficencia, qe ve d'iu
 ellas á endolcis n'tres costums, y á puzar als homeny un support mutua,
 note per los religios mes qe atrocitats, y traytorij? Puey q. han fet los q.
 habitan los Claytros pera perdret tot lo dret á la tolerancia? No
 pot puey negar hom, sino qe haja renuniat á tota bona fe, y á tota
 equitat, que no hi haja ent rels Casos Religiosos, homeny honestos, virtuo-
 sos, sensibles, beneficos, instruit tambe en las ciencias qe n'tres filosofos
 preferen á totas las altres: ciutadans per dirho en un mot qe ni han
 perdut lo dret, ni ls sentimens, enqe á questa honorable denom. respectat
 la idea. Si dirho num. de Lectors, hi ha hagun algun exposit sobrat
 previngut per dubtar del que suposo, sol exorto á quen'fassa la prova,
 y á preferir á las declamaciony agres, y violentas de n'tros exposit
 forts, son examen, y experiencia: ell venia ad sorpresa, quant
 tott ha fet en judical per varas apariencias, y mes de repetir ad una
 cega confianca, lo que las homeny dalt dit, pro palam, poch instruit,
 ó apassionats.

Entatame una vegada: qual pot ser la causa, ó raho d'un desen-
 cadenamt. tant perseverant, y univrsal de la part dels increduls con-
 tra del Estat Religios? Perqe aqusta filosofia, qe afecta tant sovint un
 aire de dolcura, y de moderacio se fa intolerant, é inhumana tocant
 al punt dels Monjos? Si son poder iguals l'odi, ella traytornia tott
 los establiment, ellat deixaria pera sempre al oprobri, y á la miseria.
 Aqusta reversio apareix luego sobrad. extraordinaria; mes si
 hom so mira de espai, hom troba sem fatiga lo motiu, ó l' pretext.
 La incredult. com a cabo de dir, ha entrepres entre n'atres una revolucio
 dins

dins las idees religioses. Ella ve (com diu) a rompre les ferrors que la
supersticio havia posat a la raho: a transformar lo imperi dels pre-
ocupats, y deslliurar al home del jou incomodat de la religia,
a reuertir-la contra dels vany teyron que li prouan los plaers, o q'elli
en prouan: Tot lo que sia contrari a sa vista, que la irrita, y
enfureix: Ella no furaix sino ab molta impaciencia lo qe se opo-
sa a llurs projectes, e impedeix la execucio: puix ella esta inclin.
a gozar dels fruits de sos treballs, y de la gloria de sos triumsos.
Aixis ella emplea medis de totas sorts per accelerar lo moment en
qe havent desaparegut lo cristianisme ab sos dogmas obscurs, y sos
preceptes incomodats, hom veuria en lloch d'ells regnar las plausibles max-
imas de la nova filosofia.

Y ha donchs qe se suspene de qe los Instituts relig. si an
l'objecte de s'aversio? ell nos pot par dissimulats mentres subsiste-
com aqstos pios Establiments, ella no ha consumat pas la obra. Los Mo-
nastres son com a tantas Ciutadels en los Paisos de la fundacio. Si-
tuats en tants lloch del Reyno, no poden mancar de influir a la
opinio publica. Mentres qels pobles conservaran lo respecte, y confi-
anca dels qels habitants los dogmas, y las pretensions de la nova
filosofia, nols apareixeran sino dignes de menyspreu, y horror. La obli-
gacio, l'honra, y lo intere se uneixen per presiar als Religiosos
a alzar la veu contra dels enemichs de la fe. Ells coneixen perfe-
tament la disposicion de la incredulitat contra si; y quant los ma-
tins superiors, nols apretassen pera reclamar contra deytas empre-
sas, y denunciarlos al Estat, y a la Iglesia, lo temor sol dels mals,
qels amenassan, si ella ve a triunfar, basta pera derretractos de
son erisupiment, y fexlos atendre los termes de esta filosofia impia,
y turbulenta.

Perço no sa ella desuydat res pera dexar als Religiosos, pera
fexlos despreciables, y odiosos; y preparat per est medi los camins a
llur annihilacio. La quimeza los deu assegurar; la sua animositat
suy inuectivas, y sos donaires son una prova publica de qe la causa
dels Religiosos esta estrecham. unida de la confesio mateixa de
sos mes ardorosos enemichs ab la del' Ista. Que per donat a
la Veli-

la religio uny colps eficaços, es menester comensar en flaquin, ò extinguir
 los Instituts Monaychy. Qual es puez la cegueta, è imprudencia de aqly
 q. no podent re dissimular los rapidos ^{y espant} progressos q. ha fet la impietat entre
 nautres (los franceses) qoran (se creuixen) encara en nom de religio desitjad, ò
 demanad la supressio dely Monaychy. (y de nautres quen direm? Deu no tinga
 de sa ma) Això es obuir lo pay á nautres increduls, concordes á flurs desitjis,
 treballar per sos interesos, descurar, y desacreditar los Religiosos, fetlos no
 blanch, y fetlos perdre la confiança del poble fidel. Com no han ells aplu-
 dit los empresos, de q. es prova lo efecte, que hom tira visiblem^t. a intro-
 duir en los convents la anarquia, á llevar las forçes al superiour, qe hom en-
 cara tingut algun desitj de conservar, ò restablir la observancia: A enad-
 dir los subjectes pesa sacudia lo jou de las observancias regulars, á ena-
 gar los mals ja sobrad. grans, y fetlos ineviables? quin triunfo per
 ells, si pugan ~~no~~ fins á la suma un systema enq. los primers efectes han es-
 tat tant funestos, comences hom per la destruccio de la major part dely mo-
 nastirs: ò si hom lleves la llibertat de lligarse ab vots fins á tal temps,
 q. ja no deixa mes als cosos regulars esperca ninguna de perpetuar, ni
 deixar hereus de llas professio, y ocupacions?

Vna vezada destruits, ò envilitz estos cosos, la incredulitat
 esdevindra mes atrevida: sas produccions licenciosas, è impias cir-
 cularan ab major facilitat. Sos esforços no trobant ja obstacle algun,
 qe li oposen los Religiosos, tindran los efectes mes rapidos, y mes extesos:
 Nautres caminarem á pay March cap á la revolucio tant desitjada.
 Lo Clero secular sy oposera, diu hom; molt be: mes si hasta quels
 regulars uneixen say veus ab las de aqly, no deixa la preteja filosofia
 de estendre á la llargua la sua seduccio, y ravajos: quan mes atre-
 vida sera, qnt haja rompue una de las barrera, qe podia sustenir los
 efforts, y suspender l'abordatja de sos dogmas impius, y funestos? Y
 perq. quant se tracta de defenjar la Religio, qes l'impere de J. C.
 se permet lo que seria mirat com una folia per una sabia admi-
 nistracio entrells imperis de la terra? Si l'enelech amenassa ntras
 Provincias; si alguns succes no previst ha encunatjat la sua audacia,
 y ha fet temer majors usurpacions, de jateñdria hom los medis qe tin-
 guen

ques per evitar, aquest mal, o prevenir la desgracia? Tindria hom tant mala conducta, que donas despaig a alguna partida dels Combatents en lo mateix moment en que s'apretes lo perill, en que apenas bastarian totas las fuerzas reunidas pera resistir al enemich, y salvar la Patria? Una tal imprudencia llavors no seria de temer? Perq. pues llevat als Pastors ordinaris lo socorro, que s'ofereixen los Consuegulars, per instruir als pobles, y almarlos contra del contagi de la incredulitat, pera resistir a los atentats e impedir, que acabi ella de trastornar tot entre nosaltres?

Prix no conve pas deixarse enganar, las pretensions de la impietat no tenen termes. Los Instituts Relig. son l'objecte de sa ira, no mes que per lo que mira al Christianisme en general, de q. son ells en part l'ornament, y apay. ella pues creura no haver fes res encara en destruylos, si despres de aquest avantatge, se de veurer encara floxit al Clero secular, y pacifich; si la Religio conserva encara son culto, y ceremonias, sos dogmas, y son imperis sobre del esprit, y Cor dels fuch. Nostra falsos filosofos se esforcan donchs en arruinar, o envilir lo Estat Regular a fi de prepararse per aquest mèta, los camins per mes altay empresas. Destruit aquest primer obstacle, ells passaran mes alla llurs Conquistas. La demes Institution, sem exceptual las mes elevadas, y santas se ran successivament atacadas. Aixi de poch en poch aquesta flama impura, y devoradora ho consumira tot. Lo incendi cada dia pren nous increments. Si's primer Pastors per ultim nos arman de zel, si no alcan la veu, sino fan us de s'Autoritat, y no uneixen sos efforts pera detenix sos progressos, aquest moment vindra, y ja no ayad lluny, y en voldran, y no podran.

Tots los principis se alteran entre'l esprit dels pobles. La fe se apaga, la impietat esten sobre nostras contras las sombras mortals. Los lligams que atacan los homes a la Religio, y a la Patria tomban los

uns apres dels altres. Han venut de totz parts Systemes atrevits, y errors funestos. Les maximes antigas sobre la fidelitat, y subordinacio son menyspreadas com a supersticioses, y com a cosa de gent sens judici, lo que ve a dissipar la llum de la filosofia. La Nacio es en l'orde moral, y politich com lo cor natural a qui hom adonat una pesanta beguda. La ponsona circula dins las venas, y penetra mes de dia en dia: ella ataca ja fins als mateixos principis de la vida: ella porta de totz parts lo trastorn, y la mort. Lo mal estant mes danos, quant es menos sentit, y conegut. La malfaltia ha passat a estupidet. Mes la continuacio es vigulosa, y los principis mortals, qe ha ensupit al dia, y ha deixat los membres en una perplesia, tal vegada produira unas convulsions terribles. Entre aquesta general fermentacio, que desgracias no devem esperar?

Ja de molts anys en Franca resonan uns crits sediciosos de la nova filosofia contra la excessiva opulencia de la Iglesia, contra dell luxu, profusio, y de la ociositat, y delicadesa del Ministres. Cada dia deymana nous plans, de qe la execucio entre natures caucaja las mes estrans embolichs, y revoltacion. En un segle menos mal qel ntre, aquestas declamacion se havian parat ab horror. Lo respecte sin ceo del poble per la Religio, y los Ministres ha estat una barriera, que la impietat havia en va tentat sobrepujalla, o zomprella, pero la disposicio dels esperits se es molt mal mudada. Seny parlat de ja multitud de esperits forts, o atrevits, y corrompits, qe aborreixen lo Christisme, y tot lo qe toca: quans homes imprudents, qe seny renuncian a la fe, donan oïdos als discursos de sos enemichs, que llitgen ab una desventurada cupiditat sas produccions licenciosas, en qe los Ministres de la Religio son tractats ab un menyspreu superior, en qe son tractats com ha homes frivols, inutils al Estat, y dats a la delicadesa, insultats per lo fauyt, y abuy de las riquesas, la mediania, y necessitat de llas conuencions. Hom hitroba repetit ab una afectacio capax de mouer los esperits, qe ja es temps, qe posatho tot en orde; que estat prest a abismarse baix d'un deute enorme, per no veure en tals aprets, no deu de atender un resustiment tant gran, y abundant com lo qe te en sa ma; y que no necessita de agravar los faldell dels Pobles, ja sobradam. carregats, y desventurats; que no hi ha mes qe fet, sino apoderarse de tantas riquesas, de que lo abuy es visible, e intolerable.

Jo se be

Jo se ve, qe las dedamaciones de nostros moderns sofistas, no tenen
justicia, ni solidas; qe son tant contraries als principis d'una sana poli-
tica, com als de la Religio: mes quin us tindaam lo principis antics, qnt la in-
credulitat haja lograt oposarlos la opinio publica, tant sens dubte entre naltres,
a mirarlos com a tema de gent preocupada, y naltres en sigles de la supersticio,
y de la ignorancia; pero indignes de servir en un sigle ilustrat, qn q' la llum
ha sacudit las tenebras; y la raho comença a recobrar sos drets? Las maximas
de la nova filosofia son falsas sens dubte, y perniciosas; pero no es pas menos
verdades que ellas son acullidas ab abrayos; qe aguejan los experits, qels dis-
posan pera venutz sens honor a las mes violentas empresas contra dels
Ministres de la Religio, y desirjar, y aplanar encara per avant, qe sufriscan
impacientmen las desfulcs, y las delacions. Quant aqstos nouys systemas hauran
pervertit las diferents clases de Ciudadans, y la multitud en tots estats estada ani-
mada del esperit, qe transporta los fanaticos apostols de la filosofia: que sera dms
aqst regne de la Religio, y sos Ministres? Los intermedis qens se portan de aqst terme
fatal, no apareixen pas considerables. Los principis antics repugnan encara,
pero molt flacament, contra las ^{funestas} innovaciones de la incredulitat; pero los me-
dis qe hom pren per assegurar aqells, no tenen proprio alguna ab lo calor
y zel ab q' se efforsan pera fer prevaleixer los moderns. Per totas partes
troban reptosos, y estan amenasats d'una general inundacio.

Al mitz de aqstas secudidas, o convulsions internes, qe mouhen los esperits,
y combian las antigas ideas, y sobre ls objectes mes sagrats, fan pendre un al-
tra direccio a la opinio publica, y qe no pot ^{sino} parar en un Cathastrofe, lo en-
supiment de aquells, qe tenen una tan evident obligacio, y un interesat
fort de prevenir aquesta degraacia, es inoncebible. Elly dormen a la vo-
ra d'un abisme. No basta encara per elly, de deixarse en aqsta seguretat
perniciosa; elly renuncian sens rezies, a una part dels recursos, qe la provi-
dencia los ha preparats. Elly per las proprias mans destrueixen una de las
M. C. de
B. de
G. 2. de
mutallas de la Santa Ciutat. Veus aqui lo qe de cest bisbe, testimoni de la
sublevacio contra dels Corsos Regulars. La Religio en franca es com una
Ciutat assitiada de artificiosos, y cruels enemichs. Elly nos descuidan res pera
suspenderla, y ferli provar los ultim estragos. Las dissenies domesticas l'an
sobradam. enflaquida, lo perill de dia en dia es major; y en lloch de mul-
tiplicar los obstacles per detener al enemich, y buscar nouys defenzos per de-
torbar sos ataques, hom li aplanar los camins, y afavoreix a sos desiznis,
hom trastorna las obras avansadas. Aquesta comparacio es igualment
juyta, que terrible.

Puix

Quix aquestas no son pas exageracions vanas: lo mal es major del
 que pot dir: lo dan sobrepaja n'ha hagut. Ell apart increíble, qe
 no vulla hom apend^{sino} de la experiència, y aixís sobrat tant, y sens fruit
 lo qe seua mes del cas, y mes important de prevenir, y mes un Bisbe a-
 mant de la religió, qe deu sentir lo mal qe la desolan, y los dan major
 encara qe la amenassen, qe tocan encara a sos propis interesos, podria
 ell deixar de venir al socors dels cosos regulars, y oposar^{se} als atacs qe
 estan destinats per sos declarats enemichs qe una part, y per altre de sos
 falsos protectors. Ell alçada la veu contra la operacion mal concertada,
 de qe los fruits han estat ja tant amaschs, qe en lloch d'una felis
 reforma, qe un cert publich nos anuncia, sens creureho, no han pot-
 tat sino desordes, y trastorns. Ell no creua pas haver completat ab
 lo qe la religió espera de son zel, quant haja salvat d'una injusta
 persecucio los Monastis de son B'bat: Ell estendra son cuydado tant com
 los objectes que son la materia. Lo interes, y la necessitat de la Iglesia
 seran la mesura de son zel aixís com lo motiu de sos reclamacions,
 ellay donch sera vive y perseverant. Ell dedignera la falsa y vergo-
 sa suxtida de agelly qe tal vegada dien entre si, qe las desgracias, y
 atentats ab qe la incredulitat amenaça al primer oide dels Pastors son
 encara lluny. Que pot mot be ser lo trastorn dels cosos regulars el
 precursor de majors ravessos; mes qe aquestos desastres son reservats per
 un altra generacio, y qe els qe son al dia gozaran pacificament fins a
 la fi, de sa grandesa, y opulencia.

Quant aquesta baixa, e indigne política no se engaña a si ma-
 mateixa en los calculs; los progressos mes rapidos del qe no ha pogut ella
 i maginas, no vindran pas a desconcertar sos projectes, a turbat sus judicij,
 y feytos penedu de sas inaccions, y sequetes: Ni hauria cosa de
 mayor vergoña, de mirar ab ulls pacífichs, indiferents, y tranquils las
 desgracias qe los enemichs de la religió preparan ab edevemides; y no
 deixar a sos successors mes q'una authoritat de nom, y un ministeri
 inhonrat. Venzer que forma en sa representacia un oratge terrible, en qe
 al comprei proxim, e inevitable, portada llun los tavatjas, y desolacio:
 y no gozar obrir la boca per atacar aqtra desgracia, y advenir a la na-
 cio lo peill en qe's troba qe l'amenaça? Podem n'altres creutes, qe per mitj
 dels Ministres de la religió, hi haya homens tant dominats d'un aixís vil egoisme?

Lo Sobera, q̄m governa; els semblan encara principis de l'evolucio; ell no volen en los Reys mes q̄ uns drets de usurpadors, a q̄i la força sola los ha elevat al throno, del q̄ aixis la força los pot trauer. Els espargixen ab una encrèible activitat aquestas p̄nicioses maximes; q̄el Rey te son poder no de Deu, sino del Poble, y q̄ ell no es mes q̄ un servidor, y un mandatari del Poble. q̄ aquesta te dret de demanarli compte de l'ua administració, de revocar una Comissio passatgera; de castigar ab la destitucio, no solament las prevaricacions, mes encara la sola negligencia de son representant: de trauerlo del Throno, y transportar a altal la Corona seguint los interejos, o capritjos... Diccio. Univ. de Lienciay...

Si continúa hom p̄ dissimular sos progrzes, y reversos de la incredulitat; si hom sofreix q̄ ella trastorni las maximas santas, que exigeixen als Sobersans un Throno imperturbable dins la consciencia dels mateixos subdits; si hom deixa brotar dins los esperits naturalment amans de la independencia, uns systemas atrevits, y sediciosos. Desde luego no quedaria ningun altre medi, q̄ la força, y terror peral contenir al Poble baix de la obediencia; mes la força sola, es la mes debit barrera: es una reclusa, q̄ sol per un moment deté lo torrent, pera donar lloch, qant ella es rompuda, a majors avingudes, y a una inundacio general. La Nostra Nacio, tal vegada, es la mena capat, q̄ multay altres de destruyse dins d'un juyt medi. Si a hom li reix el persuadirli, q̄ fins

Requisit.
de M. S.
Advocat
Sen. an.
1770.

assí ha viscut videntment, y baix lo regne de la Impiedad, es molt de decten-
des q̄ voldria ella sustra desta preteja servitut, y llibrarse als deyoies de
la anarquia, // Ell se ha entre naltres alstat, deya ja de alguns ans lo
Ministreu publich) una secta impia, y sediciosa; ella honrat la falsa
sabiduria ab lo nom de filosofia. Sos partidaris sen han passat
Mestres del genero huma. D'una ma ells han tentat de balcar
lo Throno, y d'altre han volgut cagxiar los Altars. Son obje
es dextingure la fe, fer perdre un altre cult ^{al aspect sobre} de Instituts Religiosos y
civils, y la revolucio, per dirho avos, esta ja feta. Los defersos se son
multiplicats, llus maximas se han extej. Los Reymat han vist cane-
lar sos antichifonaments, y las Nacions agonitzas de trobar anihilat
sos principis, se han ^{presentat} tant diferents de si mateixos...
Ell s'han encarnissat en destruyre la fe ja corrompres la innocencia
a sufocar en las animas tots los sentim. de virtut... Aquesta mala
laida secta ha empleat totas sas forces, y per extendre la Corrupcio,

tor lo que's pot operar á los Reyes. Pux, natxres mes atxas
 havem provat, qe los Regulas serveixen utísiment en la Religio, no
 en lo qe. ells contribueixen eficaçm^t. á detenir los ataques de la impietat,
 distribuix per totas las ^{locos} partes del Regne; perfectam^t. units en los sen-
 timens, e interejos de aquest punt essencial; obligat per son honor, y
 per son deure á combatre ab totas sas forçes los perniciosos dogmas
 de la herejia: ells son molt propis para desmenysar los artificis, para
 destruir los sofismes, y almas los Pobles contra aqueta funesta epidemia: y de
 prevenir los maiz, qe no mancanan pas de recauer sobre del Estat,
 si arriba la Religio á ser desterrada. Se pot pux creure, qels que se
 glorian de amar á un, y respectar l'altre, gosin permetre se al men-
 preu dels Religiosos, y á tractarlos de homens inutilis.

Si, com ho pensa, y predica una ciega filosofia, l'Univer^s fos obra de los Relig.
 Divinas: Si la sort dels Imperis dependi^t unicam^t. del poder, y savieja ^{detenen} ab las or^{as}
 dels homens; si los bens, ills maiz; la prosperitat, y son contrari no fos mes lo flagell,
 quna resulta de llurs passions, o de las lleis ciegas de la naturaleza: en un qe amenay^{en}
 mot, si deu ningun cuidado te sobre las cosas humanas, y qe no hi ha que ^{en l'estat.}
^{esperar} ^{atender} de sa bondat, ni á temer de sa justicia: en aqueta estrana suposic^o,
 dich jo podria hom talvegada mantenir, qels Relig.^s son inutilis en lo mon,
 y que ningun interej te l'Estat en conservar un Cor de homens qe no contri-
 bueixen res en sa defensa, ni prosperitat. Mas las personas ab qui palla,
 desestan aquest error, no menos injenjat, que impio. Ells estan ben
 persuadidas de qe deu ho ven tot, presideix á tot, y disposa de tot d'iny l'Un-
 vers, segon los camins de justicia, o de misericordia; qe las causas segonas
 no son mes qers instrument^s de sas secretas operacions: qe á las soberanas
 maneyta el repartim^t. dels bens, y dels maiz. la prosperitat, y l'infortunio,
 qe trastorna, á eleva, y abça los Imperis. Deu es en efecte, y no las cie-
 gas causas, o imaginarias, qe cuida qant vol, la fam, la peste, las guerras,
 com á Ministres de sas venjansas, y los dete quant á ell plan. Ab la ma^o ^{Explic^o}
 teixa autoritat substitueix ell á estos flagells, la abundancia, prosperitat, ^{del II. del}
 y pau. Ell es, lo qui envia los socorros, las victorias, y bons successos. Als uns ^{Reys. Am-}
 dona la prudencia, los consells, camins saludables, la presenya de esperit ^{feliz. pref.}
 en los accidents inopinats, la fecunditat dels expedients; ell los inspira al co-
 raxo, las resolucions fortes ab la constancia per executarlas: ell oculta als
 altre la previsio, y discerniment de medis utiles: ell los abandona á la reso-
 lucio, de curar jament, y espant; ell los toca d'un esperit d'etudim^t. y vesti-
 gios

XV

Explic^o
del II. del
Reys. Am-
feliz. pref.

gios, y ell fa servir las maldades passions, y vicijs dels injustos al cumplim^t.
de sos adorables decretos.

Si aquestas veritats son indubitables; si aquest Deu qe presideix a
tos los esdeveniments: si los flagells publichs, no son mes qe uns Ministres
de sa colera; si la prosperitat, y abundancia son fruct de la bondat; si
la sabiduria, la justicia, la moderacio en los qe governan, lo respecte,
la sumissio, la fidelitat dels qe obeeixen son dons seus: hi ha cosa mes
util, y mes necessaria al Estat, qe tenir en son seno abundancia de per-
sonas agradables a Deu, atacadas a sa lley, aplicadas sens cessar a aplacar
sa colera, a ofeindre en nom de lluy concitadans, un sacrifici continu de
alabanzas, de supplicas, de accions de gracies? Las iniquitats dels pobles
inflamen sufint sa justicia: ellay serian castigadas per uns rayos, y ter-
ribles catastrofes, si los homes dedicats per lluy estat a la oracio, al retiro,
y a la mortificacio, no destruyessen estas desgracias, ab sos suspirs, y penitencias.
Lo Poble de Israel havia irritat al Senor ab sos murmurations impias, y ab las
mes horribles prevaricacions: Ell passava a ser consumit ab lo foch de sa ira,
y esdevenia per la prosperitat, un exemplar terrible de la severitat de sa jus-
ticia contra dels ingrats, y rebeldes, quant Mayres ab sos supplicas, e instancias
detura l'oratge, aplaca'l Senor, y converti la indignacio en misericordia.

Las deu Tribus eran excessivam^t culpables: al cisme, y heretzia ha-
vian ajustat uns crims, que havian posat lo cumpliment a aquesta prevari-
cacio. Una sequedat de alguns anys, ab la fam, y espantosa miseria qe sen se-
guí fou la verga de que Deu se servi per a castigar aquell Poble apostata. Ell
no hi ha pas qe dubtar, quel's falsos politichs de aquell temps buscavian en lo
joch de las causas segonas la raho de aquest flagell manifest, qe desola lluy
Provincias, o qells no atribuissen a algun Azar los mals de qe ignoravan las
causas. Mes la religio nos ensena, qe fou per orde expres del Senor, qel' Cel
esdevingues de metall, y negas sos influencias. Ella nos ensena aixis, qe un
S. Profeta, aborrit, y menyspreat fou elegit de Deu per executar las ven-
janças. Las amenazas de sa boca caygueren sobre la terra com una ter-
rible flama, y aportá per tots costats la fam, y desolacio: al moment
senalat ella torna la fecunditat, y la abundancia.

Aixis es, qe l's homes, ne contats pesa res del's mundans, son
per tant los arbitres dels Regnes; perqe ells son los Amichs de
aquell a qui totas las cosas obeeixen, qui mana ab elemens, qui
es lo Autor, y dueño de tota la naturalesa, lo principi,
y dispensador de tots los bens. Aixis es, que a lluy pregaria,

y a

y a sas bonas obras es deve suuirt' als Imperis la pau, seny saber,
 y lo ben estar en quey troban. Naltres me vehem un d'hom de
 ex. dirij la historia de aquell famos Poble, qe Deu habia exculit
 entre totas las altres Nacions, y dirij del que Deu xuni, com dirij
 d'una gran mapa, los tractes mey notables de la conducta, qe ell
 porta en lo govean del Uniuers. Lo qe ell executu a la clara en lo
 Poble Judaich, ell ho executa entre las demes Nacions d'un modo tal,
 encaraq' menes entes. Los suspirs, y oracions dels justos no son me-
 nos eficassos al dia, del qe foren en la lley vella. Si los pios, y
 fexvorosos Solitans, no alcançan mes una proteccio miracu-
 losa, com los Profetas, sobre dels Imperis en qe viuen: pero
 no son pas inutils las suas instancias, y supplicas. Los mateixos
 Conclis reconeixen, qe no hi ha cosa mey capax de aplacar a Deu,
 y detenia los assots, qe no caygan sobre dels Pobles, y los cas-
 tichs deguts a sos crims, com las oracions, y penitencias dels
 Religiosos pios, y fexvorosos, aplicats de dia, y de nit a alsar al
 Cel sas mans puras; y oferirne a la divina justicia com a publicas
 victimas de expiacion. Aixis aquestas Stus Congreg. han empleat
 sempre la sua authoritat, y zel, no en destruyra los Monastis, mes
 a sustenirlos, y fex reuurex las obseruancias regulars: ellas es-
 peran, qe aqusta reforma procurata a la l'eta, y al estat los mey
 solidos auentatges.

S. Greg. magno parlant dels Religiosos de Roma, qe eran
 tretze mil en num. diu qe sa vida esa tant pura, santa, y
 agradable a Deu, qe Roma los devia la salut, y qe si llurs ora-
 cions, y penitencias no haguessen adoleit, la ira ad Cel, nin-
 gun habitant de aquella gran Ciutat haura escapat la gle-
 ua dels Lombarts.

Un Relig. qe sab son Deuer, y esta atent en cumplirlo,
 no separa pas la l'eta de sa reputa; ell sab qe tot los euents
 ena qe temporal, serueixen a la salut; qe tot lo qe es deve
 als Imperis, aixis com als particulars, es un castich, o
 misericordia: qe las personas qe han estat llib. de cuy-
 dados publichs, y obres seculars, per dedicarse a un mey
 sublimat

Ministeri, estan obligadas à atravesar sobre delictat, y de las diferentes
partes que componen la proteccion del cel, y las bendicciones de la gracia, de
oposarse en nom de llurs Sermons, à una ben justa ira, qe deixa regnar
dins lo Govern la imprudencia, la injusticia, los frauds, las violencias, qant
los pecats publichs no son pas combatuts per los suplics en qe la veu q me
forta, y eficaz. Ells puey puegan incessantemente per las armadas, per los
Concellis publichs, per los Tribunals de la Justicia, perq mantingan en sa
legitima autoritat; Per la pau de las Provincias, per la quietud de las fa-
miliay, per la felicitat, y per lo interes ^{temp} dels particulars. Y aquestos son
los homeny q de tall caracter, qem volen presentat à la vista com à in-
utills à la Patria!

XVI. Vos preneu à carrech, dirà quelgun, quels Relig.^s fervorosos,
y atents à llur vocacio, son utills à la Societat, y à la Religio: de
això, quin dubta? Mes de quin utilitat poden ser per la Igl.^a ò per lo
estat los hom.^s ignorants, ò viciosos, deixats à una vergonosa ociositat, vi-
vint delicad.^s y sans oide? Y no devem regoneixer per tal, als Relig.^s de
nostres temps? Ells han absolutam.^t degenerat de son primer esprit.
Sa relaxacio incurable, y general es un escandol publich qe fa blas-
femar de la Religio, y deshonra lo Estat. Serà puey servir à un, y altre
destruir las Institucions corrompuls, quen son lo probi.

Aixis judicaria qualhevol dels Instituts Monastichs per la multitud
de veuy confusay qe s'alsan contra d'ells, seua tentat de creure,
que aquesta Professio dich ja tant fecunda de homeny Sant, y Savis,
no ofereix al dia mes, que una ingrata expectacle d'una espeja ig-
norancia, y d'una depravaci consumada. Los mals Relig.^s no estan
sino ab molt disgust en lo retiro, en lo estudi, y ocupacions serias, per
lo desitz de ferse visibles, y buycar de fora intimitats daniosas,
ò inutills, comols, ò gustos, que nols ofereix la soledat: los veu
tots dias lo mon: ell es testimoni de sa dissipacio, y lleugeresa y
de son port tot profa, de sas faltas, y desreglaments. Ell coneix
q.^e sos discursos à vegadas son mes capassos de desonrar la Religio, y
Estat Monacal, qe las mateixas accions escandalosas. Los bons Relig.^s
al contrari, se amagan del mon à proporcion qe llurs indignes Ser-
mons se portant llicenciosa, y irreverentment, y qe la malignitat
del

del segle es mes estesa, o mes general. Ells gemegan y suspiran en son retiro per los males q. forzosament han de sufrir, seny que pugan posarli remey. Ells buscan en las meditacions del lib. santis lo conyol q. necessitan en mitz de tants subjectes de amargura. Ells fulgen del sigle per por de participar del oprobri, qe tants relaxats religiosos han ocasionat als instituts monasticos. Y peiq. aquestos religiosos fervorosos nos demostren, o rarament se deixen veure: lo non ciego, o temerari creu, q. no hi ha taly homeny. Y no velen sino aqth relig. q. desguytats de la regular observancia, y judicant per estos de tots los altres: conclouhen, q. Claustro no es ple mes q. de homeny oisosos, y desatreglats, quel vici ho ha inundat; qe ja no hi ha mes ni virtut, ni benoyat.

Mes aquestas vanas exageracions son tant contrarias a la veritat, com injuriosas a las congregacions religiosas. Y no sera fora de propoer posar assi una comparacio de q. serveix S. Agust. per fer veure als esperits agresy, mutmuradors la injusticia, y temeritat de say investidas sobradam. generals contra del escandol de desreglaments, q. afligixen la Ista.. Quant hom mira superficial m. idiu, una era en q. las garras han estat batudas, pero encara la pilla sobre lo gra separat, los imprudentes creulan q. no hi ha res q. pugan portar al graner del p. de familias; mes un examen serio dissipa luego aquesta peyadilla: alcin la pilla, q. sobre la superficie del era, y veuran qel p. de familias es mes rich del q. pensavan; y q. baix duna materia despreciable, y lleugera hi ha alguna cosa solida, y ben preciosa.

La aplicacio desta comparacio es ajustada, y natural. Nos potpa dissimular la relaxacio dels ordes regulars; ella es sobradament visible en la major part del monastis. Mes no es menester creure, quel fervor, y regularitat ne sian del tot destruydos. Deu si ha rezeruat algunos fideles adorados. Ni hom tem ser desmentit, ayegulant, q. no hi ha pas congregacio tant relaxada q. no poseya encara un numero mes, o menos considerable de religiosos fideles a lluy vocacio, humil, mortific. pleny de zel, y esperit, capaces de reanimar lluy cos, desterrar los abusos de q. ell soly coneixen lorigen, y los remeis, per fer revivir lo amor a

lay

las observancias regulares, si hom los potes en termes de poder obrar, y atar-
car las diversas causas q^{ue} detienen sem poder sea res de profit encariage. vu-
llon, com llurs desitjs, y propolits no estigan sostenguts pea lo Govern,
y pea los Bisbes.

El es ben menester q^{ue} la cosa sia clara, y patente, pera q^{ue} tinga forza
pea q^{ue} aseguran la Reductor del edicte de 1768. = Nosaltres tenim la satisfi-
Preambol fauio/ y parla en nom del Ray de veures en aquest Regne un num. conside-
al edicte zable de Religiosos, q^{ue} ofereixen un espectacle edificant d'una vida regu-
de 1768. lar, y laboriosa; y no es menester creuer, q^{ue} aquejtos Religiosos fervents,
Concernen al Relig^{io} q^{ue} animats dun verdader desitj de la perfeccion, se ha conyugrat á deu
pea los votjs solemnes de la Religio, y han cisj renunciats los empleos ex-
terios de la Societat civil, sean perço esdevinguts inutiljs al Estat, com
ho diuen los homens frivols, tant poch instruits en las reglas d'una sana
politica, com en los principios de la Religio. Los Religiosos (continua lo
Monarca) no cesan de ferli (á la Societat) los mes importants serveis,
pea lo ex. de llurs virtutjs, lo fervor de sas preycas, y pea los treballs
del Ministeri al qual la Iglesia los ha associat.

Aquest homenatge fet als Corsos Regulars, y tant mes honros,
quant es menos suspecte. Puix, deu ser veritat (pea mes quel abuyos
ajan obscuritj, y denigrat la major part del se Institut) que hi ha
pochy Monastij q^{ue} no ofereixan encara exemples de regularitat, y
observancia. Al mitj d'una colla de Relig^{io} que deixat enfraquir, ó a-
pagar lo primer esperit de son fervor, ó vocacio, troba hom encara subjectes edi-
ficans, q^{ue} fugen del mon, y sos atractius, que se aplican als estudis serios, y honran
la Iglesia pea la pureza de sos costums. Sas fervorosas oracions, y bonas obras, sas san-
tas macciacions capassas de aplacar á deu, é impedir los efectos de sa ira. Per conse-
guent deuen ser apreciabls al Estat, com ho son á la Religio. Aquejtos homens
fideljs á sas obligacions no forman passa la major part, es veritat: Mes pea q^{ue} hom ho
deu estranyar entrels Relig^{io}, si passa del mateix modo en tots los demes estats?
Sins tots los estats, y professions las mes santas, y mes considerable de la Ista, y de la
Societat, los homens luytjosos, virtuosos, justs, desinteressats, intrepids, y fideljs á son
deuar son los menos, y mes rars en comparacio de la colla, ó tropell del que se
tiran als vicjs contraris.

A mes sy es una consideracio, q^{ue} nos deu peidre de vista) quant se diu,
queljs Instituts Relig^{io} deuen ser estimabls á la Religio, y al Estat; pea q^{ue} un, y
altre ne pot traure molt profit, nos parla dels individuos en particular, de que
estan

estan plens los Monastis, sino de la Professio monastica; y aquesta es la q.ª proposam com a util, y necessaria a la Religio y a la Societat; y aquesta es la q.ª sempre ha fet los serveis mes importants a una y altre; una y altre puey deuen interessarse fortament, en prevenir la subversio total q.ª amenaça als Ordres Regulars, y fer reviure en ells la regular observancia. Quina tanta violencia no farien al Cel tant Monastis, si una seria reforma hi fes reviure lo fevor primitiu? Els mateixos serian los conductos publichs de gracies, y de benediccions.

Y de fet, hi ha cosa mes util y necessaria a una Nacio q.ª la pureja de costum? Ells poden tenir sas lleys y altres apoyos; pero ningun altre conducto pot suplir aquest gran sustentiment. Los costum son per lo Estat, lo mateix q.ª la sanch per los huma. Son ells essencialment viciados; No hi mes q.ª esperar sino desordes, accidens funestos, y desgraciats. Un Regne seny costum es un Estat perdut, o proxima a la ruina. Y aixis per judicar si tal Institut es util, o necessari, saludable, o danós al Estat: no hi ha mes q.ª fer, sino atendre quin influencia pot tenir en los costum publichs. Si es capax de introduir la delicadesa, y corrupcio, basta pera mirarle com a un flagell publich, q.ª sen deu portar la atencio, y zel del Govern; pera deliberar promptement com traure lo del Regne: tal es per ex. la nova Filosofia.

Suposat aquest principi: Aquí nos tracta pas de examinar, si ls Rel. q.ª s'an deixat enflaquir per lo contagi dels mals exemp. y q.ª han cedit al torrent de la corrupcio gen. poden contribuir a la conservacio, o restabliment dels costum d'una Nacio: Una questio igual es estranya al proposit del q.ª tracta, ço es: si pot hom esperar racionalment aquest felix efecte dels Instituts Relig. Si un Savi Govern, que coneix, y busca sos veritables interejos, deu aplicar-se a enflaquir los costos Relig., y enviuir los abully de la Nacio; a demolar una multitud de Monastis, y preparar la ruina dels altres: o si deu antes pendrer los medis mes naturals, y mes eficassos pera tornarlos a son estat primitiu pera posarlos en la consideracio, q.ª hom perduda, y ab ella lo desig, y los medis de servir utilm. a la Religio, y a la Patria? Aquest Problema no es pas per los esperits Cat., y juduciosos. Es esfaul de veure, qe si hom pugues una vegada fer reviure en los Ordres Relig. lo estat de oracio, lo gust dels bonys estudis, son primer fevor, podria prometrese desta mudansa las influencias mes felices en los costum de la Nacio. Los Monastis situats en tots los lloch

lloch del Regne, serian com una preciosa ^{lleuada} untrua bastant per acabo-
rar, y elevar tota la ^{part} patria. Los ayjos particulars, say exortacions pu-
blicas sostengudas dels bons exemp. y oracions, purificarian la massa de la
Nacio de tantys vicijs que la corrompen, y deontan: Ells retornarian en-
tre naltres las virtuts, que la impietat deuada, y desterta, y de aquellay
igualment dependeix la pau, y la felicitat dels Imperis.

Si hom entengues, q^e. nostres incredulys acusan de inutilis als Ordes
Relig.^s no diriam, q^e. aquest mon, no es mes que una Societat de epicu-
ris, y materialistas, q^e. no esperan res despres desta vida, y que no coneixen
mes d'altre; que l'home no es mes q^e. un ser passatger, q^e. apres de haver
un paper de personatge d'un momen sobre la terra, se ha de diplo-
pera sempre, y tornar dins no res, d'una insensibilitat eterna. Si tal dea
ser son destino, ja no hi ha mes q^e. fer, sino manejar, mentres dura lo ra-
pido curs desta vida, pera tenirla mes dolça, deliciosa, y apacible tant
quant possible li sia. Ja no deu treballar sino per son cas, ja q^e. tot son es la
carreya. Ja no deu buscar sino lo q^e. sia mes agradable a sos sentits. Aixis
diria una Republica de materialistas, si hi pugues haver Societat sans Religio,
tot lo q^e. no aprofita al cos, seua no res: Los talents, y totas las professions que
no contribuissen al gust, y plaer dels sentits serian al manco inutilis en tal
societat. La religio hi seria fora de terme, y sas Ministres un homeny pe-
sats, y danosos; perq^e. totas sas funcions tiran a moderar los divertiments,
y gustos de sos patricios.

Mes si la mes noble porcio del home serveix per la destruccio
de sos organs; si se altres pensament, altres afers, altres necessitats, o
interessos, fora dels ques' ordenan a la material composicio grossera;
si la terra pera ell no es mes q^e. un lloch de prova, y preparacio;
si la societat passatgera quens' uneix asi baix no es mes q^e. una imat-
ge de una societat perpetua quens' espera mes alla de la tomba:
si la prosperitat desta societat temporal no es mes q^e. un medi, o a-
juda per elevarnos a una felicitat mes verdadera, y durable.
Si la pau, y felicitat mateixa de aquesta vida dependeix espe-
cialmt. de la pureza de costums, de la observancia de las lleys,
de la bondat, de la bona fe, y de las bonas obras: si res conti-
bueix

bueix tant a fer un estat deliciós, y florit com la moderació del desitj,
 lo despreci del luxo, de las riquesas, y plaer sensual; si no hi ha rey mes
 propi per afirmar estas virtuts, y fer las comunes al Poble, q. la religio: Si
 totas aqstas maximas, dich jo, son indubitable; quina Politica fues falsa,
 quin mespreu mes inexorable, que destruir los Instituts per defen-
 sar, y sostenir la religio, y ^{practicar} pregaria per las doctrinas, y exempt. totas
 las virtuts, qe son lo fonament de la felicitat publica.

En fi. pera baixar a algunas altres consideracions menos impo-
 rto q. nos deuen descurar: Qui podria ^{coftar} alimentar los pobres, q. alimen-
 tan los diversos Monastis del Regne. A malgrat de la avergia que se con-
 tra del relig. hom es forçat a confessar, qe generalm. elly viuen, sino en
 penitencia, a lo menos en la celsia, en moderacio, y en lo estat de mod-
 estia ^{regulada} es veritat, a certy cosas regulars mes fics que altres, llurs fau-
 tal, y gastos; y hom te rao, sis mon quejio de sos deures, y obligacions:
 mes vos compareu llurs excessos ab los profusions, y magnificencia daltres,
 q. posseheixen gran diners lo Estat, y dins de la Igta, vos confessareu qe abuy
 de las riquesas es infinitam. mes raro, y menos creixut dels Monastis, q.
 defora; y q. llur luxo en molt qe calumniar, seria mita com una gran
 moderacio. Es puix ver, qe religiosos traban en llur sabia economia, qe
 generalm. es un resort xuna superfluitat x una infinitat de desgracias.
 Mes, en q. paratxa, aquest fondo subsistent al dia per los pobres, sills re-
 lig. van extinguinte poch a poch, y llurs bens se refundeixen en la massa
 de la Societat. Tal qe tindria sa part de llur despallas, se servira de
 aquest augment de fortuna per augmentar son luxo, y las vanas despenyas;
 y los pobres miraran en va aquesta porcio que estava destinada per la
 Providencia, y molt exactament pagada per los Religiosos: aqsta no es pas
 una vana conjectura. Sobre dest punt com sobre moltas altres lo p. pot rey-
 ponderar per lo esdevenir. ~~Per tant~~ Mes lo Estat te algun in-
 teres per un igual deyoide, y pot hom dedicarse en treballar per son plo. Lo finis
del hom.
 fit en destruir los Instituts q. fan tant millor us de las riquesas. Tors t. i. p. 5.
 los savis politich, diu un Autor estimable, convenen: quel be del Estat, y en y segund.
 particular lo de la poblacio (puix qe aquest apart tenia tots los vots de tot
 ntrej nou reformaday) demanan q. las especies, en quant elly possible, .
 sian consumidas en los mateixos lloch, qe las produexen. Elly rogoreu
 que la

q. la despoblacio de las Provincias, y de las campañas no prové en gran parte sino de que todas las riqtas se consumen en las Ciudades; que si se consumiesen en lluy terras lo que traher la miseria hi sería menos comuna, y q. una feliz abundancia afavorecia la propagacio, que la carestia, y treta impedeix en tant quant mes disminueixen los medios. Apres de aquest principi es foreu juoicar sil interes del Estat demana q. las Monastias subsistexan en los lloch a hont se troban per petits q. sean elly; puix si vos los transportan a otras parts, arriuan los lloch q. despullan, y molt sovint aquells mateixos q. pensau enriquia per una sobrada abundancia, quey pot ser tant funesta, com la falta que succede a los lloch despoys. Sab hom que los Monastios no estan plens sino de filly exetras de familias honestas, menos afavoridas de la fortuna, los Conv. Rel. los serveixen de ayilo, y descarga per elly, y los filly, que no teneu aficio ni talent, per los negocios del mon, y qual esperit de deu los cuda a la soledad. Serq. se han de privar aquesta Claya numerosa de Ciudadans de aquest resortiment util, y honros quey ofereixen los Monastios?

XIX
 Clays q.
 donā los
 ss. Pl. al
 Estat Rel.

Puix los Estat Relig. no poder ser sino molt apreciabl. a tots aquells q. coneixen los verdaders intereses del Estat, y ho deulen ser infinitat. a aquells q. estiman la Igta. Ell han hagut tot temps los mateixos enemichs, y los mateixos defensoys, q. ella. La historia de la Religio nos ofereix una tradicio constant de odis, persecuions, ultrages, y violencias, y calumnias dels Novadors de tot segles contra la vida Monastica; y del altre un zel uniform, y constant dels Doy Sant, dels Concilio, y escriptors catholichs, per reverjar los Institus Relig. contra dels atacos, e inventivas de sos enemichs. S. Cipria remisa l'orde de las Verges com la flor del Christianisme, lo cap de l'obra de la gracia, y la mej illtre porcio de la milicia de Christo... filios illece-
 clesiasticus gemitus, decus atq. ornamentum gratia spiritualis... illustriou
 portio gregis Christi... S. Athan. portā d'occident aquest precios
 planter, q. haviya produit d'iny totas las Provincias del Orient fruct
 admirables. Ell hi feu coneixea la vida de S. Antoni, y de tants
 altre que haurian corregat per la mateixa carnera. Lo noticia
 de sas maravallas fou com un planter celestial, q. umplito,
 ta Italia de aquestas divinas plantas, q. hom no hauria
 encara vist, mes q. en l'Orient. Aquest S. D. ayegura q. si lo
 Diabla

S. Cyprian
 de discipl.
 et hab. vng.

double aborreix en gen. als bons Christians, ell aborrina d'una ma-
nera particular las Monjas, y Religiosos fidels á llur vocacio. Vejam
los detractoy de la vida Religiosa de quin esperit son, y á qui
semblan.

Sab hom quant be S. Basili, S. Agusti, y altres PP. honran
la vida monia. Ells adverteixen als pastes que llur autoritat sobre
dels fills te sos termes; qe seria abusar d'una manera molt injusta,
y convertirla en tirania, voler forçar sa voluntat en la eleccio
de Estat; mes qells deuen inspirarlos á temps lo meix preu de non,
de sas pretensions, y esperanças; y encaminarlos ab exortacion, y
lo bon exemple de llurs virtuts á conseqnarje á Deu en la vida Religiosa.

Vejau á
Tomasetan-
tig discip.
p. 1. lib. 3
ch. 12.

Omnes quidem Christ. diabolus odit, sed probos Monachos, Christi que
vulg. tolerare non potest. . . Atan. apud. Monach. . . Voluntatem in-
melius nutrire possunt, et debitores sunt un moneant, ut ostentat,
ut foveant, ut pignora sua Deo magis gestiant obligare, quam
seculo. S. Gaudentius Basilia hom. 9. ad Neoph. . . Certe flos quidam, et
pretiosissimus lapis inter ecclesie ornamenta, Monachorum, et Vir-
ginum choros est. S. Hieronim epist. 44.

Las Congregacions de Religiosos y de Verges son, á judici de S. He-
roni, tantas pedras preciosas enta totos los ornamentos deq. la
Iglesia es enmojada. Nixis ab quin zel no treballan ell, per
atendre aqesta S. Institucio, y defenja de los insults dels heretges,
y dels mals Christians.

S. Greg. Pae.
Carmen pro
Monachis.

Los Religiosos dia S. Greg. Nazian. son, per lo favor de las plegas. y l'
meix de sas bonas obras, la gloria del poble Christia, lo apoyo, y la
columna de la Iglea, la corona de la fe, lo sosteniment, y rejoyt del
univers.

Adv. oppo-
sitos qui ad
vit. Monach.
inoc. lib. 1.
et seqnt.

Uns de tots los Autors ecclesiasticos, qe han escrit en favor del
Estat Monastic, no ni ha cap que u haja fet ab major forca, qe S. Joan
Chrysost. ell emplea tot son zel, y tota sa eloqncia en tapar la boca dels
enemichs desta S. Institucio, á destruir los preocupacions, ab qe se esfor-
san á inspirar contra dels qe fugen del sigle per retirarje á la soledad.
Ell mira las declamac. contra dels Religiosos com un ultratge fet á Deu, y
teix, com á autor qe des de la vocacio, y que ha rebuy son sacrifici.

Et se eleva ab una força superior contra destes ciegos mundanos, q. pe-
la propria avaricia, y lluy injurias, descienden un Estat St. en q. las ani-
mas troban tant gran socorro, per conyurar, o restablir l'ua inocencia.
El amonesta ab tota la indignacio del cel als falsos Politichs, q. a las horas,
com hanc tractan de homens ociosos, e inutilis a aquells q. habitan los mo-
nastios, q. haurian destruyt, si haguesen pogut, aq. sans assilo; que se es-
forçan pera llibrarlos almens del meixpreu, y de la indignacio publica; que
notan aixis las animas que la gracia y vida: pero no tenen bastanta
força pera batxer los meixpreus, y desrisiones dels mundans son infidels a
l'ua vocacio, y se rebotcan dins lo mar impur del mon; semblant a una
nau, q. al punt de entrar dins del port, se dece per la tempestat al mitz de
las onas, y patex naufragi.

Après de asço, quels esperit, frivols, q. no tenen en res, sino a los pla-
ers, q. ni conexen l'eligio, q. la odian no mel q. per ser contra las passions,
ne parlin ab desdeny, y horror dels costos regulars, nos de admirar:
pero quels homens q. es glorian de Christians, y donan la l'eligio, que
una partida dels mateixos Ministres unissen sos vots a la del increduls
pera demanar la supressio del monastios, quez trunfen de veurer al re-
gulars cuberts de meixpreu, y amenaçats d'una proxima, y general ruina:
asço si q. nos pot concebir bastant. Que! homens inconsequents, y altres
aman la l'eligio? Valtres estau sensibles a los bens, y a los mals, y a los perills,
vos espavorixen, y vos afligixen las peiduas? y aplaudiu en v'raes cors
tot lo q. es diu, y fa contra del Institut l'eligi. y vos deshonrau ab v'raes
meixpreus, y censuras amargas, y ultrajau una Professio Sta, q. meyllor
Deu han sempre ates com a un dels principals ornamentals, y un resort del me-
preiosos de la Iglia? Quels Basilis, quels Chrys., los Hieronim, los Agustiny,
los Fulgeni, y tantos altres sants Personatges han abraçat un plech de e-
logis, y reuendicat ab sos escrits? Com asço q. fou sempre respectable als
ulls de aq. tos granys homens ha esdevingut tant despreciable, y odiós a
aq. tos quez glorian de hauerlos succehit en lo Ministeri, y heretat sos senti-
mens?... Lo sector sept, diu Henai, no pot ser sobrat previngut contra del
Ecclesia nra. Protestants, y del cathol. lliberant en oide a la Professio Monastica:
... par q. entre aq. sta rassa de gentz soly lo nom de Monjo basta pera des-
preciar als q. el tenen, y q. es un titul bastant contra sos bonas qualitats,
Com

Fleury dice
III. sobre
la Histol.

Ecclesia nra.

22.

Com entrel's antics Pagans bastava lo nom de Christia per ofuscar totas las virtuts. Aquest es un bon home, deyan, sino fos Christia. He man una genl' idea dels monjos, com de homs ignorants, cecels, supersticiosos, interessats, hypocits: y sobre aquesta falsa idea judican temerariam^t. dels mes grans homs, interpretant malignom^t sas millors accions. Vos qe avem vist en aquesta obra sa conducta, y divina, vejan quey ne apar. Ateneu, qe S. Basile, y S. Joan Chrysost. han lloat, y practicat la vida Monia, y vejan si son especits fluxos. Jo se qe en tots temps hi ha higit Monjos dolents, com mals Christians; Aqsta es falta de la humanitat, y no de la Professio: per co de tant en tant ha Deu caia homens grans pera renovar y elevar lo Estat Monastic.

Mes, de qe serveix, direu vos, acumular los testim^s dels S. S. P. D. y altres

XX.

Al mitg de las revolucions del Estat Reli^g lo esp^{irit} invaible de la Ista ha estat de refinar, y no de destar.

Autors eccl^{es}. donats a la santedat desta Professio? Que provan en favor dels Religiosos del dia los habundans elogis de aquells, qe altre temps co- ragueren la mateixa carrera? Que tenen de comu lo zel, lo fervor, y la santedat y puretats; las virtuts emmens dels primes Monjos, ab la relaxacio, dissipacio, la ociositat, qe las cosas Relig^{iosas} ofereixen al dia un sense spectacle? Los PP. umpliren de elogis una Institu- cio qe forma una prodigiosa multitud de sants penitents, y de justos perfets, y naltres aplaudim sincerament los mateixos elogis: mes si ells fossen testimoni del Estat deplorable a que han tombat entre naltres, si ells vessen com naltres fins a quin punt los Monastis, dichjo, lo assio de la pietat, y de la penitencia, han estat deshonrats per la indigna conducta dels quey habitan: lo zel destes S. S. P. D. quey infla- ma en aqst temps contra dels enemichs de la vida Monia lo emple- ariam haca contra dels mateixos Monjos. Ells serian los primes en demanar la supressio dels Cossos Regulars, qe son ja de temps lo dolor, y pena de la Ista, qe la exposan a las derisions, e insults dels enemichs.

Jo vull passar per haca, qe no hi ha res de exageracio en la pin- tura feta dels Monastis; qe ja no hi ha, ni pietat, ni fervor en los Cossos Regulars: que la antiga disciplina a fet lloch a la mes vergonosa relaxacio: qe ni un Monastia ha quedat sens sentir esta funesta revolu- cio. Mes qel enemich del Estat relig^{ios}. non te prou per son triunfo: puix qe vol ell deduir de aqui? Que conve abatre los Monastis, y suprimir los dades regulars? Absurdissima sobre cruel conseqncia directament contraria al esperit, y conducta de la Ista! Las Relaxacions, qe vuy

son

Son la materia, o pretext per las declamacions agres, y violentas
 contra dels cosos regulars, havian altratemps infectat la major
 part dels Monastis. Lo estat religios ha seguit la sort de las cosas hu-
 manas; als sigles de fervor, y de gracia, han succedit altres temps me-
 nos felissos, temps de relaxacio, y decadencia: La ociositat, delicadesa,
 ab tots los vicis qe'l esperit del mon y traui de seguida penetra dins
 los Assilos conmagrats a la oracio, y penitencia. Hom se assombra lle-
 gint en los Concilis la pintura dels abujos, y abujos qe han inundat
 los Monastis. Los de Autun, de Mayença, de Veauville, de Pavía,
 y una infinitat d'altres tinguts en lo segle octau, y sequent, testi-
 ficant qe en aquell temps los Monastis havian tombat en un univsal
 relaxament: qe Monjos havian esdevingut la visa de tots, per sas
 profanas delicadesas, y atractius, per son Esperit, y modo tot secular:
 qe las observancias regulars estavan olvidades, o posadas entue peny.
 Alguns particulars islatz se havian guardat de aqusta depravacio,

M. Fleury
 Diss. VIII.
 Sob. Hist.
 Ecc. n. 2.
 6.

pero la multitud havia seguit lo torrent, y deshonest ab una vida
 tota mundana la santedat de llur Vocacio... Al principi del segle nove
 dia M. Fleury, tres cents anys apres de S. Benet, los Monjos se troba-
 van molt allunyat de la observancia exacta de la regla, ... La ob-
 servancia exacta monastica estava mes qe extinguida en l'Occident en
 lo segle Dexe, quant Deu embia S. S. Leonatges, qe per son arduos
 zel los dona com un nou principi... Lo Monastre de Cluni fou
 celebrat: mes al cap de dos cents anys tomba dins d'una gran obs-
 curitat; a las horas envia Deu altres S. S. homens, qe retornasen lo
 Esperit de S. Benet: jo vull dir los fundadors del Cister, y particularment
 S. Bernat, qe jole remiso com una maravella de son segle... Lo
 Concili de Paris del any 1212. nota una gran relaxacio en las Comunitats
 religiosas d'un, y altre sexo. Hom ne veu encara mes en lo gran Conci-
 li Lateran^{se} tingut tres anys despres, qe per immediato disposa,
 qe cada tres anys se tingues capít. Genl. Mes aquest remey tin-
 gue poch efecte, y apres des temps continuasen los Monjos en
 relaxarse mes, y mes fins a las ultimas reformes.

Los mateixos Concilis qe han donat tant elogi als Instituts
 monchs

Monchs, qels han defenjat ab tant de zel contra dels qe tant se esfor-
 san pera destruirlos, y dhonarlos, regoneixen qe hi ha moltissimi
 Relig. qe han deixat enflaqueia, o extinguit son primitiu fervor,
 qe per una vida mundana, y desreglada profanan la santedat de la
 vocacio: mes aquestas flaquejas, fluxedat, y escandols, no feren peryal
 a peayona alguna en aqll temps en destruirlos, ni trastornarlos. En
 mitg destas revol. en los Dades Relig. lo esperit de la Igta es invari-
 ble, y la conducta sempre uniforme. Sempre atenta en protegiu y
 sustenia los Monastiy qe viuen en la observancia de sa primera disci-
 plina; y ella nos descuyda res pera retornarli a aqly qe han tingut
 la desgracia de apattallen. La reforma dels Monastiy es un dels
 objectes principals de son cuydado. Los decreti qe ella ha fet en esta
 materia dms una multitud de Concilijs, son un monument subsistoy
 de son zel per la conservacio, o restablent de la disciplina regular.
 Es menester reformar, pero no destruir; perqe los Monastiy en qe la
 disciplina esta en son vigor son un joyo publico de edific. y de gracia.
 ells son lo apoyo, y ornament de la Igta, las fortalezas espirituales aont
 las animas troban un assilo contra dels enemichs de la salut. Lo poble
 fidel te molt gran interej en la conservacio, o restabliment de aqstos
 santuaris: es ser enemich de la Igta voler arruinar aqstos piado-
 sos establiment, dhonarlos, y volerhi introduir la independencia,
 enflaqueir la disciplina. Aixis parlam los Concilis... Mirinsa.

Monasteria recte instituta id sunt in populo Christiano, quod
 arces militum, praesidia bene instructa in regione hostium incursionibus.
 exposita: ac proinde totius populi interest, ut quae de reformatione Mo-
 nasteriorum in Concilio Tridentino copiose constituta sunt, executioni
 fideliter mandentur. Conc. Melichn. Quoniam non ignorat S. Synod. quan-
 tum ex Monasteriis pie institutis, et recte administratis in ecclesia Dei
 splendor, atq. utilitas oritur, necessarium esse censuit qd facilius, et
 maturius, ubi collapsa est vetus, et regularis disciplina, instauretur,
 et Constantius, ubi conservata est, perseveret, &c. Conc. Trid. ses. 25.

A qualsevol punt q̄ lo relaxament aja arribat, per mes pro-
fundo, y genl. q̄ haja estat la plaga dels Monastis: ja mai la Igl̄a
ha desesperat de tornarlos á la entesa, y fevor de son p̄. origen.
En tots los segles pren ella los mateixos interessos per los Instituts
Reliḡ. y sempre queda lo mateix, el p̄. de la guía; la utilitat
dels fact̄s, la edificacio pública, la gloria de la Religio: Aquests son
los gram motius q̄ han dictat tant, decret̄s per mantenir la vida
regular, pera prevenir la decadencia, y ferla reflexir per unas re-
formas solidas, y durables. Mes, quey vayan seguint tot los monu-
ments de la tradicio, y q̄ens mostrin si poden un sol decret de la
Iglesia, q̄ tira á arrasar los Monastis, ó que buqui en la ruina
estos sants establiment̄s, lo remey dels deposed̄s q̄ la seguida dels se-
gles y aja introduit. Aquest medi es absurd, y desesperat, per lo mal
al q̄ hom vol ferlo servir de remey, no se ha ofert ja mes al esprit
de Iglesia. Los Bisbes reunits en los Concilis de la Igl̄a, lamentan la in-
felicitat dels temps, q̄ han introduit la dissolucio, y escandols dins las
cayes consagradas al recullimen, y oracio; ells condemnan los abigos; ells
emplean los medis mes n̄als, y mes eficassos pera desterrarlos dels Mo-
nastis: mes ells auian mirat com an exim, y una profanacio el en-
vilitat al ulls del poble, y destruir una Institucio santa, que haja
de temps fructificat dins la Igl̄a, y q̄ pot encara produir los fruits mes
abundans. Si los homens animats d'un diferent esprit, haguessen
treballat en introduir la anarquia dins los Ordes monastic̄s, y abando-
narlos al menyspreu públich: Si baix de diferents pretextos hagessen ells siti-
at, ó souprey lo throno, y la autoritat de los lleis capassos de obrar la ruina de a-
questos Instituts, semblants empreses haurian estat ben prest reprimidas. Hom
hauria altament desaprobat, los camins, y operacions tant contrarias al esprit
y als interessos de la Igl̄a. Mes sos Pastors, ja dits no haurian tingut mes q̄
una mateixa veu, y sentiment. Llurs disposicions haurian estat perfectam̄
unanimes; ellas tirarian á conservar, y fer reflexir los Monastis. Ells se
mirarian com á Pares, y protectors de aq̄tos sants ayilos; ells treballarian
ab un zel pur, eficaz, y constant per ferhi reviuir lo esprit del recullim̄t,
y de la oracio, lo amor del retiro, del silenci, de la penitencia. Tal
fou llua conducta; y lo suces ha justificat la sabiduria. Las reformas

utiles

han estat l'objecte de sos desitjys, y de sos esforços; lo disciplina recobra lo
 pi^{er} vigor: hom veu q. de segle, en segle apareixen homen extraord. qe
 penetrats del esperit dels primers Fundadors, y plens d'una gracia copiosa,
 refucitan lo fervor, y la regularitat dins dels Instituts Monachy. Qe hom
 segueix al dia lo mateix pla, qe hom emplea los mateixos medie; qe hom
 treballa ab lo mateix zel, ab la mateixa sinceritat en la reforma de
 las Congreg. Regulars; y hom veura la pietat, il' amor al retiro, lo gust
 per los estudis serios; lo esperit de oracio, y altres virtuts reviures
 poch, a poch dins dels Monasteris; y produir en abundancia los fruits de
 santedat, y justicia.

Lo mal es gran, no hi ha dubte; mes no es irremediable. La cor-
 rupcio dels costums, y l'alteracio dels principis esdevinguts meya genyal
 en totas classas de la Societat, posan los mes grans obstacles a la refor-
 ma dels Ordes Regulars; Mes aquesta fells revolucio no es pas impossible.
 Mes d'una vegada sham vist mundats de abusos, y a punt de caure.
 Los homes justos, y violents se dedicaren en invectives contra d'ells;
 ells demanaren ab bastant atreviment la supressio, y annihilacio: los espe-
 ritos mateixos moderats, y religiosos, pero sobradam. ferits desta pla-
 ga de relaxacio, qe infectava los monastis, la miravan com a incurva-
 ble; ells no trobavan altre remey, a un tant qe ameçando, sino sup-
 prima unas institucions absolutament degeneradas, qe en lloch de edificar la
 Ista, qe tenia dret a pretendre, non creia sino una piedad de mort. Lo
 Cardenal de Vademont Legat del Papa en los Bisbats de Metz, Tul, y Verden,
 empuenqueren la reforma, de las Abadias, y Monastis en tot lo districte de
 la Legacia. Y no havent correspost lo succes a sos esforços, creya ja qe el mal e-
 ra incurable. Proposa puix ell al Papa Clemen VIII. de suprimir del tot l'or-
 de de S. Benet. Las disposicions d'est Cardenal son al dia sobrad. comunes,
 jo no dich pas entre los nres pretejos filosofos, y aquells que ha adoptat lluy ex-
 rom, y Menquajia, mes encara entre els qe conservan algun respecte a la re-
 ligio. La relaxacio dels Cosos Regulars se ha tant extes, y tant se ha fet deplora-
 ble: los fetes dels relig. particulars son recullit ab tanta expulsa, cenjurats ab
 tanta

tanta acrimonia, exagerats ab tanta malignitat; la Conjuracio contra del
 de dia en dia se fa tant forta y general, q'els espirits altrament moderats,
 y justos, tenen treballs pera resistir a un tant rapido torrent. Ells llitgen una
 multitud de Libelos, ell atenen sen cessar, quey repetixen en los Luthers, quey
 Monastis san convertit en cases de escandal: quey monjos per la ociositat, y
 modo de vida secular, y desreglada son l'opprobri de la Iglia: quey abu-
 sos son massa excessi, y variats per poder esperar alguna seria reforma:
 que a la veritat es sensible haver de abolir tants establimens, q' han product
 tant gran bens; pero q' aquest es un extrem inevitable. Aixis pensava y
 aixis parlava lo Cardenal Vademont, y moltes altres personas sollicitamen la
 supressio dels estats Religiosos ja ha d'ocent anys. Quina deyracia per la Iglia!
 Si aquest impudent Legat aquey exist ab la sua per persuadir al Papa, y als So-
 berans son indiscret, y ciego zel! Aquest zel barbaro, y absurdo l'auria privat
 de bens infinitos que li han aportat las reformas posteriors; puix al estat de fe-
 laxacio, y decadencia succedeix la regularitat, y fervor. Felisment lo Papa,
 y Princeses desaxassaren sos plors horrosos de destruccio. Clemen VIII. Tes-
 pongue al Legat, q'ell lo havia enviat pera curar las malalties, y no pera
 abultarlas; pera fortificar los edificis que amenassavan ruina, y no pera
 acabarlos de arruinar: L'orde de S. Benet, ajunta ell, a fet a la Iglia
 tant gran serveis, que soly pensar arruinarlo es gran delict. Las dos
 Potestats reuniren sos vots, y sos efforts per fer restorir la Disciplina Regu-
 lar. Las piadosas empreyas dirigidas per bons ulls, y sostengudas per uny medis
 eficaces foren coronadas dels mes felissos successos. L'orde de S. Benet, lo de
 S. Domingo, los Canonges regulars de S. Genoveva, y moltes altres Congreg-
 regulars abraçasseren una serie reforma. Aquells diferents Instituts dona-
 ren a la Iglia una multitud inmemorable de granys homes, q' edifica-
 ren per llurs virtuts, y la enriquieren ab sos escrits
 Y mitom donchs los Concilis, y S. P. P. Tots sey pareys sian la regla dels
 nstres, y llur conducta servejany de modelo. A llus ex. descontentos ab
 una S. indignacio dels projectes que no tiran sino a enflaqueir, o ar-
 ruinar la Institucio monica. Ells no son pas dignes sino de la incredu-
 lidad, que sola pot tenir interej en tal executio. Mes ll hi ha tants
 Religiosos infidels a son deure! O be! Si, aixis com hi ha una infir-
 corrupta, y ecclesiasticas desreglats. Los despres d'un y altre deuen dar-

Hist. de
 S. Denis,
 per D. Fel-
 ben lib. 8.
 P. 451.

pena, perq̄. els deshonran la Igl̄a. Mes guardauos be de deixar afluxar v̄tres
 respectes al evangeli, perq̄. hi ha falsos Christ̄s que'n son l'oprob̄i; de acusar
 tot l'orde clerical, perq̄. n̄ ha de viciósos; de despreuar lo estat Monacich,
 per causa dels Reliḡs q̄ han renunçat lo esperit de sa vocació. . . . Mona-
 chi falsi sunt, et nos novimus tales, sed non perit fraternitas pia propter eos . . .
 q̄ profitentur quod non sunt; tam sunt enim Monachi falsi, quam clerici
 falsi, et fideles falsi. S. Agust. in Ps. 132. to. 4. pag. 1435. . . . Quantas per-
 sonas hi ha vuy dia á qui hom podria fer la mateixa objectio, q̄ altre temps
 feia S. Agust̄ al Donatistas. Vos aborniu als Reliḡs. y buycau en sa velopacio
 los pretextos per cubrir, y justificat v̄tra aversio. Valtres ho dieu entre v̄tres
 mateixos, y procurau á persuadir als altres, q̄ el zel de la Religio es lo que u's in-
 spira lo allunament dels instituts que la deshonran. Pero profundiseu v̄tre cor,
 tracteu de penetrar los motius secrets, y veuteu q̄ v̄tra animositat, y v̄tras cen-
 suras contra dels Instituts Reliḡs, no tenen altres principis q̄ la rabia secreta,
 q̄ vos portau al Christianisme. Si vos amesteu sincerament la Religio, y in-
 gresseu part en sos bens, y en sos mals, vos vos guardariau de uniuos ab sos
 enemichs per la decencia d'una professio de la q̄al ella ne trau tant gran ben-
 tatges: Vos tindriau pena de la decadencia del Estat Monich, vos atisba-
 riau ab desitj lo moment en sera restituida á son primer fevor, y a-
 terent á aquesta felix hora, vos suspirariau fortament per los mals que
 aflixen los Monastis; vos buycariau com endulcir v̄tras sentimens per la
 vista dels bens, q̄elly nos ofereixen encara. Pux non dubteu pau, per mes ex-
 cesos que sian los abusos, que san intadit en los Clayros, no son ells can-
 univejans, q̄. sian incurables. Encara n̄ ha de Reliḡ animats del esperit
 de llur Estat, y fideles á sas obligacions. Es veritat jo u' confesso, q̄ n̄ ha mes
 quels ignoran, y menispresan. Mes dirij de quina Classe de la Societat la
 pureja de costums, lo desinteres, lo zel del be publich, la modestia, lo bon
 us de las riquesas son las virtuts de la major part. Si en qualvol Estat
 comencant per lo mes sant de la Igl̄a, y del mes illustre del orde Politich, lo hu-
 meny de be, los fideles á son deure, los exactes en cosas de justicia son mo-
 zes en comparacio de la multitud, q̄ no esta encara preparada mes á son in-
 teres q̄ á son deure. Es de estranar, que una infelicitat universal se fassa
 sentir tambe en los Ordes regulars á proporcio de las demes asociacions ec-
 cleas, ó civils. Perq̄. pux hom no guardara la mateixa inguitat e indulgencia
 ab los

ab los Ordes Regal. de q. necessitan tot los altres Collos, q. contra aqlls redamats
 Ab un mot: enclouret en una mateixa condemnaçio a tot los Monastis, perq
 han afluxat la dicta regular los mes individuos; detestat lo estat en si mateix,
 desistat, y agruova la anihilacio a causa de la relaxacio de aqlls qes han ablay-
 sat; mirat lo nom de religio com a qrobis, aixo es al judici d'un Escriptor
 desapacionat una injusticia, y perversitat inexcusable. ¶ Que! diu el Rey

- ¶ me, vos feu professio de ser Christia, y abominau aqlls qe per llur estat
- ¶ tenen mes semblança ab J.C.!: Mes los Monjos al dia direu vos, han en-
- ¶ tezant degenerat de son pr. favor; la major part no tenen sino lo nom
- ¶ lo habit de relig. Suposemo aixis, mes vos quin genero de vida opo-
- ¶ veu? Escapara professio alguna de vostres clamors, y censuras, si a cau-
- ¶ sa dels mals aborriu los bons? ¶ Quoniam igitur pevegitus, odisse
- ¶ Monachum, ob id ipsam qd Monachus est? Profitexi te Christianum,
- ¶ et aversaris eos, qui Chr. similitimi sunt? Hic protinus occident... Sicut
- ¶ pleriq. plurimum abesse ab hac imagine piscozum Monachorum: nul-
- ¶ lum igitur vite genus prabebimus, si prope maly odeimus et bo-

XXI. nos. Erasmi. epist. ad Joann. Emsted.

Lo principi q
 mou a la valucion, y quin revessos no cauaria un tal principi? Quina Institucio
 Suppl. del
 Estat Rel.
 tira a la
 subv. del
 Estat, y de
 la l'gta
 podria escapar de aquest funest principi? Car en fi, que examini se-
 guida. totas las Instituc. Civils, o relig., non trobara ni una, qe no
 haja mes, o menys degenerat? Los Seminarij, los Colejis, las Universitat,
 los tribunals, los Bistats, se han resguardat bastant desta funesta impre-
 sio, que entraña lo relaxament, y decadencia totas las institucions li-
 gadas ab la fragilitat humana? Y ha algun destos establiment, qe
 no coga mes, o menys allunat del punt de perfeccio, y regularitat en
 que's trobava en son primer origen, a qu'hom no pugua oposar una gran
 inconseqncia entre los principis y conducta, en sas oblig. y fidelitat? Sis
 troba en alguna Classe de Ciudadans, penes qualvol d'ing lo Estat, o d'ing
 la l'gta, qe no tinga cosa qe esmenar, qe no haja olvidat las primeres re-
 gles, qe haja sempre conformat sa conducta ab los principis; que compare-
 ga, y vinga a acuzar los Institut, honrats, y desaprobis los relaxament;
 no quedara mes qe fer al relig. sino abaixar lo cap, y callar. Mes un cos
 aixis pelfet, sis troba entre naltres, sera mes equient, y moderacio: Ell
 demanaria la Reforma, y no la supressio dels Monastis.

Hom se plañ de tota part, que els principis se perdin q̄ las virtuts gra-
 vadas d̄m̄ los Cors de n̄res Pares, no estan sin en la boca de llus indigna
 posteritat. que el Patriotisme, la bona fe, la probitat, lo dejen teyament
 han suferit d̄m̄ tots los estats considerable alteracions, ò las mateix han
 estat reemplaçadas per los viciis contraris; que los lligam̄ de la societat
 se afloxan de jorn en jorn, q̄ el jo y mes temps en totas las animas;
 q̄ la depravació del costum ja note termes, q̄ tot lo cor polítich se corrom;
 y hom voldria q̄ los Cors Reliḡ. no hagueren perdut res de sa primera en-
 teresa, en mitz desta gen̄ infeccio; quells aqueixen tots jorns estat inac-
 cessible a la activitat de aqueix principi devorant, q̄ de naturalisa
 poch a poch tots los establiment humanis; quells hagueran constantment
 resistit al torrent q̄ arrebata tot lo Cor Polítich; quells hagueran con-
 servat llur esperit, llur regularitat, y fervor; y fossen tots jorns los
 mateixos apres de tant segles; mestreja q̄ tot al rededor dells, se altera,
 degenera, y corrom.

Això no es possible, sobre tot, que hom no tinga dret de exigir del
 Religiosos aqueta immobilitat de virtut, y santedat extraordinaria. Lo
 primer de sos deures es pelear contra la corrupció del mon; de opor
 sas oracions, y ex̄. a la silencencia gen̄. A ells toca impedir que el mon
 no trepig lo evangeli; fer de sos retiros iguals santuaris, ahont la
 pietat, y la innocencia trobin un assilo contra las las tentacion, q̄ por
 tot fora d'ellas las enllaqueixen, ò corrompen. Ells son certant. molt culpa-
 bles, q̄ms olvidan un tant gloriós destino, y cedeix al torrent. Pero si es
 deve, que las relaxacions inseparables, y casi inevitables se ne portin poch a
 poch al mon, son de plañer, y no de condemnar los a mort. Conve tre-
 ballar, y fer reviver entrells lo primer fervor, y no destruir los. Vejam si
 esta be als enemich del estat Moních de declamar ab tant agror d'qui-
 meria contra dels abusos, que la continuació dels anys ha introduit en los
 Claustros.

Puix apres de tot, quis son aquells q̄ cuidan mes, y mes ment-
 prear los Oïdes Religiosos, y qui amencassen de trayornas ho tot? Aquests
 son de ordinarí uns preterenguts Filósofs, q̄ sos dogmas impius y funes-
 tos son lo asot de la societat, y lo probi de la Religio, los costums, com sos
 principis

principis: homens cosa unques, que la manifestacio de sos desordres pu-
 blich, o secrets, los deuia fer callar, y portasse mes circumspectes, e in-
 dulgent: esperits fluxos, qe la primera aparencia estufa, inapassos
 de profunditat res, que adoptan indiscriminament los prejudicis d'altres:
 o doctes pervertidas de la religio, qe crechen, base al to, y aire de
 la filosofia, clamant contra als vicis de ego-istas, dominats unica-
 ment per lo amor de si mateixos, que se atreveixen a demorar en nom
 de be public lo transtorn dels instituts monichs. Aquí entlan encara
 alguns ecclichs imprudens, que no atenen mes que una rivalitat ab-
 surda, y un baix interey, miran ab una ciega alegria, y maligna lo vil-
 pendia que han caygut los cosos regulars, y lo mal que els amenaça.
 Mes los Ciutadans virtuosos, y honestos; pero los homens judiciuosos, y modelats,
 qe aman la religio, il estat, qe coneixen los veraders intereyos de un, y
 altres, estan ben lluny de adoptar aqstas injustas prevencions contra
 del estat Religios. En lloch de declinar a las declamacions injuriosas, a las
 censuras tan injustas, com amargas: ells gemegan baix la flaqueja de nra
 nralesa misera, qe cau de son propi pes. Ells son de pare qe una institu-
 cio s^{ta} en si mateixa, qe ha estat utilissima al estat, ya la religio, y qe
 podria encara serho, sia reduida al fervor de son origen.

XXII.
 Injusticia e
 inconseq.
 dels detraet.
 de la vida
 Religiosa

En mitz de aquest desenfrenament contra del Claytro, quem sia
 per mes demanados: per qe tractan ab tanta injusticia, o almen, ab tanta
 rigora als qe professan la vida religiosa, essent tant indulgens per lo ce-
 no secular. Naltres estam ben lluny de insultar aquest Orde respectable,
 de mirar ab una maligna complacencia, los exorts de alguns de sos membres
 o de voler justificar los Religiosos vicis, y mundans, y traentre d'altres
 culpables. Naltres delxam als enemichs de la lya aqstos modos absurds,
 y viciosos. Naltres reconeixem ab gust, qe no hi ha pas Bisbat, ni lya
 en qe la classa secular no tinga encara subjectes edificatius amants
 de la religio, per sapietat, y llum; ab tot que nos peamecin de pegar
 un colp d'ull sobre els ministres essencials de la religio, y sobre dels
 solitans, y de comparar sas obligacions, y la fidelitat en cupitilas.

Los ecclichs seculars no son pas honorats entre naltres, com ells me-
 xeixen serho, encara qe no fas sino per la importancia de llurs funcions,
 y de la santedat de son ministeri; ells peiden cada dia la estimacio
 publica per raho dels progressos qe fa la nova filosofia. Mes en fi

Son

tolerats; ell nos parla encara de tancar los seminaries, ni destruyr los capituls, y altres Cosos ecclij. Lo Estat Relig. al contrari es lo blanc de tots los tins publichs; y hom no sena de tot costats sino veuy confusos qels adgegan al diable. Quals son pues las rasons, o pretextes duna conducta tant diferent? Dos ni ha dos, dira tal: la primera es, qel mon exigeix mens d'un ecclij secular, qe d'un Relig. Las oblig. de aquest en la opinio publica son mes, y majors que las de aquelly. Pues si se descuidan los uns, y los altres de la santedat de son ofici, la prevaicacio del Religios apar mes inexcusable, y la profanacio culpable, mes vergonosa, y criminal.

Jo observo de passio qe aquesta ^{com utilia} preocupacio, es honorifica al Estat monich, y condemna al mon mateix. Perqe sil Estat Relig. estant sant, tant superior y elevat sobre la corrupcio del mon, qels particulars quel desonran per una vida profana, y desreglada deuen ser odiosos, y insufribles als mateixos mundans. quin cin tant gloriava de vilipendiari, y arruinar una Professio tant santa, tant propria per honrar la Religio, tant conforme a la pureja del evang. y a la eminuia de la Vocacio Chri-^{na}.

Mes en segonloch, jo observo: y es ver, que las oblig. dels ecclij son menos, y menos sagras que las dels Relig. Aquell qe per aho de son Estat esta obligat a mirar per la salut del Poble deu ser irreprehensible: es menester q. los ulls de deu rils dels homens no vejan en ni en sa conducta, ni en son cor, que no sia conforme a la pietat, y a la justicia. Es menester, qe tinga totas las virtuts, y q. las possa hejar en un grau tant eminent, qe pugua servir de modelo, y guia als mes perfets. Homens q. han de ser lo llum del mon, y la sal de la terra, que han a sos peylls ja ben gany, y a sas necessitats, las necessitats, y penilly de sos Pobles; que de la sua plenitud deuen fer parts als demes; estarian pues aqstos menos obligats, quel simple solitari de montanyas lo mon, y sos falsos plaers y vany amoraments, y las perexedetas li- quejas; de detestat sas maximes, de oposar son Exemple a sa corrupcio; de amar lo setio y la oracio, de practicar la mortificacio, y meditar nit, y dia la ley del Sr. No hi mes qe obria la pastoral des. Greg.

Exeg. Los lib. de S. Joan Chrysostom sobre el Sacerdoti: Las decisiones del Concilio sobre la materia materia, si hom vol deixarse convencer de qe la Iglesia sempre ha exigido una virtud mes ^{sta} y mes perfecta, y unas disposiciones me sublimadas, una santedad mayor, y una justicia mes abundante, en los Pastores destinados a santificar los Pables, qe en agly, qe no tener otras miras qe treballar per sa salut en la quietud del desert. Ya pux nos pot daltar, qe la prevaricacion del Minteres necessaris, qe olvidan la santedad de son estat per seguir la corrent del sigle, y donarse a sas passions, no sia mes injuriosa a J.C. y mes funesta per la Religio, que la dissipacio, y desreglament dels solitarios. Perqe pues, tor no a dir, es tant inexorable lo mon contra los descant destes ultims, y tant tolerant de las faltas del altals?

Lo mon, dira tal sy esta es una segona raho, qe. Dech jo assi examinar es igualmente sever respecte del uns, y del otros; mes los Ecclty seculars mes fideles, que los Relig. respecte de son estat, provocant mes zelament las censuras, y menys pax. he! plagues a deu, qe agsta observacio fos exactam^t. conforme a la veritat! La Ista afligida, y a merut deshonrada per la vida dissipada, y licenciosa de molts Relig., trobaria al menys un requeciment, y consol en lo fervor, y regularitat del Minteres necessaris a la Religio. No donem pues assi a nrtres enemichs comun, lo tris expectaculo de nrtres rivalitat, y desseccions domesticas. Aquel insensat combat, en qe una partida del Clero busca com humiliar l'altre, tornada al profit de la Religio; ella sola recullira tot lo fruit de la victoria. Isso pues no es per tirar sobre del Clero secular l'oprobri en qe els homes impudens, o mal intencionats, buscan significar als Cones Regulars, en qe naltres anam a fer algunas observacions. Hee intent es sols de atacar las calumnias del mundany, y conseqe de infamia, y de inconseguencia los detractos de la vida Monica.

Qualhera relaxament, y dissipacio qe la infelicidad del temps haja introduit en lo Chaytro, los may hi son, tal vezada, menos exteja, y menos profundos, qe dany lo Clero secular. Comparen la vida del uns y del otros de apassionad. no segon lo judici del man, sino conforme al dels S. P. P. y sagrats Canons. Examinem en qm hi ha mes vanitat o mes

o mes modestia dins los habits, o dins la passuca; mes caritat mes retiu, o mes d'empreja per fesse visible al mon; mes menysou de la riquesa, o mes cuidado per arreplegalas; aquesta comparacio feta per homens instruits, y desinteressats sera ventajosa als collos regulars.

Quants ecclichs passan la vida fent visites, y manejanse ab los protectors; fent la cort a aquells que poden procurarlas pensio, o beneficis? que estan revestits superbam^t. habitant clochs, o cases correspon^d. en q^{as} las taulas son sumptuos^{as}. los equipatges magnif^{ic}. En qe las necessitats creixen cada dia per rao de llur opulencia; qe consumer en joch, o despesas a tonen^{os} superfluas, una gran part de sos rendos, o lo mateix Patrimoni dels pobres. y be! Perq^e. aq^uestas matèxes personas respectan los bons abers, q^e. sos discursos no ofengan ni a la religio ni al costum; qe resin certa formula de oracions, o qe assistejan als officis publichs, y distribuejan a algunas lleugeras limosnas: ell^{es} passaran per homens irreprehensibles. Sa conducta tal qual acabo de representar los umplia de elogs, o nos exposara a ninguna censura; mes quey relig^{io}. affecten de imitarlos, y seguiralos encara, de lluny; qes donan a llibertats iguals; qe vayan, a llur exemple, a ajrentor^{se} en las mejas de joch; qe frequentin lo qe diuen, bonas companias; ja no hi hauda, ni pleñarias, ni satiras, ni injurias qe nos permetin contra d'ells. Hom no tindra rao, sem dubte, de cubrir de vergonya uns homens qe olvidin fins a aq^uest terme, los deures y benefec^{io}s de son Estat. Pux perq^e un doble pey, y una doble mesura?

Quin sublevament no causaria contra si un religio, qe goza pareix^{er} ea dins destas assambleas mundanas, en qe^l dimoni dona publicas lliçons, d'orgull, d'ambicio, de deleite, y de venjança? Un igual escandol l'exposaria a una censura, y general indignacio: Mes lo relaxament qe ha enervat la disciplina regular en la major part dels monasteris no haq^u arribat encara a tal terme; los mes dissipats religiosos no han olvidat pasencara sas obligacions fins a frequentar las comedias. Pot dir hom alzetant del Clero secular? q^e raso, o sem exemple venuet als ecclichs a treuise sobre de aq^uest punt contra las lleis de la casta, y de la decencia; coner als theatro
ab lo

ab los mundans, y deixarse sens restringida als gustos tant contraris
à la santedat del Christianisme, y de la consagracio clerical? Vna liber-
tat q. deuria commouet contra d'elly lo menyspreu y la indignacio de
mon, no excita ni las censuras, ni cuydado contra dell peltant comuna-

Si ls Religiosos prescuyden fins à donar al publich obras licenciosas
en q. la religio fos ultrajada; y cist general amurciaria luego sa injolen-
cia à la Iglesia, y al estat; y farien reponyables à tots los instituts de juraeori-
ment, y audacia encara q. fos mes de alguns particulars. Non obstant
fins hara no ha estat conegut est exandoi en lo claustro; mes tots los
ecclichs son igualment irreprehensibles en aquest punt? No ha vist hom
ja may unirse algun à nres filosofas falses, abajas lo llenguatge, injul-
tar la Religio ab los discursos, y exalts; sembla en lo publich proposicions at-
vidas capasses de accelerar la funesta resolucio per la qual suspiran los incults
los exemp. se ofereixen à renats. Contemplanos de referne dos, o tres. El
fou un ecclich q. fabrica ja mes de 25. any, la famosa thesa de Prades. El fou
un ecclich, q. adopta esta obra de tenebras, tant juyam. Tray passada ab
las censuras dels primers Pastors, y per los arrets de la soberania publica.
El fou un ecclich, q. explica la Historia filosofica, y politica del Comeny
de Indias: Aquest llibre audas en q. la religio es tractada ab tant menys-
preu. Hom coneix l'autor, y los 12. aprobadors d'una filosofia anti-Christiana.
Que no es propi, sino per espargir la corrupcio, y la incredulitat.

No portem per mes lluny esta sensible paralelo. Mes perq. lo desan-
frenam. contra l'estat relig. es tant universal? Perq. las falses dels mem-
bre q. la deshonran, fan naxer, o adopta los judicijs temeraris injuriosos, à la
mateixa professio, encara que tant en ls santa? La dissipacio, la ociositat,
l'esperit, y las mexas seculars, los mals encara majors que naltre veim en lo
Clero secular, son per tots aquells q. amon la religio, un gran objecte
de sentiment; mes ningun conelou, qe sia necessari suprimir tot los
Ministres de la Igta; lo increduly sol trauben esta desesperada conegcia.
Hom condemna los vicijs dels particulars, mes hom continua en honorat
lo estat en qe la santedat es independent dertas exalts. Hom espera
en temps menos mals, qels abuyos cediran à la regularitat: hom es-
pera sens mutmutar esta felis revolucio. Perq. puey hom sera me-
nos moderat per los instituts Monichs? Perq. los mals, qe seguiran.
ni faran

ni sont mes, ni majors, quels que infectan un parti de Clero secular, exitan un tant diferens sentiment? Mes d'una vegada las saludables reformas han relevat los Ordes Religiosos. y han fet reflorir las Ciencias, y pietat. no seria mes rahonable, y util esperar encata una vegada un camiu igual. treballanthi ab zel, y perseverancia, qe reconex a los injurias y desprecis qe agzejan lo mal en lloch de curallo; y qe agzaran l'oprobri baix del qual gemegan los Corsos regulats, posant nous obstacles a son restabliment?

Perq̄ lo Clero secular ell mateix se eleva a tal altura, y si pot se maneja contra dels abusos que regnan en los Claustros? Tal vegada los Religiosos no tenen pitjors censuradors, ni menos moderats que los Ecclitichs. Aquestos darrers se miran ab una alegria, qe no saben pas dissimular, l'enviliment en que han ja reduit lo Estat Monich: Ells atisban ja de temps als Religiosos com a sos rivals: ell triunfan de veurelos humiliats, y derriuets. Las faltas dels Religiosos qels devian penetrar de dolor, a als Germans de bon natural, no exitan en ell sino un goig barbaço, o una indignacio esteril. O impudencia! Ells no miran qe son ab los Religiosos fills d'una mateixa Mare; Ministres d'un mateix Deu; que ells teneu que cumplir las mateixas obligacions, quels regulans, los mateixos interejos qe defendan, los mateixos perills qe temen, y los mateixos enemichs qe combaten: Ells no veuen, qe contribuint per sos desprecis injuriosos, y ab sas injurias exageracions al enviliment, y a la ruina del Estat Religios, se privan a si mateixos d'un xerutiment precios; qells aplaran los camins alienemichs, artificiosos y pujans, que han conjurat la perduda de la Religio, y de tots sos Ministres.

XXIII. Vos vos anardiu mal a propos, dira tal; Vos suposeu mal, quels instituts Monichs estigan amenassats d'una ruina proxima. Tot lo qe proposa hom es: 1) A partir madurament tot lo qe podria introduir en los Claustros lo regre, y atrepentiment; y alterar lo esperit primitiu, las reglas qe sabiament se establiren, y traurene ab la relaxacio tarta las infelicitats qe la acompanyan. Volham allunas dels Claustros no ha existit sino pera debilitos, y prepa la ruina.

Preambul del Edicte del mes de Mars de 1768.

pot lo qe ha fet de lo a 12 anys a 1768 p. la ref. dels Reg.

la im-

la impudència, l'indisciplina, y el relaxament. Hom vol perdonar
los medis y precaucions mes eficaces per donar als Ordres Religiosos una
nova consistencia, y ferlos tant com may respectables als ulls del Po-
ble, y útils á la Jeta, y al Estat. y Ab todas aqueixas pompas y promesas,
la Comissio no inspira als Ordres Regulars sino inquietat, y suyo. Tot lo qe
ha de esplendoros, y virtuos dins destes diferents Colles, no mira sino
ab suyo, y espant las primeras operacions. Hom creu, no se peage, qe
en lloch de guair los mahs ja tant exteys, y penetrants dins las Congreg.
Regulars, ella va á completarlos, y ferlos incurables. Que ella acabada de
arruinar lo qe resta de regularitat, y ferua. qe ella tancaba las portas
del Monastis á la major part del subjectes, qe la gracia sol conduir
estos santos Anilos, y qe ella pervertia una part de aquells, qe y son ja en-
trats; qe ella aportava dins lo cor dels inferiors lo menyspreu de las re-
glas, y l'amor de la independencia, dins del ^{en intencionat,} Superior la amargura
y falta de esperit. Aquestos temoy estan be, ó mal fundats? han estat
justificados, ó reprovados pels efectos? La Comissio ha procurat als
Colles Regulars los aventages, que ha promes? La subordin. á l'Estat
resatbleta? Los Superiors desde esta Epoca son mes edificants, mes
zelosos, mes aplicats para santificar ab llus exem. y avisos la co-
munitat qels esta confiada? Y los inferiores son mes docils, mes fer-
vorosos, y mes disposats para portar lo saludable jou y honros de la
obediencia? Las obligaciones santas de la vida religiosa son mes
ben conegudas, y respectadas? Al ultim, Los Instituts Monichs han es-
devingut mes florits, y respectables? Aquí pollan los fetes en len to alt.
elly responente estas agistas praxuntas d'una manera poch favorable
á la Comissio. Las vistas han estat puras sem dubte, mes sas ope-
racion no han estat felixas: Lo Estat Religio ha estat carcomit en
los fonaments, envilit, feant de esterilitat. Si las diferens ordres ha-
guesen ates per admetre los aprovats del Noviciat, la edad fixada
per la Comissio para fer los votos, ja estava fet del Institut Monich.
No reparante las faltas diarias, la defeta arribant á lo absoluta
y gen. dins lo espay de alguns anys, la destruccio del Regular
hauria estat cumplida y consumada.

Hom

Hom voldria, deu tal, reformar los grans abusos, retornar als diferents Instituts a son primitiu estat. Jou crech, y nom guado de concedir a la Comissio las bonas intencions, y projectes; pero las bonas intencions, no pora pas encara a cubert los menyspades; y no es tot oprimirse reparar per medis estrans lo estat interior, y l'esperit de vida, qe pot sols reanimar los Corsos Religiosos. Hom ha cregut apotensmer qe fent novay lley, arribaria a fer observar las vellas. Mes qe no sap qe en tota administracio la multitud de arreglaments prova la grandor del mal, pero no es pas lo remey. Pluima leger, corruptissima republica. Com es qe hom no haja vist ab totas las mudanjas de las Constitucions ningun efecte, per me qe hom torneja en aqsta obra esteril, y judocica, lo zel y la activitat ques deihen portar en los objectes de la major importancia. A fe, qe no es pas la Regla la que necessita de reforma, sino los Corsos qe han promes seguir-la. Donchs no cal pas entretenirse en fer novay Constitucions, sino treballar seriament pera sujar las lo esperit, qe fa observar, dich jo, las vellas. Los Ordes Religiosos tombats dins lo relaxament, y decadencia, avont viscut y florit llarg temps baix lo imperi de las lleys, y estatuts, qe hom voldria mirar vuy com a insuficients, o viciosas. Ven efecte, aquestas lleys conagradas per lo respecte, y amor de tanti Santi Personatges, qe han precat, justificades per los fruits admirables, qe han produit en tots los Ordes, mentre qe han estat en son vigor, no presciuhem tot lo que pot contribuir a la perfeccio. No aporton, y prohibeixen ab la mateixa authoritat, y claredat tot lo que pot ser deystorb. Ellas manan a tots los Religiosos lo retiro del mon, lo amor al retiro, y silenci, lo reculliment, y oracio; lo treball de mans, o los estudis serios. No fara hom mes qe inutilis ejsos per reformar los Corsos regulats fins qe abrayssi los camins regulars, per retornarhi lo amor a aquestas virtuts, y tanti exercicis.

XXIV.
 La fixacio
 del vot
 a la edat
 de 21. an
 ha estat
 funesta al
 Corsos re-
 gulars.

Hom ha cregut preparar de lluny aqsta felis revolucio, no permetent la llibertat de lligarse ab voti solemnes fins a la edat de 21. anys plens. Aqsta nova lley, d'itu t. tira a apartar dels monastirs los enganxaments precipitats, y l'arrepentiment qe segueix apres, qe es lo me gran flagell de la regularitat. Hom no y admetria sinols subjectes de aprobada vocacio, y veuta revivir lo fervor, y amor a la observancia Religiosa. Ha! qe efecte ha conrepost molt contrari a tant bonas esperanças! Lo nou arreglamen-

glamen

glament q̄ devia causar efectes admirables no ha causat sino trajectors,
y ravesos. Ell no ha pog reformar los Ordes Relig.^s sino q̄els ha extenuat, debilitat,
y casi extinguit. Es una prova palpable, q̄es pot hom proposar un bon fi, y
enganyarse en la eleccio dels medis.

Lo primer efecte desta innovacio es, haver tancat las portas dels Mo-
nastis a la major part dels subjectes quey serian entrats sens estor-
tacle. Los Instituts Relig.^s han tingut, com altres establiment, diferents
revolucionis. Als temps de prosperitat, y abundancia, han seguit nevades,
y dias extensis. Fins als primeres anys desta centuria, los Claustrs ha-
vian pres del num.^o dels subjectes necessaris: aq̄esta abundancia conti-
nuã fins a las funestas operacions del Systema. Aquest desastre, tra-
toriant la fortuna d'una infinitat de Ciutadans, y arruinant un
gran num.^o de Monastis, comença a fer los subjectes mes rars. La
desercio ha estat de dia en dia mes gran, y de any en any ha exdeingut
mes dolorosa, y sensible. Al pas quel costum se han depravat, q̄e la incre-
dubilitat he extes lluny sos ravesos, q̄e la educacio ha exdeingut mes fri-
vola, y mes viciosa, lo Estat Religios ha perdut lo concepte de quey goza-
va l'ultima centuria. Los nou vinguts havent format lo projecte de ar-
ruinar la religio entre naltres, y estant desitjosos de lograr lo fruit de
sas empreses, se son aplicats en traytorant tot lo quey podia metre
tacle. Los Cosos Regulars ne eran un, y lo medi mes eficaz per destruy-
era deshonrarlos. Donchs la filosofia no ha olvidat cosa pera cubria-
los de oprobri. Ella los ataca per importuras amargas, per declar-
macions, suposits, per calumnias atroces. Los q̄e per interes, o per
sordewe, estan mes obligats a defensarlos, y consolarlos en lo injuyt
menyspreu, y aversio de la incredubilitat, no han sentit pas sos mal,
o se han ajustat tal vegada ab sos enemichs: Los Relig.^s aixis em-
lits, han quedat sens curatze. Ells han tingut pena de conservar la estima
de llux Estat, desde q̄e lo han vist desercida en la estimacio publica.
Molt se son arrepenchits de haver entrat en una carrera penosa, en q̄e
no poden pretendre cosa de profit, ni consideracio. Aquesto, ragesos,
y mutuum necessariam han debilitat lo amor de les Reguls, obsequi,
y los relaments, q̄el injust menyspreu del siegle ha fet naixer egri-
tuals Estatuts Relig.^s han vingut per son torn a augmentar lo menys-
preu

preu, y en son modo á justificarlo. La gent jove corrompuda á bon temps per las lecturas, ó discursos perniciosos, han estat ben lluny de entrar d'inyer estat quells venhen exyosat á las burlas, y als ultratjas.

Aquest es lo moment en que los Collos Regulars pelean ab pena contra tantas causas reuindas per anuiliarlos, y destruíellos, el en q.^a apalaga lo Edicte de 1768. y la prohibicio de admitzer Novics á la Professio abans de la edat de 21. any. Hom nos ha passat d'uidat, q.^e aq.^{ta} nova lley fou ab grans abraçadas per los enemichs del Relig.^{os}, y q.^e causa consternacio en las Cong.^{as} Regulars. Contra la intencio del Sobera, y de aquells q.^e havia procurat aqueste prohibicio ha mes lo compliment als maly q.^e eran ja prou grans. Ella ha equivat del Claustro casi tots los subjectes, y si ella subsistex, no tardara pas á aruinar, seny a emey tots los Ordes Monichs.

La penda q.^e aq.^{ta} ant. del Edicte ha ja fet entrels Ordes Relig.^{os} es espantosa. Hom se contentaba de referir q.^{si} alguns ex.^{ts} Lo del Caputxins ha perdut de 1768. a 1705. y non ha rebut mes que 446. 11. Los Carmel.^{ts} tenian en esta época 1768. uns 1349. Relig.^{os}. y no s'ne restan mes de 1097. — y despres de 1768. los Recolets de la Provincia de Pais no han rebut mes que 7. y la mort sel's ne ha portat 48. — y l'orde de S. Domingo tenia encara en 1766. 1600. Relig.^{os}. non, ó 10. anys apres, dich; en 1775. no ny han restat mes que 1336. — Aixis d'ens lo espay d'un petit num.^o de anys lo Edicte de q.^e parla ni ha meregut mes de 400. — L'orde dels Agutins dins lo espay de set anys, q.^e precederen immediat.^{mt} al Edicte de 1768. rebé á la Professio 120. Religiosos, despres desta época non ha rebut mes que 30. y ne ha perdut 233. — La esterilitat se fa igualm.^{nt} sentir d'ins las demes Congreg.^{as} Regulars. — y com las causas q.^e han portat una disminucio tant notable rebem cada dia una nova activitat ell es forca preuener q.^{si} dins 12, ó 15. anys, la mayor part dels Collos Regulars seran absolutam.^{nt} extinguits, ó reduits á tal estat de defelliment poch diferent de la extincio.

Aquesta extincio apas no sol's inevitable, mes molt proxima, examinant ab atencio lo q.^e passa en lo mon en aq.^{ta} part.

La gent

La gent jove ordinari. surt dels Colegits à la edat de 16. a 17.
ans. Malgrat quant la antiga disciplina sobre la edat requereix
per los votz, qe estiga en vigor, ells segueixen senyobrada la voca-
cio quel esperit de deu los dona per la soledat; ells fugen del mon
antes de serne enganats per sos encantaments; ells troban dins los
Monastis un Asilo contra dels perills que amenassen llur innocencia.
Mes vuy, qe farà aquest home jove, que acaba de finish son curs de
humanitat, atorerit la Epoca distant en qe li sera permes de consa-
grare al Senyor per la Professio Religiosa? Bastants Pares hi ha qe vullan
deixar sos filly dins una tant llarga inaccio, y una incertitat danosa?
Entremitz dels que u voldrian, ni ha poch qe pugan; dins las esper.
d'una vocacio incerta al Estat Religios, deixar perdre á sos filly 3.
ó 4. ans tant preciosos per la preparacio á diversos empleos de la socie-
tat. Semblants dilacions son absolutam^t. contrarias als diversos destins,
y arreglos de families. Ellas seuan aixis danosas als costums de la gent jove,
com á la fortuna. Ells hausan tingut col vegada felices disposicions per
la vida Religiosa. Ells comencen quan gram son los danys entrel mon, quant
comuny los escandols; los socorros per la salut, poch, y debils. Ells donchs
apres suspiran lo retiro pera conservarhi lo precios tresor de la justicia,
ó per recobrarlo. Mes si per conagrancia á Deu, es menestra esperat en-
cara molts ans; ells se llançaran al mon, ab la esperanca de qe deïxa-
ran algun dia. Embovats per la apatencia de los plaers, ells perdran se-
guidam^t. son esperit; ells seguiran la corrent. Ells esdevindra despres
una de vos; ó ells se quedaran pespectuam^t. en lo mon, y veuy aqui los
Instituts Monichs reduits á penarres, y anihilarse: ó que las consi-
deracions humanas los posin en los Claustros; y ental cas, com ells hi por-
taran los vicijs, é inclinacions del mon, los Monastis se veuran plens
de subjectes senye vocacio, sens virtut enemichs de la Independen-
cia, y preparats á tota, y qualsevol relaxacio.

O! dirá algu, aquest deïxa inconvenient no es de temer. Sia
en hora bona, qe la Lley fixant la edat de 21. per la emissio del votz
aja parvat als Ordes Relig^s de alguns subjectes; mes aixis ella alsne
deu ha-

deu hauer procurat de milloys, en quins la vocacio es mes probada, y solida, y menos subjecte al arrepentim^t. e inconstancia. Si l'edict de 1768. ha tingut en aquest punt, algunas ^{lo 1768} següidas de gratiadas, han estat ellas compensadas per altres mes solidas aventatges. Y las Congregacions Regladas han degut ja per interej, com per deuen, aplaudir un arreglam^t. qe aporta del Claustro lo major dels flagells, la temeritat dels pretendors, las dimissions inútiles, y amargas, los desordes, y escandols que ls segueixen apres.

Per apreciar aqst pretjs avantatge, detallat ab gran pompa en lo preambol del edicte, es menester l'experiencia, y aprendre della qnta confianza mereixen aqstas magnificas promesas. Despres deu añ q la nova ley esta en vigor, ahont son los fruits qe sen han cullit? que preguntí hom sobre aquest punt als superiors y als subdits mes distingits de las diverses Congregacions. Ells respondian ab veu unanime, que aquest art. del edicte ha produhit grams mals, y ningun be ha obrat; que ha tancat las portas dels Monastis a un gran num. de subjectes; qe lluny de apartar lo regre, yl' arrepentim^t, l'y ha fet neixer, o lo ha notablem^t. augmentat; perqe molts Relig. qe fins a esta epoca hi havian viscut alegres, y contentes, han comensat a preguntar se a si mateixos: qe perqe havian abiatat ell un estat exposat a continuos trascajos, lo qe ames de las penas interioy inseparables de totas las Professions, havia de peleear encara contra los ataques foraneos, y sobre tot contra la averysia, y menspren publicch, despres qe la Comissio lo havia posat en espectacle, o per blanc.

Quomt un petit num. de subjectes qe presentan ab la edad requerida per los nou arreglos, seran tals, qells pugan consolar los coros Relig. de la perda de aquells qel edicte los lleva? Aquest es lo gran be qe se anuncia; mes lo fet no ha pas correspost a las esperansas. Nattres ho tenim ja observat. Sa gent jove no espera pas la edad de 21. anys pera fer eleccio de estat. Sa per efecte de vivacitat mal en esta edad, sia perqe la llarga dilacio, y una irresolucio de molts anys seria contraria al parer dels pares, y als arreglos domesticos, cada u se lliga a seguir la ruta, qe es mes conforme a son gust, a sos talents, als diners, o als interessos de la familia. La entrada de la vida religiosa estantlos tancada per molt anys, ells portan a las hoays sas milas. Desde la edad de 17. a 18. Lo

comes, la Milicia, las facultats, y Arts se parteixan ab poch tēp,
tots los Jovens q̄e surten dels Colegis. Non restara pues ni un peço estat
Reliḡ, sino q̄e sia de aquells, q̄e havent ja corregut alguns anys say di-
ferents carreras, vindran á desgustarse, ó per lo mal succés, ó per
sa inconstancia, y facilitat, ó fluxídat, y lleugeresa. Lo claustra sera
per aquells, ó per un pisa vagant, un derrer recurs, despres q̄e hau-
ran perdut, ó provat tots los altres. Això ni sera lo esperit de Deu,
ni las ganas de conservar sa innocencia, lo q̄e conduira a aquestos ho-
mens, q̄e hauran cavat en las altres professions; sino la impossibili-
tat de trobar millors conveniencias, la esperansa de una subsisten-
cia assegurada, y facil, los reus dels pares, la vergonya de no haver
pogut eixir be de la primera camera. Los Instituts Reliḡ. ame-
nassats de la desercio, y de la perusia, d'una proxima ruina,
acceptaran, encalage ab pena, uns Novicis q̄ells haurian despatrat
en altres temps meros mals. Ell se ompliran aixis de subjectes sens
llum, sens virtut, enemichs de la disciplina, acostumat, á la li-
bertina; y per retirar-se del caos de anihilacio de alguns anys, se
pedran ab ignominia. Sil' pla de la Comissio haques estat de tray-
torar, y destruir, lo q̄e sen dubte, fou encara molt lluny del pen-
sament, ella no podia elegir, per executar llus projecte un medi
mes eficaz que la prefixacio dels voti á la edad de 21. any. Mes
si son objecte, com ella assegurava fou de reformar los monastis, y no
de destruirlos, de evitar lo regrés, y arrepench, y no de allunyar aq̄lls,
que son verdaderament ciudats, deu ella fer revocar un arreglo,
en q̄e los primers passos han estat tant poch saludables.

La lley, q̄e deu anys ha, priva el conyugarse á Deu per la Pro-
fessio Religiosa abans de la edad de 21. any no ha estat sino Provisional.
Lo succés ha estat incesant fins per los mateixos autors, ó executors del
obra. Ells se reservan la autoritat de abrogarla, y substituir in un
altre, sil' esdevenia no justificava la utilitat, y sabiduria say dispos.
Quix ja q̄e la experiencia general, y sobradam. sensible, ha provat
q̄e aq̄sta lley no pot produir sino funestos efectes, es menester
ó abilita, ó deixat al publich creure, q̄e no fou lo be dels
Monias

Monia lo fi, ni l'objecte d'ella. Y qe no fou preferida a la antiga discipula de la Iglia, sino perqes' judica molt a propont pera estremitat, y destruira los Oides Relig. per un camí suau, pero eficaz.

XXV.
Se justifica
ab raon
la antiga
discipula,
sobres de
la edat
quida
del los
vots

Re. Nicol.
Instruc.
Theol.
lib. del
matim.
c. 1. y 2.

Pero no es un abuy intolerable, qe un home jove de setze anys disposi de sa llibertat, y de sa persona per un sacrifici absolut, y per un acte irrevocable? Hom no nega pas, qe no hi haja tal vegada algun inconvenient en aquestos enganxaments poch madurs. mes qe no hi ha tambe algun en la llibertat, ques deixa a una jove persona pera casarse desde la edat de 16. anys, y mes hobany tal vegada? Que aquest segon allistament sia mes, o menys important qe la Professio Religiosa, no es al cas de ques' parla: a mihi basta, qe el consentiment de tot lo mon, aquesta ^{nota} pregunta es una extrema consequencia, y dins l'orde de la religio, y en orde a la societat. La maduresa, o imprudencia de la eleccio, quant se parla de matrimoni es un delf canals principals de be, o de mal, dins la Iglia, y del estat. Hom deu considerar la bona, o malla entrada en lo matrimoni d'u un autor celebre, com una de las cosas, que contribueixen mes a la santedad, o al desreglamt. dels Christ. en totas sort del Estat. Las personas casadas son en part la canal de la santificacio, o de la corrupcio de totas las demes parts de la Iglia. Las personas casadas son las qe completan la Iglia per sos fills, los Monasties, las Vilas, los estats, de personas arregl. o desregl. Hom deu considerar la eleccio, qe cada un deu fer, de sis' casarse, o no, com una de las mes importants, y mes difficults accions, qe pot fer en sa vida, y en qe mes necessita de la assistencia de deu. Aquesta difficultat naix de moltas causas: 1. Del poch coneixem. que te la gent jove dels embassos de la vida en qe no coneixen ells me quna apatiencia, y una casa engañosa; car ells no veuen en lo matrimoni, sino una especie de passio qels inclina q. això es conforme a sas passions: mes ells no veuen pas las penas, y danys de aquest estat. 2. del poch coneixemen que tenen de si mateixos, puix la major part dels qes' casan ja may han examinat la proporcio de las difficultats dels diferents estats en orde a sas disposicions. Ells no saben, ni lo que ells poden en orde a las tentacions, que naixen de aqstos estats. //

Es puix cest, qe la temeritat del enganxamen, parlant del matrimoni te continuament las mes malas sequelas. Y qe hi ha mes comu, que

que veureu aquesta ^{sta} aliança donada del arrepenim^t, dissension,
y escandols! Comparem vint, o trenta personas joves entrades de bon
hora en Matimoni ab un igual num^o. de Religiosos lligats, ab los vots
de edat de 16. o 17. anys, que uns, y altres pugan parlar ab llibertat del
quels paga en son cor: jo penso que per a Relig. mal contents de son estat,
en qⁱ la maduresa de la edat, haja fet néixa lo regret de son prime camí,
al manco ni haurya vuyt, o deu de casadas, que se arrepenixen de haverse
lligat; que se ^{reproban} ~~reproban~~ ab tanta dificultat com amargura de haver fet
tant mala eleccio, de averse posat un jou, de q^e no han conegut la du-
resa, y pes, sino quant ja no ha estat en sa ma sacudirlo, ni recobrar sa
primera llibertat.

Y aquest no es pas un parlar en l'aire: lo fet es cert, y notori.
Las dissension, q^e seoran sovint en los Tribunals ne son la prova. Si
temor de agravar mes lo jou, de donar q^e dir, y fesse l'objecte de risa
y de la censura publica p^o altres semblants consideracions sufocan sovint
los murmurs, e impedeixen, quel arrepenim^t no sia visible, ell
no deixa de ser ni menor comu, ni menor espantos. Y de aquí sen segueix
quel Legislador deya fixar una epoca mes tarda per lo Matimoni, q^e
volent impedia lo regret, y l'arrepenim^t y tots los mals q^e segueixen, pro-
hibisca a tot lo mon, q^e casi ningun abans dels 21. anys cumplits. Ben me-
nestes seria, si los principis, q^e han dirigit las operacions contra del Cor-
sos Regulars, puguesen ja may ser adobats d'una Sabia Administració.
Per últim hom no vol permetrer, quels jovers se lliguin ab vots solemnes
antes de la edat de 21. anys; per que aquest deycio es de molta im-
portancia, que exigeix de part del que deuen fer una maduresa,
y sabiduria, q^e hom no pot gaire suporar, d'un hom, en un home jove
de 17, o 18. anys.

Mes lo Matimoni no es d'una molt alta importancia? La pre-
cipitacio, y mala eleccio en aqst punt, no tenen las seq^{elas} mes deplora-
bles per la Religio, per los costums, y per la Societat? Si un home jove de
16, o 17. anys no te bastanta llum, ni discernim^t pera conèixer la na-
turalia, y extensio de las oblig^s q^{ell} contrau fentse Relig., una miño-
ra encara de menor edat, tindria bastanta sabiduria, y maduresa pera
fer una bona eleccio, sen exposase al arrepenim^t. entrant en lo estat del
Matimoni?

Algun veg-

Seny dubte, respondrà algu, que aquesta tal no es pas abandonada ni á la temeritat, ni á sa flaquesa; qe ella es sostenguda en aquesta partida important per sos Pareys, Tutor, ó Amichs en qe la sabiduria, ó experiencia suplex lo defecte d'ella. Mes hom podria dir lo mateix, y ab major forament d'un home jove, qe la gracia crida á la vida Religiosa. Ell no manca pas en descubrir son pit, y comunicar sos desigñis á las personas de sa confiança. Es zado, y pot ser, seny exempl. que seny consultat ni a l'ents, ni Director, ni Amichs, y obeint no mes qe á una impressió interior, y equivoca, un Pretendent se retiri d'iny un Monestir.

D'altra part [y es exa una ^{cap} total diferència entre'l Matrimoni, y la Professió Religiosa, y tot lo avantatge de aquesta última allistament) las provas bastantam. Hargas, y cada dia mes severas donan á un novici lo medi, y lloch de profundisar per si son cor, de examinal sa vocació, de capacitat sas disposicions, y forças per las ^{trava} ligaduras qe vana posarse. Ell es raro, qe una emocio passatgera se sostinga tot un any enter en mitz d'uns exercicis penosos, mortificants, y capassos de descubrir la ilusio, y dissipar lo encatam. Las disposicions, qe aquestas provas han afermat deuben naturalm. tenir las arrels dins del cor, y una certa estabilitat. Si per una seguida de la lleugeresa, y de la inconstancia de la nralesa humana; aquestas disposicions donan vuy lloch als sentiments contraris, aquesta es una infelicitat, jo ni concedesch; mes ago no es de molt tant comu com ho voldrian fei creure per los detractors de la vida Religiosa: ell es, seny comparacio, m. enos ordinari, qe en lo Estat del Matrimoni.

Mes com el arrepenyixe, en aquest de ^{de} ~~de~~ enganx, es menos una seguida de la mateixa Institucio, qe de la humanitat y xoco de los passions, que acompanyan totas las edats: Las lleys no han pogut pas creure, qe deguessen recular per los casaments, lo moment indicat per la nralesa, sia per las parts interessadas pendres la precaucions conveniens pera fer una bona eleccio, prevenix lo arrepenyix. y las infelicitats que entraña. Per qe puey hom no seguiria la mateixa conducta parlant de la Professió Religiosa en qel regre es menos

comu y menos furest? Que podiam dir naltres aji ab un S. D. a aqts
que han aplaudit la prohibicio de quey plañem, si vostres infans
en lloch de abraçar la vida Relig.^a, se determinan al Estat del Matrim.^o?
Elly poden de la edat de 16. anys, y abany entras en aquest enganxament:
y nois sera pay peumes de consagrar-se a Deu per la Professio monca!
... Nempe si hominem amarent filia vtrae, per legem possent eligere qm.
... vellent. Quib' igitur eligere hominem liceret, Deum non licet? Quibus.
... licet sponsum eligere, non licet Deum preferre? Amb. lib. 3. De Virg.
Las lleyes humanas permeten a vtras fillas a la edat indicada la elec-
cio d'un espos mortal, suuint injust, desaxreglat, violent; y ellos las impedi-
ran d'unirse per una alianca espiritual al espos immortal, que es la
bondat, la justicia, la sabiduria mateixa; lo principi, y dispensador de
tots los bens? Que conseqncia mes estrana!

El es bo de observar encara, que sis' veuben homeny mal
contents en lo Clauyrio, qe murmuran del jou de las observancias regu-
lars, això nois far pay los votz fets a 16. anys, ni son la causa de mur-
murar, y regressar. Examinem aqestos Relig.^{os} dissipats, y mundans, qe
voldrian tornassen al sigle, y pendrer l'abit, y la llibertat, com neha
ja pres lo esperit, y sentir: buyquem la causa, queis ha fet passar de son
primer fervor a las disposicions tant contrarias; y veurem qe no es
la falta de llum, ni experiencia de la entrada, la causa desta revol.^o
Que sa primera vocacio fou bona, y vinguda de Deu: qe mil vege-
das hauran beneit al S.^o per haverlos tret dels perills, y contagi
del mon: que tal vegada, y no sola, hauran ratificat en sos cors
las sontas lligaduras de sa primera consagracio: pero los afluxaments
insensibles han apagat en elly aqell primer fervor. Elly han comen-
cat a ser infiels a sa vocacio, y desde l'hora las observancias regut.
no han ja estat per elly sino un jou pesat, e insuportable, y al punt lo
disgust lo ha fet arrepentir. Mes encara, no naix aquesta infelicitat
de la poca consideracio en una edat poch madura, sino del cor, en
qe ses' obrat aquest canvi.

Per ultion, los inconven. qe poden resultar dels votz fets
abany de 21. anys, no havian estat previstos ja abany de 16.?

Direm,

XXVI. Direm, queh Conc. y S.S. P.P. no veuen los abujos, q̄ en n̄res días faen
 Señalā vivament lo expect, o q̄ haurian elly tingut menos zel q̄ n̄altres,
 la edat de 21. añ per apartar dely Claustris las entradas temerarias, pera manten
 fer lo vniuersal lo fevor, y regularitat, q̄ no sabria subsistir ab lo arrepen
 se trajecto timent, y murmur. Tot lo q̄es ha pogut dir sobre las señelas fatals
 na seny necessitat duna entrada inconfidela, se oferere naturalm̄. al expect, y esta
 una lley de la Iglesia preuist de llun. Ab tot vehem n̄altres, q̄ en los sigles primey foren
 y del q̄ admesos los joves a la Professio Monica, y molt menos edat q̄ la
 prefixada per lo edicte de 1768... Aquesta admissio, pot ser, q̄ no
 fos a las horas, com vuy, exprimida ab vots solemnes; mes ell no era per
 manos sagrat, e irrevocable. Aquells quel deixavan pera tornassen
 al mon, exant mirrats com apostatas, y castigats com a tals. Los S.S.
 D̄s no en pas dubtat, q̄ desde la edat de 16. a 17. añs, la rao no
 for bastant, generalment, per fer aquesta gran accio, hagut coneix
 emen de la causa. Quant lo expect de deu porta la gent jove de
 aquesta edat a abraçar la vida religiosa, es menester, diuen elly,
 no oposarse al moviment de la gracia, y exceptar llur sacrifici...
 Scaturere nobis necesse est, virginem vocari, q̄ se sua sponte obtulit D̄no ac
 nuntium nuptiis remisit, et sanctimoniali institutum amplexa est. Professio
 nes autem ab eo tempore admittimus, quo etas rationis complementum habu
 erit. Neque enim pueriles voces omnino raras in eiusmodi rebus habere
 conuenit; sed q̄ supra sexdecim, aut septemdecim annos nata, ratiōnatio
 num suarum arbitria, diu examinata et probata deinceps perseverat
 vexit, et ut admittatur constantex rogaueit, tam demum inter Virgines,
 ejusq̄ Professio rata habenda, ac illius violatio inexorabiliter punienda...
 S. Basil. to. 3. epist. 199. pag. 292...

O! plagues a Deu, clamava altra vegada un S. Abat, q̄ sobre la obser
 vancia, tenia molta experiencia, plagues a Deu, q̄es ll que se li consagran
 per la vida religiosa, no haguessen ja mai vist, ni conegut, ni oit las cosas
 profanas, y seculars! La pietat no seria mes pura, y mes perfecta, y solida
 en los monastirs: si hom hi encontra sovint la relaxado, arrepenim, y
 vicis quel segueixen; ni hi ha q̄ buscar altra causa de estos deordes, que
 la

la facilitat en admetre'hi subjectes, qual' comens del mon-te ja
corromput, que han portat ja, dins del Monastir, los vicijs, y passios
de sos primers anys. . . . O! utinam, nulli Religiosorum viderent, vidi-
.. . sent, et gustarent saecularium! non sane adeo multi perditæ vive-
.. . rent in suis Coenobijs, nec tot Apostatae essent, jugumq̃ Christi-
.. . ave detrectarent. . . . Petrus à S. Audomaro lib. 3. Institut. Monast. c. 24.

Algunes personas havent representat en lo Conc. de Trier, q̃e las
admissions precipitades podian introduir gran abysos en los Monastis,
si tracta de avançar la edat, antes de la qual no fos permès a
ningu lligarse ab votos solemnes. Estavan a punt de declarar, q̃e nin-
gun Novici fos admès al exaerent, a la Professio religiosa abans de la
edat de 18. anys complets. Lo canon q̃e havian establert esta nova
disciplina, anava a rebre, per unanime acceptacio, lo caractere
de Ley ecclia, quant un Acadèmic celebre feu observar als P. P. del
Concili, q̃e aquest nou arreglamer produiria un efecte tot contrari
del q̃e esperavan; q̃e lluny de ser útil als Instituts Religiosos, y de
mantenir la disciplina regular, introduiria ben prest lo esperit del
sigle, y de relaxacio. Esta no era pas una vana conjectura. Aquest Pre-
lat parlava com un home instruit: q̃e de del Claustro havia estat
elevat a la dignitat: la expercia li havia enseñat, q̃els subjectes q̃e per
ordinari reixian mes, eran los q̃e la gracia los hi criava desde jovers, y
abans, q̃e hajan respirat l'aire corromput del mon. Aquestas lovas plantas tan-
plamtadas de bona lluna al camp de la vida religiosa, antes de haver
degenerat, y perdut lo fruit de la primera cultura, hi produexen ab
abundancia los fruits de santedat, y justicia; y al contrari los q̃e han
viscut llarch temps en lo mon, q̃en han seguit las maiximas, y gustat
las delicias falsas, y rarament son religiosos edificatis. Mil cuídades no-
cious los sequieren a la soledat, y torban lo repos, y los portan al punt
lo arrepaniment; las vellas aberturas, se poden tornar a obrar
al instant, y cauran los la mort; acostumats a una llarga independècia, no
portan sino ab molt penosos esforços, y continua repugnancia lo jeu de la
obediencia. Tals foren, o poch mes, las representades de Barthomeu deley M. M.
al conc.

al C. de Trentis: y foren sostingudas ab tal esforç, y ab tant efficacia
 rahon, que penetraren los P. del C. y lo dit canon fou suprimit,
 y permeteren á la gent jove de un, y altre sexe conseqrarse á
 Deu per la Professio Religiosa desde la edad de setze añs cumplerts.

Hom pot notar de passó, diu Van. Eppen, combe aqst gran
 Bisbe, y lo Concili mateix estavan llun, de aqst prejudici tant co-
 mu vuy dia: qe esbo qe la gent jove ques' destina á la Religio, ha-
 ja conegut lo mon abany de lligarse per un enganxam. irrevocable.
 En tant, en efecte, com si deviam, qe per procurarse una salut vigorosa, y
 durable, es menester antes y respirar un aire contagios, ó rebres fir-
 day mortals: que per conyagarse á J. C. y á la pietat, esbo haverse
 abandonat al vici, y haver viscut algun temps baix l'imperi del mon.

Si Cardinali Palavicino credimus, á P. P. C. trad. paratry fuit can. qd Statueb.
 fas n esse Regularem Profes. emitti ante annum 18. Sed Archiep. Pragend.
 Barthom. á deatitib. vñ claustru peitry, pavalide deortatu est P. P. ab eo
 Consilio affirmans deterioram fructum reddi plerumqe Cenobis ab iis qui á
 teneris annis illuc sati non fuerint, adeo qe adhuc illesi á vitis laxioris
 libertatis; satius esse sancire, ut fas esset Professionem emitti anno 16.
 Palavic. Hist. C. T. id. lib. 24. c. 5. apud Ven: Epen p. l. tit. xxvii. c. 11.

Ita obiter nota, quam longe abesse magnum ille Praesul Barthol. á Maximoy
 ab ea vulgi opinione, qd parusum monicam vitam quis profiteatur, eum
 oportet mundum novisse, hoc est, ejusdem vulgi sensu, vitis, et voluptatib.
 mundi non nihil fuisse immersum: qd quam ipsis adolescentib' sit peri-
 tiosum, multis ostendit Petrus á S. Audemaro, Van. Epen. ibid.

Hom sap, que en 1560. Ordenança de Orleans havia accedat fins á 25.
 añs la llibertat de lligarse ab vots: mes aqsta lloy estigue poch temps en
 vigor. La experientia feu ben prest conèixer, qe un tal arregl. tirava á
 la ruina dels Ordres Relig., qe en lloch de fer si revivues la pietat, y fervor,
 ell acabaria de apagar tot lo esperit de la regularitat, no subeint la tortada
 monix, sino á aqlls que haguessen lo temps de pervertirse á imho mon, y á
 qui no portí dany lo Claustru sino lo rebut de las Professions seculars. Aixís los
 Estat de Bles nos' abalencaven pas á demanar á Enrich III. una lley qe deso-
 zant á la Ordenança de Orleans, restablís sobre aquest punt una entesa
 uniformitat entre l'iglesia de França, y las estrangeras: aixís l'Ordenan-
 ca de Bles sobre del vot dels Estat, adopta en 1579. lo Decret del C. de
 Trento sobre l'article dels vots.

12 Això fou per una especie de sorpresa, diu lo P. Thomasset, l. p. lib. III. c. 4. quel Rey
Christianissim, y Catholiciss. Carlos IX. en lo Art. 19. de la Ordenança de Orleans
prohibi la Professió Religiosa al minory antes de 25. anys, y a las minoras abans
dels 20. ... Aquest Art. de la Ordenança de Orleans fou enteram. revocat per lo
Art. XXVIII. del Edicte de Bles, qe fou com una Promulgació dels Decrets
del C. de Trento sobres la Estat de la Professió. Lo edicte de Bles tingue, sens
dubte mes força, qe la Ordenança de Orleans, qe havia estat feta per un Rey
menor, assistit d'una Ectica facció, al qual, creu hom, quel canceller los era
sobrat favorable.

La disciplina establerta sobres d'est punt per lo C. de Trento, fou de
las horas de tota la Igra Catholica. ella ha estat constant y general. segui-
da fins al añ 1768. qe la Comissio ha cregut de ella transformar per substitució
ials una nova Política. Qual motiu puys hauga pogut determinar una Comis-
sio passatgera composta d'un petit num. de Prelats, y de Consellers de Estat,
a desturar las lleys fetas en un C. Gen. adoptadas, y seguidas uniform. en
totas las Igras? Quina raho tant poderosa ha pogut authorisar la abrag.
d'una disciplina tant universal, y preferir li dot vots particulars, y meter-
se a des, sobre d'un C. Decumenich? Que ha sobrevingut despres, qe haja
exigit aquesta novedat? Pot hom dir, qels nous inconvenients, quels danys qe no
havian pas estat previstos, qels abujos posteriors al C. de Trento, y als Estat de Bles,
qe unas rahons fortissimas, y particulars per aquest Regne, han forçat als Sts Comis-
s.^{ts} a impedir lo uy de la Nacio en aquest punt, pera sacrificat a un non Pla una disci-
plina aixis universal, y respectable com se tracta: de manera qe apareixent
haver ells abandonat la lletra de la lley, han pres lo espreu de Legisladors, y
qe las rahons qells han hagut per mudar aquest punt de disciplina, haurian
bastat si las haguessen previstas, pera suspendre al C. y Estat? Ell es
cert, qe no se ha revolt per las vistes superiors en transformar una discipl. con-
sagrada per la Authoritat de la Igra, y per lo estil de totas las Nacions Catholicas.
Las declamacions vagans sobres del regim, y anepentiment, qe la antiga Poli-
tica pot introduir en el Claustr, es tot lo qe poden alegar pera justificar
una novedat nociva. fins qe nos ha alegat altre motiu contra la regla se-
guida fins ahi, d'altres inconvenients, lator, o imaginaris, qe son comuns a
tot, las Igras, y a tot, temps, que no han ^{fetas} fet, ni la Igra reunida en
lo C. de Trento, ni la Nacio congregada en los Estat de Bles. Lo pretext de
qes serveix lo reductor del edicte de 1768. mereixera mes vuy, qe
las resolucions dels sigles anteriors? Com lo motiu qe ja 200 anys

no feren impressió alguna en los esperits savis, y religiosos, havian aq̄ist tanta força, y una importancia capax de superar la authoritat duna disc̄pt̄ general, y antiga. Los Autores desta novedat deuen donch q̄edar encastegats de resoldre, de haver sens necessitat, ni utilitat trastrinat en un punt tant important la obra de la Nació, y de la Igl̄a.

Puix en fi de ahont saber ell̄s q̄el arreglant d'un C. gen. seguit de tota la Igl̄a haja esdevingut peniciós: Que lo mateix motiu del be publich, q̄e precehi é sa formació, exigeja la supressió, y mudança. Los Institut Religiosos se lamentan de aquesta llei, en q̄e lo fi ha estat de umplir los Monix de subjectos edificants, y de obrir las portas á la gent jove abans q̄el començ del mon haja consumpt sa innocencia; haja produit algun efecte contrari, introduint lo regrés, y arrepeniment? Los Superiors de las Congreg. regulars han denunciat aquesta llei mateixa als S̄. Comissaris? Han demanat la revoc̄? Los Bisbes han estat consultats sobre el inconveni. ó avantatjas de aquest punt de disc̄pt̄? Han regonegut ell̄s, q̄e sabia, y saludable en son establiment, aquesta llei hagues esdevingut, per las diferents circumst̄s, absolutament contraria, ó de la Religio, ó dels Monix? Éa menos publich, y notori, q̄e la llibertat de fer los vot̄s solemnes desde la edat de setze anys donava lloch als abusos no sols reals, sino freq̄ents, é intolerables? Res menos q̄e tot això ni los Bisbes, ni los cosos regulars han estat consultats. Si los Reliḡs particul̄s han entregat á la Comissio sos Memos. secrets, pera desacred̄. sos propis germans, y Superiors, é Institut pera demanar unaf novedat, en q̄e la cupiditat sola interessa, hom pot assegurar q̄e aquestos han estat los menos dignes dels Monix: ayso no ha estat sino d'un esperit inquiet, turbulent, desquytat del propi Estat, q̄e podian saber lo q̄e seria convenient, ó nociu als Ordres Religiosos. Quant los inconveni. q̄e poden naixer de la antiga disciplina fossen mes rars del q̄e pot creurex en lloch q̄el nou arreglant. q̄e sel̄s substitueix ha produit ja uny mal, espantós, é innumerables.

De aq̄i neix una important observació, y deúsiva contra esta innovació. Se tracta de optar entre dos lleys contradictorias; aquella mes eix constantm̄. la preferencia, q̄e per la sabiduria de sas disposicions pot produir uny beny mes real, y mes durables.

Mes

Mej aso nos pot saber gaire sino per lo eydevenim^t. qui na de do, of-
fe reix major socorro per obrar be; pera destruir, ò prevenir los a-
buses, per afermar las institucions utilis, per assegurar la felicitat pública.
Han provat una vegada, qal es mes util? Ja no deu hom atendre res mes
contra de aquella en qe la influencia del be publich es mes general, y certa.
Devanduna pública experiència los pretextos de major bulto se desvanixen
contra della tots los discullos son vany, y mesq. ridicul.

Baix de aqueta regla, examinem lo edicte de 1768. y particularm^t.
lo art. que fixa la edad per la emissio del vot. Los Dides Relig. han flor-
rit molt temps baix la disciplina establerta per lo C. de Trento. rebuda
per tota la Ista catholica. Syl' relaxament ha succedit al fervor, las
causas qe han portat aqueja degradada decadencia, no tenen res
comu ab la facilitat qe dona aqueta Antiga Practica de entrar de bon
hora en los Monjes. Mej ahont sont los fruits qe' nou arreglan^t. de
produir, que ab tanta ostentacio nos anuncian? No salam^t. los Instit.
Regulars no han guanat res ab esta innovacio, mes della se han seguit
moltys danys. Della rel. ne ha seguit una exstirpacio, que de dia endia
exdeve mes general, y terrible. Ella ha destruyt del Claustro la virtud
y la innocencia, per no dexarhi entrar librent. sino a subjectos equi-
vocos, y poch capaxos de reparar las peyoras diazias del D. Relig.
En un mot, la nova ley per ells es una malaltia interna, que se
penetra, y consum. Los progresos son molt actius; y si hom nos cejare
de posarli an eficax remey, diu poch temps volaran tots los Monjes.

XVII.
La ley de la
Ista sob. la
edad regida
per lo Subdt.
no jstifica la
innov. de qels
regul. septan
en.

Direu vos se ha fixat molt be la edad a 21. cumplert pera lli-
garse al Estat Clerical; perqe puex nos podia estendre esta ley a
la Professio Religiosa? Perqe? Perqe la Ista que ha prohibit de ordenar
de Subdiaq. fins a entrar a l'edad de 22. ha permes al Novicijs lligarse
ab votz solemnes desde la edad de 16. ans; y no havia hom degut ser mo-
tiu, ni raho mudat una disciplina gen^l. qe ella havia consagrat per sa
authoritat en un Concilio gen^l. y lumenic. Asso no es pas per Estat,
que la Ista haja fet aqueta diferencia entre la ordin. del Subdt. y
Professio Religiosa. Sag raho ha tingut pera ferho aixis, y qant
no las sabesem, lo concepte qe tenim de llur sabieja, nos deu ya fer

respe-

respectar los motius, y sus obras. Vna llarga experiençia li havia ense-
nat, qe la llibertat de conyagarse á seu ab los votz solemney desde la edad
de 16. añs, no tenia res contrari al be de la religio en genl. ni al interey es-
pirituall dels Monixs en particular. Cregue pues ella, qe devia conseruar
á las Congd. Regult. aquesta preciosa llibertat per una lley solemne, ni ha sobre-
vingut despres cosa, qe no fos prevista á las hozas, y discutida. Los incon-
venieny de q. vny voldriau fer responsable á esta lley, ja mai han estat meytas-
ros, qe en lo temps, qe ha estat mes ben observada, y qant hom se recull d'ny lo
sant assylo de la soledat antes de haver conegut al mon. Vna lley tant sa-
bia ab aqstos motiuy, tant ben justificada per la experiençia de molty centurias,
emanada de una authoritat tant respectable, expressamte adoptada per lo so-
bera, y tota la Nacio unida, apas, qe no havia de q. ser sacrificada per
una nova politica, en qe lo fruit es molt incert, y qe de fet no ha causat
sino trastorn

At mes qe la lley no permet pay als jovey ecclitichs recebir lo
subdt. abans de la edad de 22. añs començats, aquesta prohibicio, qant
ella permet als Novicijs consumar antes son sacrifici, es fundada sobre
llegitimy motiuy, y dignes de sa sabiduria.

En pr. lloch la empresa de entrar en lo estat ecclitich, es en genl.
mes suspecte, qe aqulla qe porta á un home jove á dins del Clauyro. Lo
desiz de señalarse, y en lo povenir, de portar una vida dolça, y comoda,
de subvenir, ó engrandir sa familia, de gozar de las distincions, y de
las riquesas unidas als diversos Mineries de la lley; tot estos motiuy, dich-
jo, y molty altres ni mes purs, ni mes legitimy, poden influir bastant en
la vocacio d'un ecclitich jove. Lo Clauyro al contrari, no ofereix al-
gun d'essos avantatges, que amolleixen, y tiran la cupiditat, ell no re-
pira mes qe la pietat, y desiz de salvarse, y temor de peidarse al
mitz del mon, qe puza mouer á un home jove á abansar un genl.
de vida penosa, y obscura, ahont res mou la vanitat, y los sentits. Ha
estat pues saviera de la lley exigir mes llargay prouas per eleuar á un
subjecte al Subdnat, qe per admetre á la Professio Religiosa; y res
es menys portat en raho, que voler igualar aquestos dos punts de dis-
ciplina, ó servirse del un, pera justificar lo trastorn del altre.

En 2.

En 2. lloch, Lo Estat eccl'ic es mes exposat a peilly, qe la vida relig.
y no te iguals refugios. Los Pastors, y aqelly qe parteixen llur sollicitud,
y funcions, estan obligats a viure al mitz del mon, sens deixarse de-
bilitat per los mals exemples, y sens pendre part en la corrupcio: aq'tos
son los metges espirituals, sempre rodejats d'una multitud de apertats,
de qui la vista sola es capax de causar la mort. Pera sustentarse en una
situacio tant perillosa, se necessita una virtut mes solida, y radcada,
y mes eminenta qe per santificarse en lo s. retiro, en qe los socors
son mes abundants, las tentacions mes raras, y menos fortes; ahont
los exercicis continuos santificats per la obediencia prevenen lo en-
nugam^t, y fixan la lleugeresa del esperit huma; ahont las prati-
cas de penitencia, y mortificacio debilitan la cupiditat, y ^{de fan} endeixen
la victoria de la caritat sobre las passions mes seguras, y mes facil.
Una virtut fragil, pero entera, trobar en los Claueros socors, pera fortif^{se}
y ferse mes pura, y perfecta: en mitz del mon se apaga, y consum. Tal
hauria estat un relig.^s fervoros, si sa pietat al naixen se hague potat en
seguretat en lo port de la soledat, qe ha vist poch a poch desvanexerse
sos desitjs, continuant en viure ab los felly del mon, y no ha estat sino
un eccl'ic mundani y vicio. Aixis las mateixas rahons qe han fet obrir
de bon hora las portas del Clauero a aqelly qel esperit de Deu los hi
porta, han degut sotmetre a mes llargas provas a aq'tly qe demanen
ser rebuts en la milicia clerical de pot qe una mes gran facilitat no
ompli lo s. Mineri de homes ambiciojos, y mundans, que no busca-
rian dins la Igl'a sino lo qe pot bufar son orgull, y sa delicadesa
ou de subjectes d'una virtut flaca, poch prouada, incapaxos de treballar tot
a la clara, y ab bon succes per la propria santificacio, y per la salut del poble.

XXVIII.
Lo projecte de
Substituir los
vots simples
al solemnes
de 16. anys.
No te res de
avantatja,
y portaria
gran inconv^{en}t,

Donchs ell es cert, qe la prohibicio de fer los vots solemnes abany de
21. anys es directam^t. contraria al esperit de la Igl'ia, y al be espiritual del
didey relig.^s Pero, dicit, no hi hauria un medi pera prevenir segur. los
inconueniens als qual la disciplina antiga pot donar lloch, y los mals ef.
fectes qe la nova lley es capax de produir? La llibertat de lligarse ab vots
solemnes desde la edat de 16. anys apareix favorable al Mon^{is} h^{er}ed^{er}
ella

los aporta un gran num.^o de subjectes, q̄e la mesllarga dilacio los faria
perdier; pero ella es un llas per la gent jove, quey encadena per tota la vi-
da la voluntat abens q̄e hajan ellz tingut la libertat de pesar la sagelz
de tant gran nus. D'altre part, lo nou arreglam^t. substitueix a la anti-
ga policia de la Igla, en pendre grans precaucions y pera preveni lo reyes
yl' arrepenim^t, pot apartar del Claustru la major part dels subjectes, que
no tenen medij, ni voluntat de esperar 21. any per fer eleccio de Estad, y
fixassi. Podriam trobar un projecte, q̄e reunis los aventatges de la an-
tiga disciplina, y de la nova ley, sens los inconvenients del una, ni
del altra; que n'aparti del Claustru sino la imprudencia, y arrepenim^t.
sens porar algun obstacle a la verdadera vocacio?

Seguint aquest Pla, los Novicijs desde la edad de 15. o 16. any se
lligarian ab votos simples, y si llur vocacio per la vida religiosa fos sos-
tinguda fins a 21. añ, podrian ellz a las horas fer la Professio solemne, y
irrevocable. Aq̄sta idea no te res de solido, lo mes lleuger exam-
basta per descubrir lo buyt, y la illusio. Hom se viu de veurer, q̄e ab
aquest projecte vullan consiliar los interessos dels Ordes Relig.^s yls dels
subjectes quey acuden: Ell no es menos cert, q̄e la excaucio seria danosa
a uns, y altres. Pux, per q̄e volen substituir los votos simples als solenes
de 15, o 16. fins als 21? Tal dirá, q̄e's fa per donar al Novici la elec-
cio, y medi de fortificon, y aprobar sa vocacio, pero prevenir los
enganxos temeraris, q̄e no poden ser sino molt fonestos a llur feli-
citat, y salut. Donch, hom vol, quel Novici, y lo mateix q̄e fa los
vots simples, conserve una entera llibertat de tornarse al segle,
y de renunciar, quant li aparega be a una professio, q̄e per ell
es no un estat fixo, sino una simple prova. Los Autorz del projec-
te volen segon, apar, quel Monastiu tinga per acceptar lo subje-
q̄e no ha fet mes q̄s votos simples, lo mateix dret, q̄e deixa al subje-
pera retirar-se q̄nt li aparega be: pux seria absurd, e injust,
q̄e la lligadura dels votos simples, q̄e no te forza pera retencia al
Novici, la tingues pera obligar al Monastiu.

Hava.

Ahora, aquesta llibertat mutua, e' indefinida per temps de 4, o 5. anys, produirà tot los mahs efectes, qe pretenian evitar ab aquest nou Systema. La facilitat de rompre la lligadura de un vot simple, junta ab la vivacitat, y la incertancia n'zol de gen jove, fara naixer mil projectes de canvis. At menos disgust tornaran a sos països, y la primera prova los fara abandonar aquesta primera ruta.

At mes, los vot simple no p'dent assegurar la sort, ni la volucio dels jovers, los Parents, y las familias no valdran per sufir una tant llarga incertitut, ells los faran pendrer un altre cami. La falta ja sensible en los Ordes Relig. sera de dia en dia mes genl. Dins un petit nume de anys hom los Monixs farrats, o desfruits, o convertits en yos de personas seculares; y si, com esta ja prouat, la cauuda dels Ordes Regult. es una mala hora per la l'gta, y per lo Estat, pot hom amarr a un y altre, y no desitjar la supressio d'un ar-reglant. qe haja portat un cop tant sensible a las diverses Congreg. regulars, y qe no es sino molt capax de arrianar las del tot a fondo. Lo projecte de fer los vot simple despres de 16. anys fins als 21. no remedia donchs ningun dels inconven. qe resultan de l'edice de 1788. Ell deixa subsistir tot los mahs, qe ha ja produit; y no ofereix algun subsidi contra dels q. continuara a produir.

Mes, si aquest no posa pora pora cubert los interejos del Monix, es a lo meno, aventatjós als subjectes qes' presentan per abraçar la vida Religiosa? No, y es menes prouat, qe no es menos defectuos en orde a aquesto, qe aqelly. Lo mes gran interej de aqelly a qe lo començ del monjeia sobrat danós, a qui la gracia comvida a la soledat, es potat de bon' hora una barreja saludable entre d'ells, y los tractes en quej' perdrian seny remey. La Profesio religiosa fixant los per tot los dias en un estat q. ofereix tant de subsidi a la flaqueja, los procura aquest inestimable avanç. Lligats ab enganxam. irrevocables, ja no se ocupan mes que en cumplir son deure, y a reunir l'la lo fruit de llur vocacio. Los projectes de canvis, o no se ofereixen a son propi appetit, o son luego desxats, com a quimeras, y tenen

y tentacions, tant contraries á lluy intercessor, com á sos vots. Elly con-
 van sa carreteria pacíficament, y portan sem repugnancia, y
 tal vegada gytoran. un jou honorable, y útil, que no agzta-
 va sa llibertat, si sols atura la lleugeresa, y prevé los desordy.

Mes si á aqst enganxamen durader, y absolut, substituiu vos los vots
 simples, vos deixau lo esperit d'un home jove fluctuan encara. Com
 aqueixa lligadura es molt fluixa, á lo menos en la opinio de la ma-
 jor part dely homens, per detenir nra mal inconstancia, y com la in-
 fraccio no pot ser reprimida, ó castigada defora, ni per las lleys de la
 Iglia, ni del Estat; un Novici, que no ha pas pres majoy lligaduras, queda
 ta encara llibre á la agitacio de sos penjaments: y qe succerirá á las horas?
 O lo Jove aprenent tindrá algun temor de Deu, alguna sensibilitat per
 los remordimens de sa consciencia, y las lligaduras dely vots simples, q
 no seran pas bastant fortas per detenirlo; bastará per atormentarlo,
 y li succerirá una canal de penas, y remordimens. Las dispensas
 deixadas á la facilitat dely superiors ecclíchs, no aqietaran sas justas
 inquietats; perqe ellas hanran estat sollicitadas, y obtengudas per motius
 falsos, ó insuficiens. Si al contrari, si aqsta gen jove no te alguna pietat
 sincera, miraron los vots simples com una mera ceremonia, elly se riuran
 de aqstas lligaduras, y lo disgust sol los apareixerá bastant motiu per rom-
 prellas. Aixis lo nou Systema no tindrá alte efecte, qe multiplicar las
 prevaricacions. En un mot, ó enten l'home qel vot simple no te força,
 y execucio, sino mentres qel Novici, ó aprenent tnga gust del Estat, &
 ha abraçat; y á las horas aqsta no es mes qe una promesa deusoria,
 y que no significa res de cert. Quí podria dir seüament á Deu; jo us
 promero, soy, de practicat t. ó t. exercici fins quem gusti, ó mudi de
 voluntat?

O vol hom, qe aquest lligam sia serio, independent del capritxo,
 ó disgust de aqll qel fa, pero fins á 21. añ tantxolam. apres lo que
 lo Novici seia plenam. llibre de tornarsen al sigle: Mes á las hor.
 retornan tots los inconven. qes volian evitar, nis prenen
 precaucions algunas contra dely efectes funestos qel Edicte de 1768.
 no ha cessat de produir.

En fi,

En fi, si per impedir lo acabament dels Ordres Relig.^s. Vol hom
qel Novici se miri com a lligat per tota sa vida, encaraq. no tant
fort com si los vots fossen solenes; qell estiga persuadit, que la lligadura
del vot simple no pot ser desfeta per lo simple disguste ^{inconscia},
qe arribant una vegada a la edat de 21. Estata obligat en virtut de
sa precedent promesa, de consagrar-se a Deu ab un sacrifici absolut, e ir-
revocable, menosq. alguny rahony grave sobrevinguda despres, nol
descarreguin de son primer enganxament: Si l'hom vol dich jo,
pendrer aquest darrer partit, no es pas mes rahonable encara per-
metrer al Novici, que s'ligui d'una vegada ab los vots solenes, que
estomirgonesgut per irrevocables son mes propus per apartar tota
idea de mudanca, y fixar la mxal inquietat de la voluntat, y pre-
venir lo regret, y arrepentim, en lloch dels vots simples, qe no tenint
execucio ^{certa} entre naltres, y no davant al Superior algun dia per a dia al
qes vol secudir lo jou, y posarse en llibertat: perq. obtau vos desta man,
deixan la porta obverta a tots los projectes, y a totas las variacions, en
la imaginacio mobil dels jovers es un suatidor cont. y abundant.

Mes, pera quin be donasse tanta pena per inventar nous plans,
danosos, qe inutily. Perq. retornan antoj a la disciplina observada fins
a estos ultims anys, y justificada per una experiencia gen. y antiga.
Asi hom lo esperit als temps no molt passats, en qe las reformes seies
restabliren lo primer fexon en la major part de las Congreg. Regul. y
A las horas nos pensa en vots simples, de quins eventon haca los avan-
tatges. Hom se donava ab 16. o disses anys ab una
consagracio irrevocable. Aquestos enganxaments, qe apareixen haca
poch madurs, y danqos, a las horas no produisen algun mal efecte,
de qe apar sen' essantats molt haca. Impediam ell, qels Instituts
Relig.^s no fossen molt florits, qe la pietat no y for molt pura, y abun-
danta. No era aylo en temps mateix enqe s'ligia hom de bon' hora
ab los vots solenes, en qe los diferent Collos regulas han produit tant de
sants y savis, en qe las virtuts y las hums han estat com utily al Cos,
y a la d'gta. Perq. donchs imputar vuy a aqsta vella disciplina, los
mals

mal, q̄ no ha fet, ni es capaç de produir. Perq̄ tractar una ley de q̄ ja may los Ordes Religiosos se son queixats, ni han tingut ocasió de queixarse, de la qual ja mes la observancia ha estat nociva á la regularitat, ni ha obstat á la reforma? Atro es, q̄ nialtres volem ser mes savis que nostres pares, coneixes millor q̄ ells lo q̄ es verader. util als Monjos, y lo q̄ hi pot fer revivra lo primer esperit dels fundadors.

Si hom refusa de restablir en aquest punt la antiga disciplina de la Iglesia, y de tornar als Novicis lo dret de consagraarse á Deu ab los vots solemnes desde la edat de 16. anys, esculleca al menis entre aquesta y aquella q̄ ha fet fixar lo Edicte de 1768... un terme .. mitigat, que no sia ni massa llach per retravrea del Claustro á .. aquells q̄ verdader. hi serian cridats, ni massa curt per admetre hi ... aquells q̄ un enganxament temerari podria conduir. Que hom establis una mateixa ley per la gent jove de un y altre sexo. Pux perq̄ posat mes fortes travas á la Professio Religiosa dels minors, q̄ de las minoras? Es aq̄o q̄ els enganxaments precipitats, y temeraris son mes rars, ó menos frequentes en ellos q̄ en ellas? Pero si lo contracte es un fet publich, y notori. Per un mino, q̄ la impudencia y la temeritat haja conduhit al Claustro, y en q̄ aq̄sta demarxa inconsiderada es seguida del arrepenim̄t, quanta minoras hi ha, q̄ la lleugeresa, ó las consideracions estrangeras á una verdadera vocacio, las han precipitat á un enganam̄t. irrevocable per lo q̄ all ellas no tenian sino un gust passatger, ó algun secret horror?

Sabem, q̄ generalm̄t. l'altre sexo, esta mes adicte als pares, y viu ab major dependencia, q̄ els filly. Una organizacio mes debil, un caracte mes flexible, una educacio frivola, las exposa á seguir ab menos precaucio, y resistencia las diferents nitas, en q̄ las parents trossos, e imperiosos. Lo partit q̄ ellas prenen casi may es efecte de propria eleccio. Acostumadas desde xicat á no tenir voluntat per si mateixas, á sacrificon sos gustos particulars als dels altres, l'ua inclinacio rarament es consultada, ó no u es sino de ceremonia;

La voluntat d'una Mare, o los costums, y arreglos domesticos
son los qe sovint decideixen de llur vocacio. Esta devocio ciega,
y danosa dura regularment tant com la juventut; asse no es sino a
la mesura de la maduresa de la edat, qe desplega, y fortifica la rao,
que ellas posan terme a aqsta obediencia servil; y qe ellas començā
rendir ah qe tenen autoritat sobre ellas, una sumissio mes
clara, y mes racional.

Vn miño al contrari, de 17. o 18. añs te per l'ordinari la rao,
mes espavillada, y forta; las ilujions de promesas falsas, y lo temor de las
amenasas, no tenen de molt tant poder sobre son esperit; menos domi-
nal de las consideracions humanas, esta menos exposat a fer, o patir lo
dañ d'una mala eleccio, y de aprobar los regressos qes segueixen a
la imprudencia; Si hagués donchs convingut fer distincio entrel
dos sexes en punt de fixar la edat per la Professio Religiosa, lo
avertatge devia ser per los miñors. Que! d'ing d'una ma-
teixa familia, una persona jove de 18. añs, per ordinari seny lluny,
y seny experiencia; y qels amoixements frivols, y una absoluta depend.
tenen encara la rao crassa, o sopita, pot lligarse per un sacrifici irre-
vocable; hom no tem de ella ni los regressos, ni l'arrepentimt; y un jove
de la mateixa edat despres dels exercicis serios, despres sos cursos
de humanitat, y de filosofia, y altres exercicis propis, per mestallat, y
fortificat la rao, es declarada incapas de contractar lo mateix engan.
Es menester qe aguardi tres añs encara, entrat en un camí, qe la lley
permet a sa Germana, en qe lo esperit menos despegat, y menys
ferm esta mes subjecte a la ilujio, y a la temeritat! Hom no pot
creuser que una tal lley haja tingut per objecte lo be de la lleyta,
ni dels Ordes Religiosos. No seria un mes prest tentat de creuser,
qel plan es de destruir; y qe ^{per} sortir ab la sua han volgut emplear,
no la violencia ouverte, qe excita murmur, y fa odiolos, sino
altres medis igualment sutils, y eficagos, en conseq. mes suavis.
En la apassencia, com a cuberts encara ab lo vel de la Religio.

Sia lo que

Sia lo qe sia del motiu Secret, qe han dirigit esta obra, es de espant
tot qe no haya excitat en lo Bisbat una reclamacio general. Mes lo Reductor
del Edicte de 1768. havia pres say precaucions per prevenir, o detener las
queixas. Ell havia tingut la traxa de representar la flaqueza dely Con-
Regular, com un medi de reprobbar los seminarijs. Fijant la edat a 21.

Précambul
del Edicte
de 1768.

any per fer los votz, y apartant del Clauyrio ab est medi, la major part
de la gent jove, qe no aten un terme tant llaxet per fer eleccio de Estat,
... se propria hom de donar a la Igta subjectes utilz, quant los votz fetz
... ab lleugeresa, y precipitacio, l'auarian pogut privar; y procurar aixis al
... Primer Pastor, un socos, qe la rareza dely Ministrs essenciaz, fa de dia
... en dia mes necessari. Aixo es aporato, aquesta esperanca qe ha fet dissi-
mular lo dang de aqua nova constitucio. Horn se ha burlat de donant los Con-
Regulars en expectacula, denunciantlos al Publich com a Instit: enterament
degenerada, y apartant del Clauyrio la major part dely subjectes; qe la gent
jove se guardaria de entrar dins uny Institut enuilit, y amenaçat d'una
Entera desolacio. Es forca confessar, qel succes no ha molt justificat las
preuencions del Reductor. Mes se pot lo matix de la confianca qe ha inspi-
al Primer Pastor? Lo Clero secular se ha aprofitat de la peidua dely Regular?
Los seminarijs son mes plens, y las Ordenacions mes numerosas, las Parroquias
mes ben seruidas, despres qaly Ordes Relig: han estat abandonats al oprubi, y a
la extenlidad? Hi ha en los difet. Bisbatz menos puestos vacans despres de deu anys,
delq qe hi ha agut fins a esta epoca? Ha: es ben notori qel Primer Pastor no han re-
cullit alqut fruit de las operacion, qelly havian aplaudit, o haviat mirat ab indi-
ferencia. Los Cooperadors, ni son mes eminentz, ni ab lletres, ni en virtut, ni son
mes en num. despres de las peiduas causadas al Institut Regular. La desercio de
ques plany lo Reductor ja alqum any ha esdevingut mes penosa, y sensible.
Los subjectes qel Edicte de 1768. ha apartat del Clauyrio, han estat igualment
peiduts per lo Clero secular.

A mes, sobre des punt no ha esdevingut mes del que devia prevenir: Si
sublevament excitat contra del Estat Religios haques tingut per principi lo a-
mor a la religio, lo reb per la conservacio, y establiment de la vida regular,
hom conceptuaria qe lo Clero secular se aprofitaria de la peidua dely Regular.
Los subjectes elevats en pietat, buycant un asylo contra la corrupcio del sigle, y notra-
bantlo en los Clauyrios, si tenim de creuer nraes Reformadors, haviam pogut n'al-
mant

ment reflexa en los Seminarios, y ofensa a los primey Pastors un poco, que es fa-
mas raro a proporcio que es muy necesario.

Pero no hi ha que enganarse, la pretendida Filosofia es la que se
esforça en destruir y deshonrar lo Estat Religioso. Ella no pot sufrir, porque
li es desorbo per la execucio de sos projectes. Ella se contra del Chistianisme
una rabia implacable. Ella la voldria xavar, y abolir fins la memoria. Ella
no abuda res per deshonrar sos Ministres, per excitar contra de ellos lo menpreu
y la ira dels pobles. Ella posa a son compte la mayor parte dels crims, y de las
deyxas que han turbado, y agitado la terra. Ella los representa seny cosas, com a
hombres abismados en la ignorancia, dominados per los muy danosos prejudicis, com
a fanaticos, o ambiciosos, sempre aplicados a subjugar los espíritus ab terror
supersticiosos, preparados igualmente a sustener violentmte. sus opiniones, y sus in-
teressos. Sus declamaciones sediciosas, sus principios impios han ya perventit
una infinitad de personas, de toda edad, sexo, y tanch. Y muy de temer,
que la aversio, y menpreu de los Ministres de la Igta, no sea en poco la disposi-
cio dominante, y universal de la Nacio.

A pres de tot aso, hi ha que admirarse, que la falta de los Ministres
de la Religio es devinga tott los anys muy espantosa. Los Padres corrup-
tos per la irreligio, ab quins ells mirarian, que sus hijos puenquessen plaza
en la espiritual milicia seissent l'objecte de sus cuidados, y menpreu? Quina
atraccio pot tenir per lo servey del Altar un home jove, que la imprudente
curiosidad, y perniciosas lecturas han corrompido de novo en los costums, y en
la fe, en que las pasiones que hi naixen ^{entendidas} per los sistemas de irreligio,
no poden sufrir fre algun; y miran la regularidad, y las obligaciones del
Estat Sacerdotal com un jou absurdo, y odioso? El es real, que sus caminos
y projectes se dirigen a las pasiones seculares, que ofrecen a la cupi-
ditat las ayudas muy abundantes, y comodas. Aquestos matixos, que la incre-
dulidad no ha pay seduit renuncian un Estat envilit a la vista, en que la opinio
de una multitud cegada, la qual ells no tienen fuerza para contrariar, los in-
sulta, y desprecia.

Si hom hagues tingut prompts aquestas reflexions, que la experi-
encia de pres ha fet palpables, se hauria guardat de de aplaudir lo
Edicte de 1768. Hom sel hauria mirat com una sorpresa feta a la
Religio

Religio del Sobesa. Llun de deixar olvidar per la vana esperanca, qe las ope-
 racions contra del Institut Monich, resultarian en benefici del Clero secular, hom
 hauria previst, qe semblants entrepresas no podian menes qe danar a la Religio; qe
 la incredulitat sola sen emportaria lo aventatge; qe aixo era seguir sos camins, y
 treballar per ella, sacrificantli los Cossos, qe contínuament clamam contra sos errors,
 y se oposan a sos desiguis; qe per consequent devian ser apreciats del B^e, tant qant
 son odiosos als enemichs de la Ista.

Entre los falsos camins, qe han dirigit al Red^{or}, o qe han fet adoptar
 sos projectes, ni ha una qe pot deixar de ferir tots los esperits judiciosos: aqta
 es la rivalitat danosa, qe hi ha, segons suposa, entre el Clero secular, y regular.
 Los interejos del un y del altre apareixen en contrast: Hom se dona poca pe-
 na de envilia los Ordes Velig^s. perqe los p^rimes Pastors se aprofitan de lluz
 decadencia: hi ha hagut ja may mes fals sistema, mes contrari al Pla de la Re-
 ligio, y a sos interejos? Dint la Ista tot es comu, y solido; lo Clero secular, y regular
 tots tiran a un mateix fi, tenen un mateixos interejos, y un mateixos enemichs: las
 diverses funcions en lloch de encuyarse, deuen concorre a un mateix punt,
 qe es servir a la Religio, o la Ista, defensar sos drets, instruir, y edificar al Poble.
 En lloch de debilitarse mutuam^t. per las rivalitats En concurrencias, deuen
 reunir totj sos esforcos, y auxiliis. Si aqta unio ha estat sempre necessaria, ha
 ra hoy mes qe mai: quant la Religio en Franca es claram^t. amenaçada de los
 Pijons de gracia; Cada dia va perdent molt, y la fe se va propagant en-
 tre naltres. La impietat inunda la capital, y las Provincias. Mil causas reuni-
 das donan a aqta funesta epidemia, lo grau mes alt de malignitat. En aqta
 crisi tanta, sera prudencia aplanarli los camins, y fer tali operacions de qe
 ella triunfi, y ella sola ne pugua cullir lo fruit? Per quin olvit, o increible
 descuit se han pogut persuadir qe la Religio pugues interessar en abatre,
 y desacreditar los Instituts Monichs? Seria cosa de la Ista; o del Pastors
 animats de son esperit, y zel per los verdaderes bens; o dels faels qe senten
 sos mahs, saben las necessitats, temen lluz combats, tremolan de sos pe-
 rills: a qis vol complaure enflaquin los Cossos Regulars, y deixantlos a la
 xisa del mundany, prenent unay precaucion infelissent sobre las oficij-
 sas, per fer tombar successivament tots los Monichs? No, seny dubte. La re-
 volta del Monich no pot causar alegria sino als enemichs de la Ista. Pux
 los p^rimes Pastors, y la Ista de qe ells son los defensors, y lo Poble estan molt inte-

zejats en mantenir lo Estat Religios, y detenir ab zel, y vigilancia, los ataques q̄els
han feyt: Ells deuenen sobre tot oporarse al trastorn dels Monistis, que buycan
destruir baix de diversos pretextes

XXXI.
Lo projecte de
destruir los
Monistis poc
muntat, inju-
stissim en si
mateix, d'au-
albe de la
Religio, y
del Estat.

Per lo art. 7, y 9. del Edicte, obligan á las Cajas isoladas, y no unidas en
congregacio, á mantenir los Religiosos; la pena, q̄e la lley pronuncia contra
de las q̄an tinguin menos, es la supressio, ó anihilacio. A fe, á fe, q̄e ningun
d'estos Monastis pot excusar la prosciipcio, los priuan de rebre Novicis desde haca
en avant, y volen q̄e aq̄ta privacio tinga forca desde mateix dia de la publicacio
del edicte. Los prohibeixen la facultat de afillarse de altres Monastis, pri-
van aixis mateix de tota esperanca, á aquells que per los benevolis tenian cer-
tays expectativas de serhi domijos. Tontay aq̄stas precaucions multiplicadas anun-
cian algun projecte de remouma, ó de destruccio? Mes perq̄e nos ha de car-
cedir á estos Monistis un terme raonable per la execucio desta nova lley, y
procurarse lo num. de Religiosos que prexiu? Perq̄e llevarlos los auxilis
llegitims, de q̄es podian valer para tenir subjectes, y escapar del dan q̄els a-
menasa. Hom los pren desprevinguts, los anuncia d'ínprovis la extincio,
si no tenen ab punt mateix de la publicacio del edicte, tot lo q̄a seli de-
mana per una lley arbitrarria, q̄e ni ells han pogut observar, ni prevenir.
La pena, y tal pena ^{com} q̄e la supressio irrevocable, suposa un delicte no solam-
real, pero grave: seria aquest lo no ~~se~~ de haver previst, q̄e plauria als
S^{os} Comissaris decidir q̄e tal Monastis tingues setze Religiosos?

Mes si diry d'una Caja, q̄e non te mes q̄e 12, ó 14. se vira ab regular.
Si la disciplina esta en vigor, si ella es un auxili per tots los cantons en q̄e es-
ta situada, per lo bon exemple que dona, per los socorsos espirituals, y
temporals, q̄e repartex? No importa, en aq̄sta mateixa suposicio ben possi-
ble, y ordinaria, lo Monistis te de anar á terra; y ab taly operacion voldran
encara fer creuer al públich, que volen reformar, y no destruir. Hom
no aspira sino al regre, q̄nt hom es animat del esperit de la lley, lo
primer pensam. y desitg mes intim es restablir, y conservar tots los mo-
numens quens quedon de la pietat de n̄res Paes. Aixó no es sino ab
molta pena, q̄ant hom se determina á suprimir alguns, hom na ha vi-
gut á aq̄est extrem, sino despres de haverse assegurat, q̄e aq̄nos establir.
tant utilis á la Religio en son origen, han absolutam. degenerat, q̄e tots
los medis pero tornantlos á son primer esperit son inutilis, ó q̄e sin' resta

encara

abansa algunbe, las consideracions superiors, y lo verdadero interes de la Igle demanan sacrificarlos?

Per aqstos principis es perq̄e hom s'ha conduít en la obra de que tracta. Est hom assegurat de q̄e la Relaxació dels Monis esta consumada, y seny Remey? U de ahont haura eixit, pues los Superiors y los membres mes distingits de diferens Oides Regulars no han estat cridats, ni consultats? Hom se met en destruir un establiment. antichy seny examinar si cumplan o no llur primer destino. Complica en una mateixa proscripció tot los monis islets, sia q̄e hajan caigut en relaxació, o sia q̄e guardian lo primer favor, desde q̄e ells no tingan lo num. de Relig. q̄e ha plagut á la Comissio mirat cum á necessari. Inisprudencia espantosa! Qui comença á preciar una condició ben indiferenta en si mateixa, y q̄i se serveix seguidam. desta disposició arbitraria com á motiu pera destruir las cosas q̄e no la han cumplerta, perq̄e ellas no han pogut prevenir la lley q̄e la precia, ni q̄i ha fet dependr la existencia propia.

Quant á las cosas unidas en Congreg. lo art. 7. del Edicte los ha sub-

Preambjectat á tenr 9. Religiosos al meny, no compreyos los freres llechs; supri- del Edicte miny igualm. las que no tingan lo numero precit. Y pretener en asse de 1768. no seguir sino los decretos dely Papat, los caminos dely Instituidos, y refor-

... mados dely Oides Religiosos, q̄e han exigít en diferents temps, q̄e nos fundas algun Monastio, q̄e no pugues tenr lo num. de Relig. bastant, pera cumplir ab tots los deutes de la vida cenobitica. . . Elles visible, q̄e buycanant abollar, y mudar la garba, conformant ^{á dactas} directament las reglas, q̄e miran al establiment de nous Monis, ab las q̄es deuen seguir quant se parla de suprimir algunas cosas Religiosas. Jo convinch q̄e en gen. la disciplina regular se suste millor en comunitats grans, q̄e en los Monastios poc numer. no es pues fora de lach, q̄e las lleys canicas, y las C.C. de difer. Oides Relig. hajan privat de fundar nous establiments, fora de tenr las rendas competens pera mantenir lo, o 12. Relig. Mes en primer lloch aqstas lleys no han estat may tant generals, q̄e no hajan tingut moltras excepc. La historia de la Igle nos ofereix molts exemplars de petits Monis, en q̄e per titul de fundacio nos devia haver mes q̄e sis, o ses Relig. En

segon

Segon lloch, aquests lleis no venen al cas per la materia, q̄es tracta; y es ben en
ya q̄ citatlas per justificar tant diferents emprejas contra Collos Reguls.
Puis las mateixas r̄ahon q̄ bastan per impedir un nou establiment, no ne-
cessari, no tenen igual forca contra d̄un establiment ja format, y antich.
Los Inacixos Concilis, q̄ han prohibit la creccio de nous Monihs, no tenint
las rendas necessarias pera mantenir deu, ò dotze Reliḡs, han prohibit en-
cara ab major rigor, el destruir los ja existents, a menos q̄ una necessitat
absoluta, ò utilitat euiden, y gen̄. exigeja aquest sacrifici.

Ara, demanarem m̄altres assis; quina necessitat hi ha de destruir
los Monihs islati, p̄onge la infelicitat dels temps los ha reduit a 12, ò 15.
Reliḡs? Quina utilitat podra provenir a la Iḡla de la supressio de tots los
Monihs units en Congreḡ. que no tinga al hora de la publicacio del Edicte
7, ò 8. Reliḡs? Jo desafio a tots los enemichs del Estat Monich, de mos-
trarme en tota la antiquitat un sol exemplar, y no dich pas, d̄un syste-
ma gen̄. de destruccio per semblant motiu, mes de la supressio de un Conu.
tant solam̄. Baix de aquest pretext, q̄ la peirona inevitable dels redits,
las irruccions d̄un Abat Comendatari, havent extremat la Menya Conu.
lo Monihs no haja quedat mes en estat de mantenir nou, ò setze convents?
Pues es be de notar, q̄ en lo temps, q̄es feren las Lleys de q̄es vol valer
la Comissio, las encomiendas, ò se ignoravan, ò eran poch conegudas; los
Monihs no pagavan delmes, los jornals estavan a baix preu; la Religio
generalm̄. era respectada, y lo Estat Monich era honrat. Aixis no
faltavan en la Caja Religiosa ni subjectes, ni rendas pera mantenir los.
Mes vuy q̄ las usurpacions de tot gen̄. los accidents multiplicats, e in-
evitables los han llevat la major part de sos socors; q̄ la irreligio, y
depravacio de costums feren gen̄. han inspirat tan gran aversio al
Estat Monacal, y ne han allunyat la major part dels subjectes: es de
admirar, q̄ las Cajas, dich jo, floridas, y numer. hajan combat en de-
cadencia; q̄ las peaduas continuas, y mal reparadas los hajan re-
duit a la meitat, ò a tres del q̄ eran en temps mes felissos? Aq̄s-
ta peirona deplorable deu exita la compassio dels Bisbes, y no
la indignacio. Es condigne de ells caminar per la senda de sos
Predecessors, q̄ lluny de treballar pera extinguir los peccats Monihs
feren

XXXII. feren en diversos Concilis una multitud de canons, per assegurar aqstos pios establits, y pera defensarlos contra las entrepresas, y usurpacions de aquells, qe havian conjurat sa ruina per enriqise de llurs dols pullas. Vna casa qe no tenia mes de tres, o quatre relig. era als ulls de estos grans Bisbes un monument respectable, qe interessava la dita, y qe tenia dalt a sa proteccio.

La regul.
no es impo.
En los mon.
de poch
fcores.
Los Concil.
prohibeix.
severam.
el desmayo

Preamb.
del Edicte

Concil.
Burdigai.
an. 1583.

Mes una trista experiencia, diu t. ha fet conèixer entot temps, que las millors vocacions se refreden en los monajstis poch numer. 11 que es casi imposible mantenilli la observancia de la regla, y la decencia del servey de deu, de prevenirhi la relaxacio dels costums, y seguidam. de la disciplina. Tals son los motius que han determinat la Comissio a suprimir los Monijes poch numer. Mes es aixo, com han pensat, y parlat lo Pares. O, antes de tot, no es cert que los Concilis particulars dels Bisbats, y tota la dita reunida en los Concilis gen. han seguit uns principis tot diferents? Ells no han temgut qe creuser que la regularitat fos impossible dins d'una comun. de 7. o 8. relig. Ells havian apres del evangeli, qe J.C. a promes estar, per son esperit, y per la operacio de la gracia en mitz de dos, o tres personas unidas en son nom. 11 Vna comun. composta d'un perit num. de relig. fervorosos, y fideles a sas oblig. es infinitam. mes agradable a deu, y util a la dita, diu lo Concili de Burdeus, qe las Congreg. grans qe ha degenerat de son primer fervor, y han perdut lo esperit de llur prim. vocacio. 11 Estava donchy ell ben llun de pensar, qel fervor, y la fidelitat en las observancias regulars fossen la partida exclusiva de las Comunitats numer. Perq. en efecte lo silenci, lo reculliment, lo amor del retiro, la fugida del sigle, y de sas vanitats, la meditacio de las divinas escripturas, la aplicacio al treball, y als estudis serios, el gust de la oracio, la mortificacio, y altres semblans virtuts senan impossibles en un Monajst, qe no te mes qe vuyt religiosos? Es lo esperit de deu lo principi destes preciosos dons, y aquest divi esperit espira ahont val.

Lo Reductor conforma al a proposit las virtuts interioy, y los exercicij essencials de la pietat, ab las practicas exteriors, de qe la perfeccio religiosa es molt independent, ni tenen ab ella mes qe una lliga

llina, y unio albitaria. Tal exercici li ha de agi genº, qe exigeix un numº de religº. bastant considerable. Han sabde, per ex. quel ofici divinal no pot cebr ab la mateixa Masº, y pompa en una com. de 7. o 8. qe en 18. o 20. Mes que importa aquesta diferencia, si d'altra part aquejos Relig. menors no menors cumplen ab exactitud a say obligº, y sa vocacio. si ells conservan ab cuydado, lo qe compon lo fondo, y essencia de la vida Religiosa; si ells se fan útils a la Iglea per la santedat, y bonj exemplo, y per lo fervor de lluy oracion, si tres allan ab zel per la salut del poble, qant los Pastors Ordin. demanaran sos auxiliis, y los ayroian a lluy funcions? Serian ells de menos aprecio a la Religio, o caldría destruir una Comunitat respectabile, y util, perqe las difer. causas de qe se ha pallat mes ab any, l'hauran reduida a 7. o 8. Relig. o qe la poquedad de sas zeditz no li permetra pas mantenirne major numero?

No, sem dubte, direu Vos: mes encara n'hi ha destos? Las observanc. regut. no han ja tombat del tot en los Convents menors numº? La relaxio q'hi es bastant comuna, jo hi convinch; mes aqsea es una desgr. qe tota sa part tambe a la comunitat mes mond. Lo aflaxam. de la disciplina en unra, y altres te un principi independent del numº. mes, o menor gran del preligº. quel habitat. Mes lo mal, no es mes exte, ni mes incurable, del que era tiban, de las reformas destos ultimas centurias: Sab hom qels fruits ne han estat molt preciosos, y abundantissims. Que taballin ab lo mateix zel, y peyeveerancia a restablia la disciplina en las Congreg. Regular, y los mateixos medis produiran encara vna al dia, lo mateix afectes. Mes no es menester buscar en lo relaxam. del estat Relig.

- Concil theo. donisvill. an 844. et Medolan. an 846.
- motus, o pretextos de destruido // Si los Relig. diuhen los Concilis, han perdut lo espeit de lluy estat, es menester tornarlos, y obligarlos a viure d'una manera qe corresponga a la santedad de lluy Professiop Si en alguns Monias lluy depravacio es consumada, e incurable; si ells ajustan a la relaxacio, y libesinge, la indocilitat, y dureza; es menester substituirlos altre Religiosos mes edificatiss. Mes no plau a Deu que destrueyan ja mai los Monias per causa dels mals subjectes, qels deshonran, o qe hom los destini a las mans, ni a ujos profans, un bloc conjagat, al culto del Señor. //

Loch necessari es acumular aqui las citacions, y bayuda tal vegada desafiando los enemichs dely Orde Relig. peraqen, partin un sol

expte

Exple, dun Monix destruit per orde, o vot dels Concilis á causa dels abusos, y deya-
des, qe si hauran pogut ficar. La Húenia de la Ista nos ofereix al con-
trari una multitud de casos, en qe semblants empreses son severam^t. castig^{es}
ó prohibidas. La destrucció de las Casas Relig^{iosas}, y la depredació dels bens qels
pertanyen; son condemnats com un atentat criminal, com un sacrilegi digno de
la indign^o de deu, y de condemnaio eterna. Y aixó no es sols de Conc. parti-
culars, qe han prohibit tant severam^t. el tocar los Monix; sino de tota mateixa,
qe mes d'una vegada ha renovat estas prohibicions en lo Conc. Oecuménic.
Lo Calcedon. Lo 4. Constantin. N°. 2. declaran qels Monix exigit per la
Autho^{ritat}, ó consentim^t. dels Bisbes deuen ser pera sempre inviolables. El
amenazan de excom^o. y condemn^o. á quís atrevesca en menyspreu dels can-
onitzats, ó despullar estos santos agiles, ó convertirlos en habitacions
seculars, las Casas consagr^{as}. al Señor, á la oració, y á la penitencia.

Labl.
Conc. to
4. p. 778.

ibid. t. 5.
p. 1667.

ibid. t. 7.
pag. 607.

Por algu conservar lo respecte á la Religio, y no paymasse llegint lo
qe deia un Conc. ^{de Sivilla} antich sobre del mateix punt, Nosaltres ordenam de comuⁿ
consentim^t. qels Monix novam^t. estableix, aixis com los antichs, sia mantin-
gut en una estabilitat inviolable; y si algu de naltres, lo qe deu no vulla,
ó de nostres successors, sia per cupiditat, ó per frau, y astifici, empren de
despullar, ó destruir algun Monix, sia qual sia, sia escomunicat, sia se-
parat del Regne de Deu, perqe ell ha arruinat los camins d'una vida saludable;
Quels Bisbes de la ^{Prov^{encia}} se Congreguin; qe suspengan de la Comunio aqels des-
tractors dels lloch^s Sagrats á la Religio; que reestableyan lo Monix, tot nantli
tot lo qe li pertanyia, qe totjemprengan la reedificacio per moviment
d'una pietat sincera, lo qe la impietat sola havia estat destruía;
Aqest can. es veritat, no apartocar sino las particul^{es}. empreses de aqell, que
trastornan los Monix, y se apropian llurs bens. Mes la ruina destes santos
establím^t. es menos injusta, menos contraria als Vots dels Fundadors,
al esperit, y á las lleys de la Ista, al be del estat mateix; perqe cu-
bia hom lo odiós baix de vanas apariencias del be publich!

XXXIII.
Los Relig^{iosos} no
poden sens p^{er} qe se
varic^o. consentim^t dels
en la ruina
dellust Mo-
naxias.

Si la Ista condemna ab tanta severitat las empreses de aqelly
qe se esforzan en destruía los Monix, ab quin ull deuria mirar la laxi-
tud de los inoignes Solitarios, qe nos atreueixen á oposarse á aquestos trans-
accions; ó las transaccions escandal^{os}. y criminales de aqels qels donan las man^{os}.
O Valtres

11 O vobres, que habíeu los petits Monis instam^t. destinats al anatema,
alsau un pact lo exreit fins al origen de vtre establiment, consulteu los tituls
primis. Vobres hi haueu a vres pares y fundadors lligats moltant. ab pa-
ctes inuolables. Los uns oferiren a deu lo que vobres possehiu, aquesta conse-
ga. fou de sa part irrevocablé, ells renunciaren pera sempre
lo dret de tornar a pendre sos bens. Los Relig^t de sa part prometeren
conseruar pera sempre aquest deposit. Sagrat. de tranyment de senaltera-
cio, ni disminucio als que vindrian despres d'ells, de respectar los pro-
dosos desitjos dels fundadors, de cumplir lluy intension, ab fidelitat ex-
acta, de guardar sa Casa com a un santuari separat pera sempre de las
Casas profanas; de començar, y acabar ^{cojer} ab cuydad, per tot any una tra-
dicio de Cenobitas feruorosos, aplicats a dia y nit a edificat el Poble, a
consolar la Iglesia per la santedat de lluy vida. Lo estat, y la dila-
ren testimoni de aquest mutuo enllayament. L'un, y l'altre foren
Sarcants de la sinceritat de vtras promesas. ells posaren lo cello a aquest
contracte, que fou al mateix temps una obligacio civil, y un acte relig^t.
Vobres representau al dia a aquells, que dich jo acceptaren la donacio. Vob-
tres auen succedit a lluy obligac^o. com a lluy prerogatiuay. Ningun
pot despossehir seny injusticia: vobres no podeu cedia vtre deposit seny
preuancacio. Ni esta en vtra ma cedia cosa ninguna, per que no es pro-
pri vostre. La primera obligacio vtra, y lo major interey, es el trans-
metre a vres successors tot lo que haueu rebut de vtres Pares. Las
dos Potestats son las queus han confiat vtres establiments. Vobres no
podeu sens conueni de las dos ni sacrificavlas, ni destruydas. Ni la re-
ligio, ni honra, ni la probitat vos permeten entrar en aqre punt per algun pacte.
Tota transaccio dels drets del qual vobres no sou mes q. depositaris, vos fa
culpables devant de deu, y vos deshonra devant dels homens. Oportuos a la
inupacia per tot lo medij possible: sufam la violencia, si hiertan exposats;
pero no us hi fassau complices: pero tal infelicitat no es de temer baix
de un Princep fant just, y tant relig^tos. No temau pues, sino las intrigas
dels falsos freres, y vostra propria flaqueza.

Mej per que donariau vos la ma a la suprevis dels petits Monis?
Lo titor de fundacio, la nualaya del establiment. y sobre tot la necessitat dels
lloch del encounter vos deuen mantenir inuolables. Per que stengau cur
pau cui =

Cuidado, y atenció: A quixos Monis poc num.^o qe vltres seu ouer tentats de abandonarlos á las persecucions de vñes enemichs, per la major part estan situats en Campanyas, ó petitay vilay de la Provincia. Los Pobles hi troban asisencias abundans, y los Pastors suatiments en tant mes preçiosos, en quant la falta del Místres essenciay esdeve de dia en dia mes sensible, y genl. Seria pues avui direcció, contra del exposit de la Ista, causar als Pobles una peidua irreparable, destruint una multitud de establiments tant útils, y tant necessaris.

D'altra part, sabeu molt be, P.P. meys, qe lo mes lleuger afluxament en aquest punt, tindrà per vltres las mes fatales conseqncias. Lo primer sacrifici serà per vltres un títol, quedat forçara á ferne cada dia de nou, y major. Consentir á la supressio dels Monis petits, es de vñra part subscriure avansadament. á vñra anihilacio. Paix ell no es pas de creure qe destruit los Monis mes poch num.^o se acabí en aixó. La Lley de 1768. estableix una taxa arbitraria, baix la qual tot Monis deu ser destruit: sos dos articles primers, tal vegada contra la intereio de sos autors, han allunat del Clauis la major part dels subjectes, y de aquesta estenidat qe es obra d'ella, ella mateixa se fa un títol per destruir á tots qui la aprovín. No tenia sino set, ó vuyt, encara qe fossen los mes regulars, y observats. Del mon, es á sos ulls un abuy intolerable, qe deu ser castigat ab la supressio irrevocable del Monis. Aixó d'un colp aqueixa formidable Lley avansada fonam.^t una prodigiosa multitud de Comunitats poch num.^o. Si algunas altres escapen per un moment de la extincio, no perço escaparan en lo esdevenit. La ruina es inevitable dins pochys anys. Los Odes Relig.^s cada dia disminueixen, no tenen ja los rejustiments per repararse: Tal casa qe al dia poc burlava de las amenasas de sos enemichs, peiqe te deu, ó 12. Religiosos, dins pochys anys quedará reduida á la meitat, ó al terç: y veurá ja desde las hoies enclora en la genl. supressio, qel' edicte pronuncia. Lo nou arreglo es una flama devorant, qe conserva sempre la mateixa activitat. Si poch a poch consumira tots los Monis. Perço en la mateixa Lley declarom entetmes expressos, haver pres las precaucions mes eficasses per no comprometre las intereios dels Odes Regulars, Mes aço no es entreprendre res contra ells, llevarlos d'una vegada un gran num.^o de establiment, á menasar á tots los altres de preparar la cayguda? Quin intereio tenian aqstos difend. d'ad. á ser turbats en la pacifica possessio de llur estat, á ser apostats, y apere-

Però el edicte - bit

bits per un nou, y extraordinari tribunal: à ser denunciats al públich cō
à unas Instituciones infectes per los abusos mes extesos, los mes terribles, e
intolerables.

XXXIV. Per major q̄ sia la injuyticia, en destruyr las comun. poch mon.
La ley sagr. ves los fa à una multitud d'homens frivols, q̄ han apres de la irreligio
de la propie. lo aborrimient dels Instituts Religiosos. Los Monjos, diuen ells, estan
deu protegir sobradam. Yichy, y fan de sas rigesas un abuy tant publich, y enorme, q̄
las poses. dels ja es temps de posar termes à est escandol. Pot hom queixarse d'un Govern,
monij, com q̄ Templeia en remediad las necessitats reals, y urgentes, los bens q̄ la
las dels demy q̄ debicadeja dels Cenobitas, ha tract de llur veredader destino? Es mony-
Civilians tes altra raho per illegitimar la supressio de una infinitat de Monij,
q̄ tener poch de relig. y moltes rendas, y ninguna regularitat? La Reli-
gio no hi perdria res, y l' Estat hi guañaria molt. Aixis discorren los
falsos Politichs de tot Estat, y de tot ranch. Parlan de abolir un monij,
de traurene los Relig. de apropiarse llurs bens, ò convertirlos en
altres usos, com de una simple accio, y natural, de q̄ ningun pot queix-
ar, antes deu ser aplaudida de las gens sensadas, y que no pot tampoch
excitar sino lo murmur de gent supersticiosa, y afectada.

Mes sians permes allí el preguntat à estos homens atrevits q̄ li
prenen ab to tant alt: Hi ha en ntra, ò en qualsevol
altre Estat civilizat, una ley que assegua à qualsevol ciutada la se-
guretat de gozar de sos bens? Me respondian tots unanimit., q̄ aquesta
ley no solam. es real, sino sagr. e inviolable: y q̄ es comuna à tot
lo Governam.; q̄ serveix de basa à la Societat; que extinguir estalley
fundam. seria obrir los camins als majors desordes; substituir a la
pau, à la llibertat, à la seguretat publica, los furors d'un despotisme
la degradacio de la servitut, las infelicitats d'una anarquia. Tots
la empresas contra las propietats han sempre mogut reclams,
mes, ò menos fets. Veduin à la memoria lo q̄ passa à nostres
ulls algunyans atrás. Un dels mes grans uracans contra la revol-
lucio, que rebolca la Magistratura, fou q̄l haver ella extin-
guir la propietat d'una multitud de Ciutadans llevant los per
via de fet, seny forma de judici, lo q̄ ells havian legitim. fins
à aquella época. Demanemlo,

Demaneu-mos encara: perque aquesta ley sagrada, fundada sobre la nra ley, me antiga qe totas las arbitrarías, qe assegura á totos los miembros de la sociedad el sose pacífico de lo qe ellos han adquirido ab son treball, ó per otras legitimas medas, no tendrá fuerza per protegir las poses. dels Relig. y dels Monjes? Ella es la salva guarda del menor delo ciudadano; y una clasa de la sociedad tant num. com la dels Regulares, no podría citar esta ley, ó tindre de fecho en va contra la usurpacio, y violencia? Nt ha molt dms del estat, qe per conservar, y defensar sos drets tingan los tituls mes legitims quel Religiosos? Ny ha molts, qe tingan sos bens de origen mes pur, duna possessio mes antiga, y pacífica, y menos interumpuda, qe los dels Ordes Monichs. Tal Monestir, qe volen destruir, goza pacíficament, de cinch, de sis cents anys, y tal vegada de mil, y mil y dos cents anys, d'els bens qe son fruit de sos treballs, duna sabia administracio, duna exacta economia; ó de donacions tant puras per sos motius, com irrevocables per los efectos.

Nature no respondrem aqui á las declamacion de nraes petits filozofs, qe per fer odiosos als Relig. y justificar la depredacio de llurs bens, y Monjes, diuen, y suporan ab tanta falsedat, com de vergoniment; qels Monjos no son tichs, sino per despulles de las familias; qells gozan d'uns bens, qe los homes ciegos per la supersticio han llevat á sos legitims hereus, á sos calatezals necessitats, ó á sos propis fills, qels han deixat miserables, per enriquia uns rebats ociosos, é inútils al estat. Tals mentidas son com de nraes increduls: ells manifestan llur ignorancia, ó mala fe. Los Francijos, diu Sajandra Hist. de França p. 4. fundaren grans Abadiats, sens qels costas molt. Tal cedi als Monjos tant de terras incultas, que ells puzessen cultivar, y fer profitosas. Ells treballaren á desambocarlas, traure las malesas, y á plantarlas, y aplomarlas, ja per subvenir sas necessitats, ja tambe per las del pobres. Deu doná la benediccio á los treballs. Los llochys fins á las hozas, salvatges, y sachs, esdevingueren fértils, y deliciosos... Quant als Monchs dotats per los faehs, no hi ha mes qe llegir los Actes de sas fundacions, per veure, qe qils fundaren los Princesps, ^{Carols} homens, y bisbes tots richs, y poderosos: qe conyugaren á estos pios establ. una petita porcio de sos bens, y qe llurs hereus, llun de qeixarse de sas santes liberal. los han fet noves donativas.))

Y quant,

Y quantj Ciutadans hi haurá, per lo contrari, que sa fortuna no ha degut son origen sino á fraud, y violencias? Quantas familias deuenen llur opulencia á la auaricia d'un Conseyer, la facilitat d'un Princep per un favorito, las usuras d'un Colector, y suauador. Vna llarga possessio ha cubert lo vici de aquelles usurpacion, antigas: ella los ha garantit, al menys de qe ningú los pugja reclamar, per la severitat de las lleis. Los hereus de aquets homens injustos, qe acumularen grans riquezas á expensas del Estat, ó del particular, gozan tranquilant. Vnna opulencia de son origen baixa, y suspecta: Y perqe las propietats del Monist, capays de sustentá lo examen de la mes severa critica, seran menos inuiolables? Quells Religiosos han ja deixat de ser Ciutadans per haver entrat en un Estat igualment dedicat al seruei de la Ley, y de la Patria? Ells pues no han renunciat los drets de la societat, com no son exems de las oblig. que ella impoa.

Mes los Religiosos abujan de say riquesas! Ells serueixen contra llur verdader destino, á entretenir la ociositat, y delicadeza, y suuirt la dissolucio dins los Monist. Jo ho suposo de payso. Mes los altres Ciutadans fan un us mes ligitim de sos bens? Es dins del Claustro en ques' troba lo luxo desenfrenat, los refinaments de la voluptat, y delicadeza, las profusions insensatas, qe son lo fruit y la prova de nstra depravacio; aquell furor de joch, qe trastorna tantas fortunes, y porta suuirt dins las familias la desesperacio, y desolacio, qe fa olvidar l'alta nobleza lo esperit de sos majors, y las obligacions á valeuse d'un medis vergonosos per sustentá las casas canceladas, ó aruinadas? Aixó no es pay lo Claustro en ques' veuen tantj dissipadors, consumis en despesas tontas, ó casiminosas lo Patrimoni de sos pares, y la subsistencia de sos fills; tantj homens injustos, y verdader. enemichs de la Patria, convertint contra d'ella say riquesas, fentlas seruir pera satisfer las mejasfontosas pass. pera seduir la innocencia, augmentar la corrupcio del costum

ja tant

ja tant espantosa, pera donar lo exple d'una magnificencia ruinosa, la qual en respectant sobretot imperis un raig enganós, hi passades, ha estat sempre funest pronostich, o grafeta extraord. de la decad.

Ab tot es palpable, que tott aqstos ciutadans abuyan i impunement de la opulencia; perque las locas profusions, no van pas a turbal dactement l'orde public, toleram son deydade, perque los medis violens, y los colps de l'authoritat pera repararlos, serian un remey pison qel mal. y perque los delict. infinitament menos repetit, no tindran dact a la mateixa tolerancia. Hom observa los excessos enormes que ultrajan las costums, qe corrompen tots los sentiments, y preparan los camins a las mes funestas catastrofes; y hom se creuia autorisat pera castigar ab una pena tant grave com la confiscacio los abuyos imaginaris jo poch reals, qe no interessen pas l'orde public, ni turban en res la societat, ni ofenen als costums, los que serian honorats de la major part dels murmuradors mateixos, com a una gran servillen, y rara modestia? Que! Perques veuria una sola vegada en algun Monix algun senyal de magnificencia en la taula, y mobles de seurey, mes tal vegada, del qe convindria a la simplicitat relig. y creua hom fer un acte de justicia despullant aqstos pacificos possessors? Mes hom deixa subsistir aqlls Palays mes escandalosos ansava qe magnificis en qe los finances insolents, o aqells qels han enriquit y deshonrat ab las alianças atalan sem vergonya las despullay de moltas Provincias! Pux, una vegada encara, los Regulars tenen lo mateix titul, que totas las demes Clases de la societat. La lley sagr. de la propietat es per ells aixi com per los demes ciutadans. Las empreses qe tiran a demalia, o despullar los Monix no poden ser mitadas, sino com a sorpresas fetas a la authoritat, com a injusticias formidables, y una violacio manifesta de la lley fundamental baix la qual se afirma la pau publica, y tot l'orde de la societat.

XXV.
 Poty los
 Ciutad y
 sobre tot
 los Bisbes
 deuen in-
 teressarse en respectar, y protegir los poses.
 dels ordes Relig.

No hi ha ciutada sino qe sia molt impudent, qe puga aplaudir aqstas invasions: pux la lley de la propietat es una solida barrera contra las usurpacions, y violencias tant com es general. Las excepc. si hom ne permet algunas, no tindran terme, y estan -

destruiran la Iglesia. Aquesta es la tancia, en que la menor oibertada si
es depreuada, pot ser seguida d'una inundacio general. Los Bisbes
sobre tot tenen lo major interès de oposarse a la ruina dels Monjes:
perque si destrueixen aqstos establiment, si la mes llegalissima adquisicio,
y la possessio mes antiga no poden pagar a cubert las propietats dels
Ordres Religiosos, respectadam antes las ricas possessions dels gran Be-
neficiats. Los mateixos pretextos que han fet valer per despullar
los Monjos, no exdevinarian en cosa mes plaugible que vullan recla-
mar en nom del be publico, las immensas rendas, dissipadas, dican, en
desperdas superfluas, que podrian ser mes utilment empleadas, que a
entretenir lo luxo, fauto, y delicadesa de homenes ociosos, y frivols tan
inutiles al estat com a la Iglesia. Dins pochys anys aqstos clamors se faran
sentir del un cap de francia fins al altre; y sen portaran poch a poch
los esperits; ells mudaran la opinio publica; y prepararan los pobles a que
miran ab gust las emprezas, que no se havian ofest a los idos de nros
Pares: Y es tambe com en las circunstancias dels monjes, que destruint a
na part, preparan la ruina de tots. Y aqstos son los Prelats, que sedu-
its ab lo titulo aparent de reforma, concurren a aplauder tal ope-
racion. Ha ha havut ja may tal olvit, o mes gran inconsequencia?

Los caminos de una buena policia se unen assi a las leyes humanas,
y divinas para prevenir la depredacion de los Monjes. Si alguna vezada los
enemichos del estat Religioso arriban a poder executar sus designios, y que aqstos mona-
chos de la piedad de nros antepasados sean sacrificados al sistema de destruc-
cion de que al dia los esperits estan assi desijerosos, los bens de los monjos en passant a
manos ajenas, seran porco millor administrados, y de mes gran valor? Seran
mes exactamte consumidos segun ley? La porcion que la Providencia destina
al menesterosos, los sera mes exactamte pagada por los nuevos usurpadores,
por los antiguos propietarios? La respuesta a aqstas preguntas no es por
dificultosa, y hom veu claramte que aso es tot a la clara, o cara, en
dany del Estat, y violar las leyes de la Religio, el trastornar los Monjes.

Caroli M.
Capitul. apud
Baluz to. 1.
pag. 520. et
seqq.

Nixis los nros mes gran leyes han prohibit baix las penas mes seve-
las, el tocar per ningun cas en aqstos establiment. Tot lo que era ofest
a Beny de la Carlomagno en una ley solemne, por servir a son
honor

honor, y a sa gloria, així qe abbe de sa Ista, vdeor per esta cosegr. inviolable 11
 peia sempre. Espuix evident qe aqells qe despullan las Igtas, y los Moniis, 11
 de llurs bens, son saciilechs, homicidas, assassinos del pobze, excomunicats de 11
 vant de Deu, y delh Sant. Naltres donch prohibim, a tot los qe exca subjectes, 11
 a ntron Domini, lo invadir, devastar, o alienar los bens de las Igtas; Nat- 11
 tres sabem, qe molts Regnes se han perdut ab los Reys per haver despullat 11
 las Igtas, y donat sos bens a la gent de Guerra; per apassar de naltres aqta 11
 infelicitat, Vestam resoltts de ja mai fer, ni sufair ayso qe la ha portada, 11
 Naltres volem evitar el donar a ntraes fill, o a ntraes successors, un tant malvat 11
 exemple; naltres los ^{prohibim} extamam, al contrari, ^{ab tot ntra poder} de tota la tinguda de ntra 11
 poder, de fer ja mai cosa semblant; Naltres los conyuram per lo s. nom de 11
 Deu, de ja mai convenir als designis de aqll, qe entreprenan despullar 11
 los Moniis de sos bens; Naltres los exortam, a mostrarse en totas ocasions, los de- 11
 feyors de la Ista, y delh Moniis. . . . Si en meix preu de ntraes ordensas, algu 11
 forma sas emprejas contra delh lloch sagrat, o conyagiat, al culto de Deu, o se 11
 atrevix a destruirlos, o llevarlos los bens qe posseheixen, qe sia declarat 11
 culpable de sacrilegi, y que se li apliquin los penyas de la lley contra dels 11
 saciilegos, homicidas, y bandolers, y usurpadors, de cosas santas, qe sia anathe- 11
 matizats per los Bisbes, y apries de sa mort, sian privats de sepultura, de 11
 las oracions, y oblacions de la Iglesia.

XXXVI.
 Accedij q-
 dechen
 Umpleat
 per fer
 reviviren
 la regu-
 en los O. S.
 Religiosos

Donchs no convé pas destruir los Moniis; Ni la Religio, ni la jus-
 ticia, ni la politica sabian aprobar aquest funest projecte: puix
 es menester treballar per ferhi revivir el primer fervor, y amor a
 las observancias regulars. Aquesta es una difícil empreja, jo y con-
 vinch. mes perque la haurém de judicar impossible? Los relaxam.
 dels claytros es estat otras vegadas tan universal, y deplorables co-
 pugan ser al dia; mes hom no ha perdut ja may la esperanza de
 curar esta plaga, y de destruir los abusos. El curatge de ntraes Pades,
 y llur perseverancia triumpharen en efecte de tots los obstacles, y
 successiren unay serie de reformas als estats deplorables, y licenciosos.
 Hom ha vist apareixer de centuria en centuria homeny poderos, y elo-
 quens; poderosos en obras, y en paraulas. Los quals reanimaren los Cong.
 Regulars. Lo zel de qe ells estavan abraçats per lo restablím. de la disciplina
 feu sen-

feu sentir son ardoz á tots los quels circuiam. lluy exortacions
sostengudas per say oracions, y d'una santedat eminen destellaren
los abuyos, y reanimaren la pietat; talz foren un S. Benet de Anania,
un S. Odon y los primerz Abats de Cluni, los fundadors del Cister, y
particularm^t. S. Bernat, y los St Personatges, q^e en estos ultims segles
han fet reflexa la disciplina dins la major part dels Monij.

De tots los medis capaxos de obrar encara al dia una igual re-
volucio en los Oides Relig.^s, aqueixa seria sens dubte la me^s n^{at}al, y efi-
caz, pero no está en n^{ra} potestat. En esperant qe plaga á Deu de sus-
citar dins tots los corsos alguns d'estos homens extraord.^s, quell los n^{at}plis
d'una gracia abundant, y fecunda; lo quens toca á n^{at}res es posar en
us los resorts quens quedan per reanimar los instituts regulars. Aquest
medis apax qe la Providencia los ha posat en man^s dels Bisbes, ells solz po-
den afeblir aqst Congi. caigudos, secudirlos del torpor; ataca lo pro-
grez d'una especie de febra interna qe los devora; sustenilos d'ajota con-
tra del xoc de tantas causas reunidas per debilitarlos, y destruylos. La
major deyracia del estat Religios, es haver perdut la estimacio publica. En
tre n^{at}res mas encara qe en altres parts, una institucio sia, qual sia, et-
ta perduda, ó á punt de perdreye, deue qe es despreciada. Lo menys preu
com un pes imponderable, oprimeix, y anihila ben prest lo qen' es
son objecte. Y veuy aquí perq^e la Comissio, contra son intent sens dubte,
á fet al Corsos Regulars una plaga tan sensible, y profunda; ella ha fixat so-
bre dels tots los respectes, ella los ha exposat al menyspreu publich. Item
no fara donchs, sino inutilis efforts per salvarlos del peyll qels amenaça,
mentres no se apliqui á fetsos respectables als ulls del Poble; y aquesta
obra es la que está reservada als Bisbes.

Es menester confessarho, perq^e aqst es una cosa ben visible, que
fins aquí han fet ben al contrari. Los Bisbes, no contens per la major part,
no contants de tenir al Relig.^s dins d'una justa dependencia, sen son aplicats á hu-
miliarlos, y llevarlos tota estima. Ells los han mirats com á pedres de rebuig,
de qe nos fa us, qe es qe per exort, ab un secret desitge de no haver en de servir:
y deixallos á racoy en olvit. Ells los han reduit tant quant han pogut á una inaccio
humiliant, y danosa. Aixis los Religiosos per tot lloch han estat en termes de mirar al P.
Pastor, no com á Pare comu, qe abraza en son seno tots aquells qe per son estat son, ó po-
den ser sos Cooperadors, sino com á un enemich de qe no poden confiar le digne ad-
mettes sos serveis, ni quels tinga en aprecio, ni amor. De aquí los abuyos, y per-
niciosas rivalitats entrel Clero secular, y regular; de aquí la falta de curatja, y la
veida-

decadencia dels estudis en los Monix, la ignorancia, la ociositat, y tots los malys
 qes segueixen: Veuy aquí lo ques' passa ja temps ha á n' tres ully. Atro no es dia,
 qe aquesta regla no tinga encara, y no haja tingut sas excepcions; pero elles, peades
 gracia, son molt raras.

Quels Regulars, dira tal, sels prenen per si mateixos, si en moltas
 ocasions pren hom en orde á elly un to ferm, é impeñat. Hom se per-
 suadix qelly tenen encara á sos prejudicis, y als enormes privilegis qe
 foren la causa, que ell no obeheixen sino de mala gana, qelly se secundin-
 an ben prest lo jou de la mes justa subordinacio, si pensasen poder fer ho
 sens castich. Mes la conducta deuria en fi haver falsificat n'qstas suposi-
 cion vagas, é injuriosas; sas pretensions excessivas nascudas del temps de la
 ignorancia, estan olvidadas ja de temps: Los Regulars saben lo qe deuen á
 la s'ubordinacio ep'pal; ell respectan sinceramen los Pastors de segon orde; ell
 se mantenen sens murmur, y sens regies en lo ranch quel canon, y la di-
 ciplina los ha senalat. Ja puix nos deu parlar de zepuñia sas empre-
 sas, sino de darlos curatja. Quels Bisbes tractin als Relig' ab bondat;
 qe nols judiquin indignes de la confiança; qe testifiquin la estima, y
 affe á son estat; quels corrin en atencio y considei. sens la qual ningun
 treballa, or' treballa infructuosam. qels animen en sos esforços; qe mirin
 ab gust sos bons successos; qe mostrin ab son exemples als Pastors de segon
 orde la atencio als Relig' no com á rivals, ó enemichs, sino com á hermanas
 y cooperaris, qe la Providencia los ha donat en los temps depravats, en qe los
 treballs son grans, los perills innumerable, los bons obres raras, y los zepos
 poch abundants; qes' fican frís en disputas de Theol.^a, qe sens ningun fruit han
 desolat la l'eta, exponat la religio als insults dels enemichs: qe tots los esforços se
 reunissen contra dels vicis, dels escandols, y empresas de la incredulitat; qe
 hom estes segun cumplint son deure; qes' tanqesen tot los camins, á las ca-
 lumnia, y falsas acusacions: que los terros, y amenassas fossen reservadas
 per los falsos frates; y hom veuça al punt sortit del torpor als costos Relig'.
 Si la dissipacio, y ociositat succehiran la emulacio, lo gust dels bons estudis,
 lo amor al retiro, y al treball. La estima, y confiança del Pa.^r Pastor estant de
 verna lo preu de la regularitat, de la ciencia, la aplicacio al treball del nin'ni.
 La ignorancia al contrari, la relaxacio, la ociositat estan destinats al q'ob-
 b: un home tindria molta inclin. als objectes nobles, y utils, de manera qe se ar-

ximi a la ambicio, e intiga. Se ha abandonat lo cami de la virtut, perge, mi-
ra exteri, y degraçiat: ella torna a a son amable imperi, al punt qe gozi de
las recompensas desydas, y de ayudas a ella, y no la altr. Aquesta conducta del
Bisbe envey los ordes relig^s. mudara ben prest a son favor la opinio publi,
ella es al dia lo mejor asot de estos Instituts, ella es de vinda un del mayor re-
sultim^o. Los Pobles respectan al Cossos amos, y protegen del prim^o. Pastor: y
aqsta estima gen^l. sera per los relig^s. una poderosa barrera contra de la relaxacio,
un non enganyament pera portar una vida pura, y conforme a la santedat
de llus vocacio. En un mot: aqsta conducta del Bisbe pb los regulars tindra
lo mateix efecte, qe la inspiracio del Profeta: ella zenimara los Cossos, qe
lo menyspreu, y vilipendi havian precipitat, fins al defallim^t. y la mort.
En lloch duna multitud de ossos sechs, y sens anima, vaura hom apareix-
er un arxam de homeny plem de vida, y foaza, abzajat de zel per la
gloria de deu, y los interessos de sa Iglia.

Es tambe un altre medi molt eficaz pera retornar en los Mo-
nias lo fervor antich, y la regularitat primitiva lo apartar la intiga,
y la ambicio, y no elevar a las superioçitas sino los benemeriti. La caus^a.
de la discipta en los ordes relig^s. lo relaxam^t. del dia tant comu, y de pble,
no tenen altre causa qe las malas elec^t. qan se tracta de proveha los
primey empleos. Las consideracions mes politicas, qe Christianas presi-
deixen sovint a las elecciones. Vny motiu molt estrany a la regularitat, y be-
espiritual de los Monias determinan casi tot los dias las preferencias. Non ele-
va al primer rang no a aqells qe per say llum, y fermeza, y pea los bons exples
serian los mes capaxos de conservar, o restabli la discipta, sino a aqells
qe hom creu mes flexibles, y mes propis a son plaer en las circunstancias, a
sacrificar en certay ocasions say oblig^t. y conciencia als interessos humans.
Vna pietat solida, y resplondent, y curajosa es suspecta. Vna adhesio inflexi-
ble a la veritat, a la justicia, a las observancias regulars es titul de exclusio.

Estant aixis rebutjat, y arraconat lo verdader merit, essent excloros los
subjectes mes dignes de tot mando: Los homeny fluxos, sens llum, ni zel, y regularim^t.
sens virtut en ho portan tot. Lo govern de las Congreg^s. y dels Monias ha estat aban-
donat als enaedoros, y calumniadors, o portanous, a homeny ambiciosos, y rapistay,
qe compran ab las baxejas de la servitut, lo vergonós dret de mandar imperiosam^t.
als fraeres, y fey regnar, no la regla, sino son capricxo; o al meny als subjectes
qe pera pretendre ni tenen talens, ni las virtuts necessarias, y qe alt. teps
ningu hi haucia pensat. Los menos mals han estat los homeny fluxos, servidors,
en qe

enqui una servil adesió á la voluntat, agenas, y tal vegada injustas
han tingut lloch de merit.

Él es fonçó, prevenir un tant vergoños tractar de qm de-
soides seua seguit. Lo deposit de la regularitat ses perdut á cubir
d'ull en many fluxas, mal habily, ó infiel. Tot genero de mal ha vingut á
causer sobre del Monij. A la antiga regularitat hom succehit las dis-
sensións domesticas, lo disgust del estudis, y del retiro, lo dejitz de fesse
visible al mon, lo enviliment del Estat Religios.

Vey aqui la gran plaga del Monaytiz, lo canal funeyt d'ont han
eixit apres de algun temps tots los abusos, que han tant alterat una
Justicia dichó, florida, tanc rica en ciencia, y virtut. Todas las demar-
cas para tornar á los regulars la primera estimacio, no sean mes que
menjeres continuats, sino tirar á restablir l'orde natural en aquest
punt tant important. Ell no hi ha mes qun remey capax de curar un
mal tant profundo, é inveterat, y aquest remey esta en many del bisbes.

y no es pas necessari transformar una disciplina establida de tantas centurias,
para q. se puzan lograr los advantages, qe pot prodduir. Nies necesari,
los sors Prelats extenga sa authoritat, y inspeccio al regimen interior
de las Congregacion regulars, No es menester tampoch fex comissariats

estranjers para presidir llurs juntas, qe ab todas las proteccas vagas, y
sovint desmentidas per los fets, aumentan la llibertat, y la confusio,
qe dnuhen, volen prevenir, y dissipar. Semblan operacion sempre han
reixit mal, y conve renunciar para sempre, si hom vol sinceram.
restablir los Cosos Reguli.

Aquesta no es una obra, qe el Poder, y l' res.
lor que ella inspira puzan tenir lloch, para persuadirla, y lograr
los efectos. Qual guix podria ser lo succes de tot lo qe han fins alli

para reformar los Monij: Lo qe pod han creuer es, qe la Comissio ha
mirat los Cosos Reguli. com una especie de militia secular, á la qual

basta preccisar las lleys, y armarlas de terror, sens regardar si la obe-
diencia exterior, tricta á forza de amenasas, es conforme als sentim.
del Cor, ó desonrada per lo murmure.

La reforma del regular ja may sera
seria, y durable, fins qe comenci del Cor: aqui esta lo principi del mal,
y aqui deu aplicar lo remey. Es menester inspirar los amos á las oblig.

y lo medi per eixir ne no es pas mandar ab amenasas, altanera q imperia.

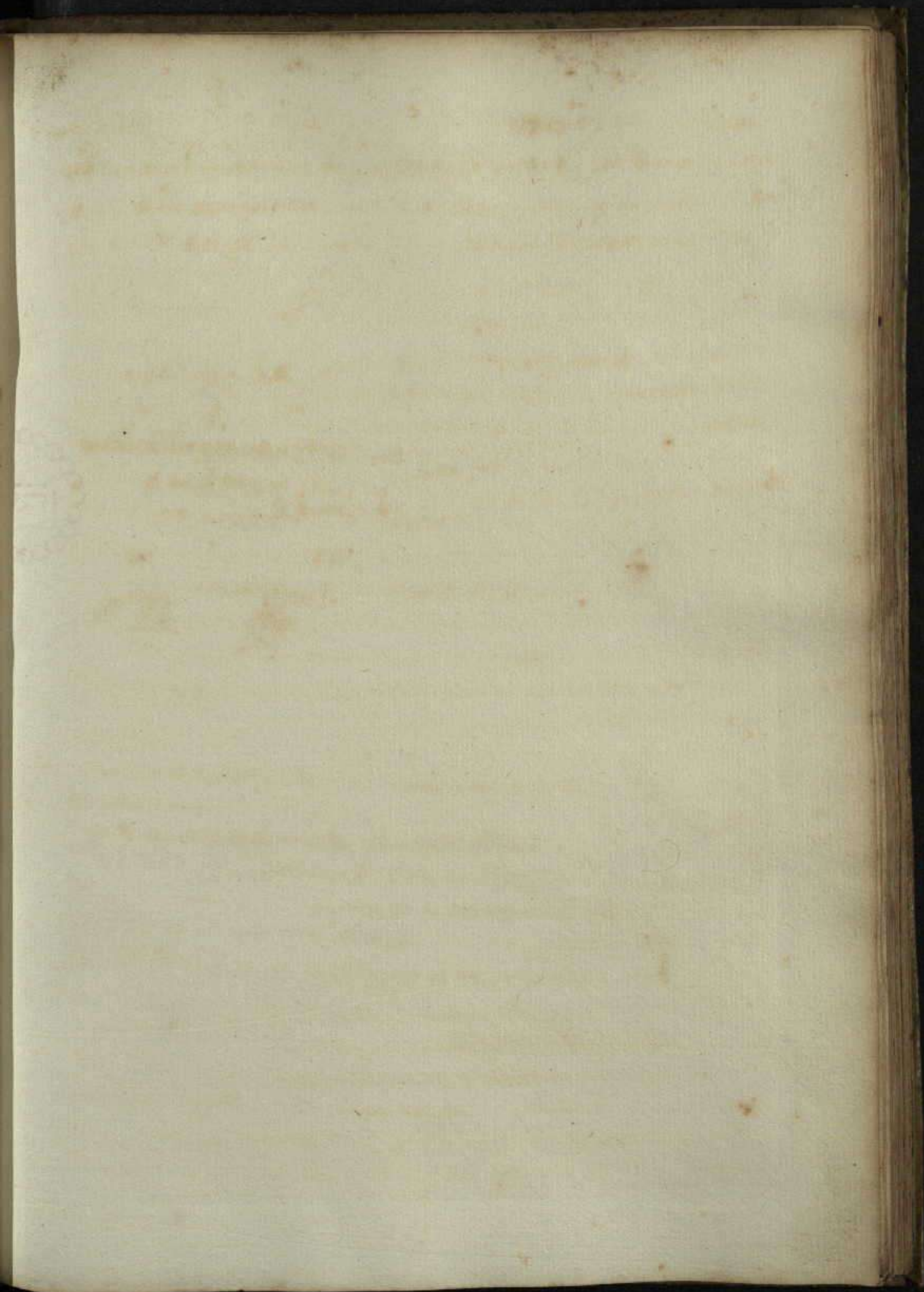
Ha de ser un altre gen. de influencia mes suau, y mes eficaz.
Lay Prelats poden dirigir lay eleccions sens entrarhi. No es pas ne-
cessari per elect lo merit a la superioritat, que provoquin los ordenes
donin exensiom; ells ne poden eixir per un camí mes n'al, y poden
Quels anuncian solament als regulars, no per declaracion vages, y
per conseguent inutils, no ab amenasas, qe agreijan lo mal, y all-
uñan los com; sino per una conducta pública, y sostinguda, qells
no veuran ab gust en los primers puestos, sino als homens d'un merit
regonegat; homens en qui la pietat sia exemplar, lay llums seguras,
y abundans; lo zel per mantenir, y restablir la observancia re-
gular prova ab las obras; Quells viden sempre en menyspreu als
ambiciosos, y mundans, y sobretot al homens vils qe vayan van-
pejant devant sos ulls, creyent qe poden suplir ab una senyal humilia-
cio, lay llums, o la pietat, quel falta: Quells honraran ab l'ha con-
fiança, y sostindran ab sa authoritat, no als dispotichs, qe conuer-
teixen en una dominacio arbitraria, un ministeri de avaricia, y
de humilitat, y paciencia; sino als superiors del esperit de son Estat,
amicly del retiro, de la mortificacio, de la oracio, aplicats a la me-
ditacio dels llibres sants, y al estudi dels monumentes eccl'ichs. Que cada
bisbe, dich jo, fassa conixer, qe aquest es lo pla qell ha resolt seguir
entrels regulars; y qe lay accions donin en aqello un perpetuo testimoni
a lay paraulas: Ell es increible qant be unay tal intencio, una ve-
gada conseguda, y ja may desmentida, ab una conducta contraria,
quants de ben poden produir en los Oides Relig'. Los superiors Mayors,
los Capitols, y aqells qe concorren a lay eleccions, se donarian vergonya
de potar per Caps de lay Comunit'. uns subjectes sens llums, sens virtut,
indignes de la proteccio, y de la confiança del Primer Pastor: la
ambicio depurada, y atraconada, y condemnada a un perpetuo ol-
vit, lo merit podra compareixer: La sciencia, y la virtut, no es-
sen ja suspectes, ni dubtosas; mes revestidas de authoritat, en qe ellay
solay noneixen lo fi, y lo uy, veura hom al Oide Relig'. reproduir-
se ab rapides. Los desitgs, y esfors dels superiors aprobats, y sos-
tinguts per los Pontifices, triunfarán de tots los obstacles.

Los

Los diferentes Institutos reprehenden son primer especie: ellos cubrian
 ab una abundancia de justicia la esterilitat de molts años.
 Ellos acompañaban la Leyta ab llur fevor, y regularitat, en-
 cana mes del q̄e la han afligida per sa relaxacio, y decadencia.
 Aixís fos.

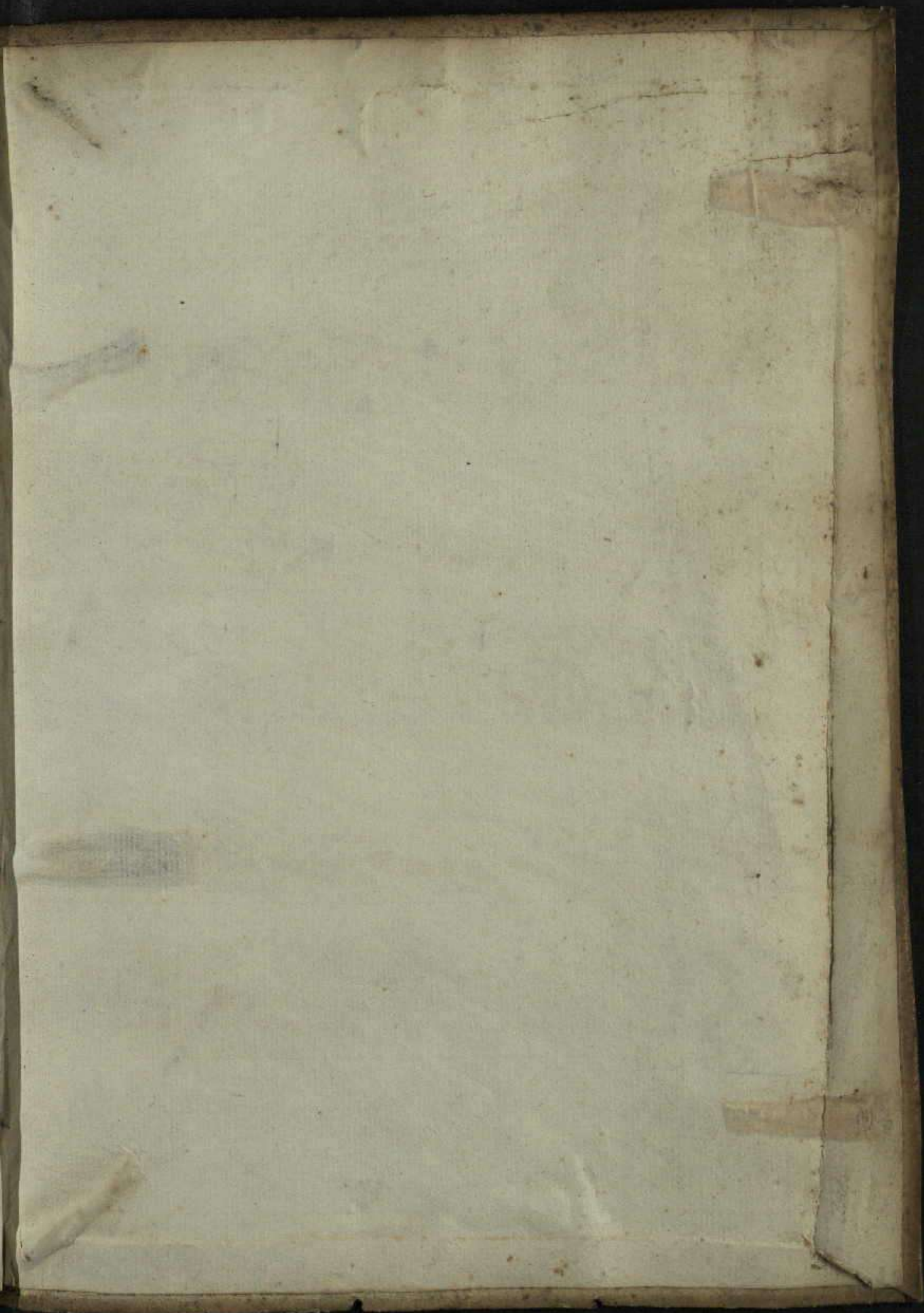
fi.

Se que he comés algunas, y alguna de tal qual im-
 portancia; pero que jo mateix espero poderla esmenar, quant
 torni à llegir lo tradit: que la poca inteligencia, y menos
 aficio à la lengua francesa, han fet q̄e no fos traduccio cabal.
 Ab tot entenich se disculpa be lo autor en son temps, y circunstancias.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

L
J
e
A
x
r
r

0 1

Atc
—
N.º
Arm
Est.